

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017 - 2025

Zamawiający:

Gmina Wałcz
Urząd Gminy Wałcz
ul. Dąbrowskiego 8
78-600 Wałcz

Wykonawca:

Green Key
Joanna Masiota-Tomaszewska
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017 - 2025

Kierownik projektu:

mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Daniel Wiśniewski
mgr Kamil Nabagło
mgr inż. Łukasz Gińko
mgr Andrzej Karkowski
mgr Joanna Walkowiak
mgr Wojciech Pająk

Lipiec, 2017 r.

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE	5
1.1.	PODSTAWA PRAWNA.....	5
1.2.	METODA OPRACOWYWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI	6
II.	ZGODNOŚĆ LPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY	9
2.1.	STRATEGIA ROZWOJU GMINY WAŁCZ NA LATA 2016 - 2025	9
2.2.	STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY WAŁCZ NA LATA 2014 – 2020.....	10
2.3.	STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY.....	11
III.	DIAGNOZA WEWNĄTRZGMINNA	13
3.1.	WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJACYCH ZJAWISK.....	13
3.2.	DIAGNOZA WEWNĄTRZGMINNA – SFERA SPOŁECZNA.....	17
3.2.1.	ZMIANY DEMOGRAFICZNE	18
3.2.1.1.	Wskaźnik – Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej.....	20
3.2.2.	PROBLEMY RYNKU PRACY	23
3.2.2.1.	Wskaźnik – Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej.....	25
3.2.3.	POZIOM KSZTAŁCENIA	28
3.2.3.1.	Wskaźnik – Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkolach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.	29
3.2.4.	POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	32
3.2.4.1.	Wskaźnik – Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	32
3.4.4.2.	Wskaźnik – Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	35
3.2.5.	SYTUACJA EKONOMICZNA.....	37
3.5.5.1.	POMOC GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W WAŁCZU	37
3.5.5.1.1.	Wskaźnik – Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	38
3.5.5.1.2.	Wskaźnik – Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	40
3.5.5.1.3.	Wskaźnik – Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	43
3.5.5.1.4.	Wskaźnik – Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	45
3.5.5.2.	ZALEGŁOŚCI CZYNSZOWE W LOKALACH KOMUNALNYCH I SOCJALNYCH.....	47
3.5.5.2.1.	Wskaźnik – Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	48
3.3.	DIAGNOZA WEWNĄTRZGMINNA – SFERA GOSPODARCZA.....	50
3.3.1.	PODSTAWOWE WSKAŹNIKI.....	50
3.3.2.	POTECJAŁ GOSPODARCZY I KLIMAT AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ	52
3.3.3.	ZAGROŻENIA	56
3.3.3.1.	Wskaźnik – Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.	57
3.4.	DIAGNOZA WEWNĄTRZGMINNA – SFERA TECHNICZNA	60
3.4.1.	DEGRADACJA STANU TECHNICZNEGO.....	60
3.4.1.1.	Wskaźnik – Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	64
3.5.	DIAGNOZA WEWNĄTRZGMINNA – SFERA ŚRODOWISKOWA	68
3.5.1.	OCHRONA PRZYRODY – FORMY ORAZ ICH LOKALIZACJA.....	68
3.5.1.1.	OBSZARY SPECJALNEJ OCHRONY	68
3.5.1.2.	SPECJALNE OBSZARY OCHRONY	70
3.5.1.3.	REZERWATY PRZYRODY	72
3.5.1.4.	OBSZARY CHRONINEGO KRAJOBRAZU	74
3.5.1.5.	POZOSTAŁE FORMY OCHRONY PRZYRODY	75
3.6.	DIAGNOZA WEWNĄTRZGMINNA – SFERA PRZESTRZENNO- FUNKCJONALNA.....	76
3.6.1.	PRZESTRZENIE POGEGEEROWSKIE W GMINIE WAŁCZ.....	77
3.6.2.	POTENCJAŁ PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY JEDNOSTEK ANALITYCZNYCH.....	79

IV.	PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ	82
V.	WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI.....	88
VI.	POGŁĘBIONA DIAGNOZA PODOBSZARÓW REWITALIZACJI	94
VII.	WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZONEJ REWITALIZACJI	111
VIII.	CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCE ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU ZDIAGNOZOWANYCH NEGATYWNYCH ZJAWISK.....	112
IX.	PRZEDSIĘWZIĘCIA I PROJEKTY REWITALIZACYJNE	113
9.1.	GŁÓWNE PROJEKTY REWITALIZACYJNE	113
9.2.	CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	124
X.	MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH	129
10.1.	MECHANIZMY ZAPEWNIANIA KOMPLEMENTARNOŚCI	129
10.1.1.	Komplementarność przestrzenna	130
10.1.3.	Komplementarność problemowa	131
10.1.3.	Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	132
10.1.4.	Komplementarność źródeł finansowania	133
10.1.5.	Komplementarność międzyokresowa	133
10.2.	MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI	135
XI.	FINANSOWANIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI I HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ.....	138
XII.	OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI	140
XIII.	SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY PROGRAMU REWITALIZACJI.....	142
XIV.	PODSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	145
SPIS TABEL		146
SPIS RYCIN		147
SPIS WYKRESÓW		149

I. WPROWADZENIE

1.1. PODSTAWA PRAWNA

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 poz. 1777, ze zm.), określiła zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Samorządy otrzymały podstawę prawną do podjęcia kompleksowych działań służących rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.

Zgodnie z art. 52 ustawy o rewitalizacji do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. W takim przypadku wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, specjalnej strefy rewitalizacji, a także uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji nie jest dopuszczalne. Prowadzenie rewitalizacji bez korzystania z rozwiązań ustawowych (bez uchwalania Gminnego Programu Rewitalizacji) nie jest za to przeszkodą do aplikowania o środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. W przypadku, w którym gmina chce się ubiegać o otrzymanie środków unijnych na projekty rewitalizacyjne musi opracować program rewitalizacji zgodny z wymaganiami wynikającymi z Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (co do zasady – w aspekcie merytorycznym są to wymogi tożsame do ustawowych, jednak uproszczone są kwestie proceduralne), oraz z wymaganiami i wytycznymi, które zostały przyjęte przez Instytucję Zarządzającą RPO. Wszelkie prace związane z przygotowaniem i wdrożeniem Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wałcz są więc zgodne z „Zasadami realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014 - 2020”.

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne wobec czego gmina Wałcz przystąpiła do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017 - 2025. W celu opracowania diagnozy służącej wskazaniu obszarów koncentracji negatywnych zjawisk kryzysowych na terenie Gminy, Wójt zobowiązany jest przeprowadzić analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Obszar Gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub

- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20 % powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30 % liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Program rewitalizacji jest wieloletnim programem działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków dla ich zrównoważonego rozwoju, który stanowi narzędzie planowania koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. PR został opracowany na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, ze zm.) w oparciu o Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

1.2. METODA OPRACOWYWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI

Na podstawie przeprowadzonych analiz Wójt Gminy sporządza diagnozę, która jest podstawą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych lub środowiskowych lub funkcjonalno-przestrzennych lub technicznych. Obszar zdegradowany może zostać podzielony na podobszary, w tym takie nieposiadające wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Obszar rewitalizacji natomiast stanowi całość lub część obszaru zdegradowanego cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na których gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Szczegółowy opis cech i delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji został zamieszczony w rozdziale II Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji Wójt Gminy sporządza, w tym przypadku, Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017 - 2025 (LPR), który zawiera co najmniej:

- a) opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy;
- b) diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych;
- c) zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia;
- d) wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji);
- e) cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk;
- f) listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji;
- g) charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową,
- h) mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji;
- i) indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w lit. f oraz g, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE);
- j) mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji;
- k) system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji;
- l) system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Lokalny Program Rewitalizacji sporządzony zgodnie z założeniami Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 powinien odznaczać się następującym zestawem cech:

Ryc. 1. Cechy programów rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020”

Kompleksowość programu jest rozumiana jako ujęcie działań rewitalizacyjnych w oparciu o wszystkie aspekty rewitalizacji (społeczny i gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny lub środowiskowy) powiązane z obszarem rewitalizacji i jego otoczeniem, a także z integracją działań pod względem finansowania z różnych źródeł. Na konstrukcję programu składa się wiele różnorodnych projektów, które powinny być wzajemnie powiązane i powinien zachodzić między nimi efekt synergii.

Koncentracja programu rewitalizacji oznacza, że działania zawarte w programie dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, które obejmują całość lub część obszaru zdegradowanego i na których zdiagnozowano szczególną koncentrację negatywnych zjawisk kryzysowych

Komplementarność przedsięwzięć/projektów dotyczy komplementarności pod względem:

- przestrzennym,
- problemowym,
- proceduralno-instytucjonalnym,
- międzyokresowym,
- źródeł finansowania.

Komplementarność została opisana szerzej w rozdziale IX. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH.

Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji odnosi się do aktywnego udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji w gminie na każdym z etapów (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Program, który realizuje zasadę partnerstwa i partycypacji zawiera opis procesu przygotowania dokumentu, w którym przedstawiono udział interesariuszy, a także wybraną formę zarządzania programem, która realizuje zasadę udziału interesariuszy.

II. ZGODNOŚĆ LPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY

W rozdziale tym przedstawiono powiązania programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy celem uzasadnienia potrzeby i zaznaczenia działań rewitalizacyjnych na wybranym obszarze rewitalizacji. Należy nadmienić, iż dokument „Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017 – 2025” został sporządzony zgodnie z wytycznymi „Zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014 - 2020¹” i samo pojęcie rewitalizacji w swym obecnym rozumieniu artykułuje dopiero „Ustawa o rewitalizacji” z dnia 9 października 2015, a więc nie jest możliwe dokładne odniesienie zapisów dokumentów strategicznych Gminy sporządzonych przed wejściem w życie „Ustawy...” ze względu na samo rozumienie pojęcia rewitalizacji. Tym nie mniej odniesiono się w mniejszym bądź większym stopniu czy opracowanie LPR na wybranym obszarze Gminy jest spójne z zapisami dokumentów strategicznych i planistycznych Gminy i będzie realizować zawarte w niej zapisy i uzasadniać konieczność podjęcia działań o charakterze naprawczym.

2.1. STRATEGIA ROZWOJU GMINY WAŁCZ NA LATA 2016 - 2025

Przyjęta Uchwałą nr XXIV/141/2016 Rady Gminy Wałcz z dnia 29 września 2016 r. „Strategia Rozwoju Gminy Wałcz na lata 2016 – 2025” zawiera wytyczne oraz stanowi podstawę do sporządzania innych dokumentów planistycznych. Jest również podstawowym dokumentem, na którym powinna zostać oparta bieżąca praca samorządu i długoterminowe planowanie rozwoju społecznego i gospodarczego gminy. Punktem wyjściowym „Strategii...” jest określenie misji i wizji rozwoju gminy, które sformułowane są w następujący sposób:

1. Misja – dążenie do zapewnienia wysokiego standardu życia mieszkańców przy wykorzystaniu wszystkich dostępnych instrumentów zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego gminy,
2. Wizja – gmina Wałcz to gmina wiejska z rozwijającą się przedsiębiorczością i turystyką, konkurencyjnym w regionie rolnictwie, zapewniająca swoim mieszkańcom możliwości indywidualnego rozwoju, dostęp do nowoczesnej edukacji, kultury, oferty sportowej, a przede wszystkim oferująca pracę, stabilizację i wysoką jakość życia.

W kontekście Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017 – 2025 najbardziej interesujące zdają się być cele strategiczne sformułowane w „Strategii...”, których jest 6, i które będą mogły być współrealizowane poprzez rewitalizację, tj.:

1. Rozwój gospodarczy,
2. Rozwój infrastruktury technicznej,
3. Rozwój zrównoważonego rolnictwa opartego na innowacjach,
4. Dziedzictwo kulturowe, turystyka i rekreacja oparta o rozwój, rozbudowę i modernizację,
5. Rozwój infrastruktury społecznej oraz w szczególności
6. Rewitalizacja terenów kryzysowych.

W niniejszym dokumencie dostrzeżono problem występowania obszarów kryzysowych w Gminie uzasadniających potrzebę opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz rewitalizację obszarów zdegradowanych i kryzysowych na terenie Gminy

¹ co do zasady zgodnych z „Ustawą o rewitalizacji” z dnia 9 października 2015 r.

Wałcz – dokument nie precyzuje jednak dokładnie, które przestrzenie w Gminie powinny być objęte takim wsparciem, ani jakimi cechami się charakteryzują, wobec czego uznaje się iż wyznaczony obszar rewitalizacji stanowi wystarczającą odpowiedź na konieczność przeprowadzenia w Gminie działań o charakterze rewitalizacyjnym i jest z nią spójny i komplementarny.

2.2. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY WAŁCZ NA LATA 2014 – 2020

Kolejnym dokumentem, który powinien uzasadniać potrzebę działań rewitalizacyjnych jest przyjęta Uchwałą nr LV/329/2014 Rady Gminy Wałcz z dnia 20 października 2014 r. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wałcz na lata 2014 – 2020”. Zawarto w niej analizę SWOT obejmującą następujące sfery:

1. bezrobocie i ubóstwo,
2. rodzina, dziecko i młodzież,
3. uzależnienia i przemoc w rodzinie,
4. bezdomność,
5. starość,
6. niepełnosprawność,
7. kapitał społeczny i ludzki.

Należy stwierdzić, iż niniejsza diagnoza nosi znamiona dużej ogólności i odnosi się do całego obszaru Gminy, bez rozróżnienia występowania negatywnych zjawisk w poszczególnych, skonkretyzowanych przestrzeniach w Gminie – nie jest więc możliwe jednoznaczne stwierdzenie, że potrzeba występuje na wskazanym obszarze rewitalizacji. Należy jednak dodać, iż wszelkie analizy przeprowadzane w ramach opracowania dokumentu bazowały zazwyczaj na danych za lata 2011 – 2014, a więc nieadekwatnych do tych, które wyznaczają ramy obszarów rewitalizacji w LPR², a charakterystyka problemów społecznych cechuje dużą dynamikę – i dopiero szczegółowa analiza wewnątrzgminna stworzona na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji jest w stanie wskazać dokładne miejsca występowania stanu kryzysowego w poszczególnych częściach Gminy.

W części programowej określono misję, cele strategiczne i operacyjne działań, które wpisują się w aspekt rewitalizacyjny, tj. misję Gminy Wałcz w ramach rozwiązywania problemów społecznych zarysowano w następujący sposób: Gmina Wałcz skutecznie przeciwdziała problemom społecznym, zaspokaja potrzeby mieszkańców i stwarza im możliwości rozwoju, a wypełnienie owej misji jest uwarunkowane realizacją celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań³:

1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom,
2. Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży oraz przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności płci,
3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym,

² analiza wewnątrzgminna w ramach „Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz” opierała się na danych na stan 31.12.2016 r.

³ przedstawiono główne cele strategiczne bez opisywania celów operacyjnych oraz kierunków działań celem uniknięcia cytowania. Co do zasady jednak poszczególne cele operacyjne oraz kierunki są uszczegółowieniem oraz komplementarną częścią celów strategicznych.

4. Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie,
5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie oraz
6. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

2.3. **STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY**

Uchwałą nr XXIV/143/2012 Rady Gminy Wałcz z dnia 29 listopada 2012 roku przyjęto dokument „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego” – tekst jednolity – po zmianach dokonanych dla terenów w rejonie miejscowości: Strączno, Ługi Wałeckie, Gostomia, Dzikowo, Różewo, Przybkowo, Chwiram, Dobino, Wiankowo nw. uchwałą nr XXI/114/2012 Rady Gminy w Wałczu z dnia 30 sierpnia 2012 roku oraz terenów w rejonie osady Kołatnik.

W tym kształcie dokument ten definiuje w ogólny sposób politykę przestrzenną i lokalne zasady zagospodarowania i podzielić można go na część diagnostyczną oraz projektową. W części diagnostycznej wskazano uwarunkowania istniejącego stanu zainwestowania i stosunków społeczno-ekonomicznych, lokalnych zasobów środowiska przyrodniczego i ich ochrony, ocenę uwarunkowań kulturowych oraz zagadnienia infrastruktury technicznej. W części tej nie wyartykułowano jednoznacznie, które przestrzenie w Gminie cechuje stan kryzysowy, ale dostrzeżono wiele problemów, z którymi boryka się Gmina Wałcz, w tym np.:

- wyludnianie się obszaru Gminy,
- degradację techniczną budynków wybudowanych w latach przedwojennych i pegeerowskich,
- konieczność dokonania zmian w organizacji sieci szkolnej,
- niedoinwestowanie infrastruktury wiejskiej służby zdrowia,
- konieczność włączenia parafii w rozwiązywanie nowych problemów społecznych na terenie gminy jakim jest bezrobocie,
- konieczność wprowadzenia nowych mechanizmów rozwojowych doprowadzających do zwiększenia potencjału wyrobów dostarczanych na rynek oraz stworzenia nowych miejsc pracy,
- dostrzeżenie problemu bezrobocia we wsiach w których podstawowym miejscem pracy było zatrudnienie w rolnictwie uspołecznionym (Kłębowiec, Karsibór, Różewo).

Część ta zawiera również opis wybranych miejscowości, w tym zaliczonych do obszaru rewitalizacji: Dzikowo, Karsibór, Szewca – bez oceny jakościowej wskazującej na występowanie stanu kryzysowego, a wskazującej jedynie na położenie miejscowości, rys historyczny oraz układ przestrzenny wsi i charakterystykę zabudowy.

W drugiej części dokumentu określono strategiczne cele rozwoju Gminy oraz kierunki:

- rozwoju zagospodarowania przestrzennego,
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- rozwoju infrastruktury technicznej,
- rozwoju komunikacji oraz
- rozwoju gospodarczego,

wpisujące w aspekt rewitalizacyjny, tj. poprzez poprawę warunków życia mieszkańców, ochronę środowiska naturalnego oraz rozwój działalności gospodarczej⁴. Następujące zapisy dokumentu uzasadniają potrzebę i zaznaczenie działań rewitalizacyjnych obszarze rewitalizacji Gminy Wałcz:

1. „Terenami aktywności gospodarczej powinny stać się tereny ośrodków maszynowych byłych PGR-ów, szczególnie w Karsiborze i Różewie”
2. „Rehabilitacją powinny być objęte obszary związane z gospodarką pegeerowską, w tym również tereny mieszkaniowe oraz inne obiekty związane z gospodarką nakazowo – rozdzielczą przez dostosowanie ich do poziomu obecnie wymaganych standardów”,
3. „Do zadań na terenie gminy Wałcz należy nie dopuszczenie do pogorszenia się stanu czystości powietrza atmosferycznego w skali ogólnej oraz poprawę w niektórych rejonach gminy (...) zmniejszenie tzw. emisji niskiej z gospodarstw domowych poprzez spalanie lepszych gatunków węgla, zwiększanie korzystania z gazu i energii elektrycznej”,
4. „Duże możliwości rozwoju turystyki występują w takich miejscowościach jak Ostrowiec, Szwecja, Strączno, Nakielno, a także w Głowaczowie, Czechyniu, Czapl i Lubnie, w których na miarę istniejących możliwości przyrodniczych można rozwijać różne formy usług turystycznych”.

⁴ strategiczne cele rozwoju Gminy Wałcz

III. DIAGNOZA WEWNĄTRZGMINNA

Obszar zdegradowany to obszar, w którym zidentyfikowano stan kryzysowy, tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujący z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Na etapie sporządzania diagnozy, powoduje to konieczność określenia, które jednostki analityczne wchodzące w skład Gminy Wałcz charakteryzują się kumulacją problemów.

Na terenie Gminy Wałcz wyznaczono 32 jednostki analityczne, dla których zebrano dane, zagregowano je, a następnie dokonano analizy.

3.1. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK

Gmina Wałcz jest największą w Polsce gminą wiejską zajmującą obszar 57 491 ha (575 km²). Na koniec roku 2016 Gminę zamieszkiwało 12 425 osób. Gęstość zaludnienia kształtuje się na poziomie ok. 26 os/km² plasując Gminę poniżej średniej dla województwa zachodniopomorskiego.

Uzyskanie porównywalności wyników diagnozy wymagało przetwarzania danych w ramach możliwie podobnych do siebie jednostkach przestrzennych. „Zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020” określają kolejność w procesie wyznaczania obszarów rewitalizacji i zgodnie z nimi „*pierwotnym wobec ustalenia obszarów zdegradowanych jest wyznaczenie jednostek urbanistycznych, stanowiących jednocześnie podstawową jednostkę analityczną w gminie*”.

W procesie wyznaczania poszczególnych jednostek analitycznych w gminie należy pamiętać o zasadzie, by stworzyć podział jak najbardziej naturalny, zrozumiały i akceptowalny dla mieszkańców – głównych interesariuszy rewitalizacji. Sołectwa są takimi przestrzeniami, dlatego też zdecydowano, że diagnoza mająca na celu identyfikację występowania stanu kryzysowego w Gminie odbywać się będzie w każdym z spośród 33 sołectw w Gminie Wałcz, które na potrzeby niniejszej diagnozy nazywane są jednostkami analitycznymi.

Wyjątkowo, w przypadku sołectw: „*Górnica*” oraz „*Laski Wałeckie*”, ze względu na niewielką liczbę mieszkańców, duży stopień rozproszenia zabudowy sołectwa „*Laski Wałeckie*” oraz bliskość względem siebie obu sołectw, zdecydowano, że sołectwa te utworzą jedną jednostkę analityczną „*Górnica-Laski Wałeckie*” i dalsza analiza będzie prowadzona według zagregowanych danych z obu sołectw. Pozostałe sołectwa pozostają bez zmian.

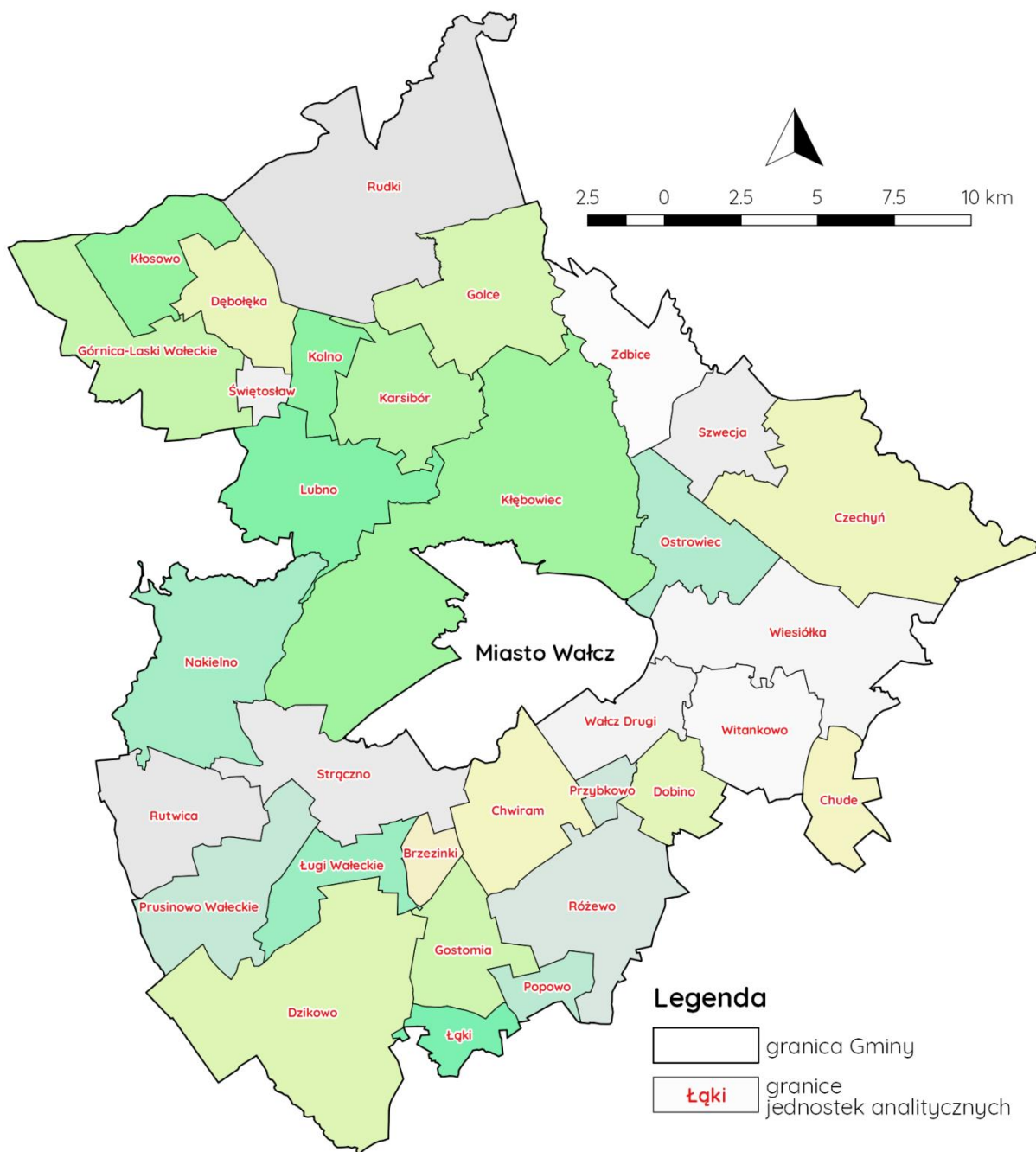
Liczbę ludności zamieszkującą poszczególne jednostki analityczne, a także ich powierzchnie wraz z przedstawieniem procentowego udziału poszczególnych wartości w ogólnej liczbie ludności i ogólnej powierzchni Gminy przedstawiono w formie tabelarycznej.

Ryc. 2 przedstawia lokalizację poszczególnych jednostek analitycznych.

Tabela 1. Podstawowe dane o jednostkach analitycznych w Gminie Wałcz

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem w 2016 r.	Udział (%) ludności obszaru w ogólnej liczbie ludności	Powierzchnia obszaru (ha)	Udział (%) powierzchni obszaru w ogólnej powierzchni Gminy
1	Brzezinki	152	1,22%	365	0,63%
2	Chude	179	1,44%	806	1,40%
3	Chwiram	770	6,20%	1 579	2,75%
4	Czechyń	121	0,97%	3 819	6,64%
5	Dębołęka	418	3,36%	1 120	1,95%
6	Dobino	455	3,66%	809	1,41%
7	Dzikowo	371	2,99%	4 269	7,43%
8	Golce	297	2,39%	2 120	3,69%
9	Gostomia	402	3,24%	1 191	2,07%
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	2,78%	2232	3,88%
11	Karsibór	883	7,11%	1 573	2,74%
12	Kłębowiec	894	7,20%	6 643	11,55%
13	Kłosowo	126	1,01%	1 225	2,13%
14	Kolno	132	1,06%	651	1,13%
15	Lubno	629	5,06%	2 130	3,70%
16	Łąki	119	0,96%	516	0,90%
17	Ługi Wałeckie	112	0,90%	999	1,74%
18	Nakielno	326	2,62%	2 697	4,69%
19	Ostrowiec	545	4,39%	1 365	2,37%
20	Popowo	109	0,88%	446	0,78%
21	Prusinowo Wałeckie	210	1,69%	1 737	3,02%
22	Przybkowo	128	1,03%	256	0,45%
23	Różewo	867	6,98%	2 198	3,82%
24	Rudki	522	4,20%	4 923	8,56%
25	Rutwica	378	3,04%	1 621	2,82%
26	Strączno	748	6,02%	1 996	3,47%
27	Szwecja	887	7,14%	1 138	1,98%
28	Świętosław	74	0,60%	260	0,45%
29	Wałcz Drugi	239	1,92%	1 077	1,87%
30	Wiesiółka	337	2,71%	2 744	4,77%
31	Witankowo	489	3,94%	1 470	2,56%
32	Zdbice	160	1,29%	1 516	2,64%
suma		12 425	100,00%	57 491	100,00%

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 2. Lokalizacja poszczególnych jednostek analitycznych w Gminie Wałcz

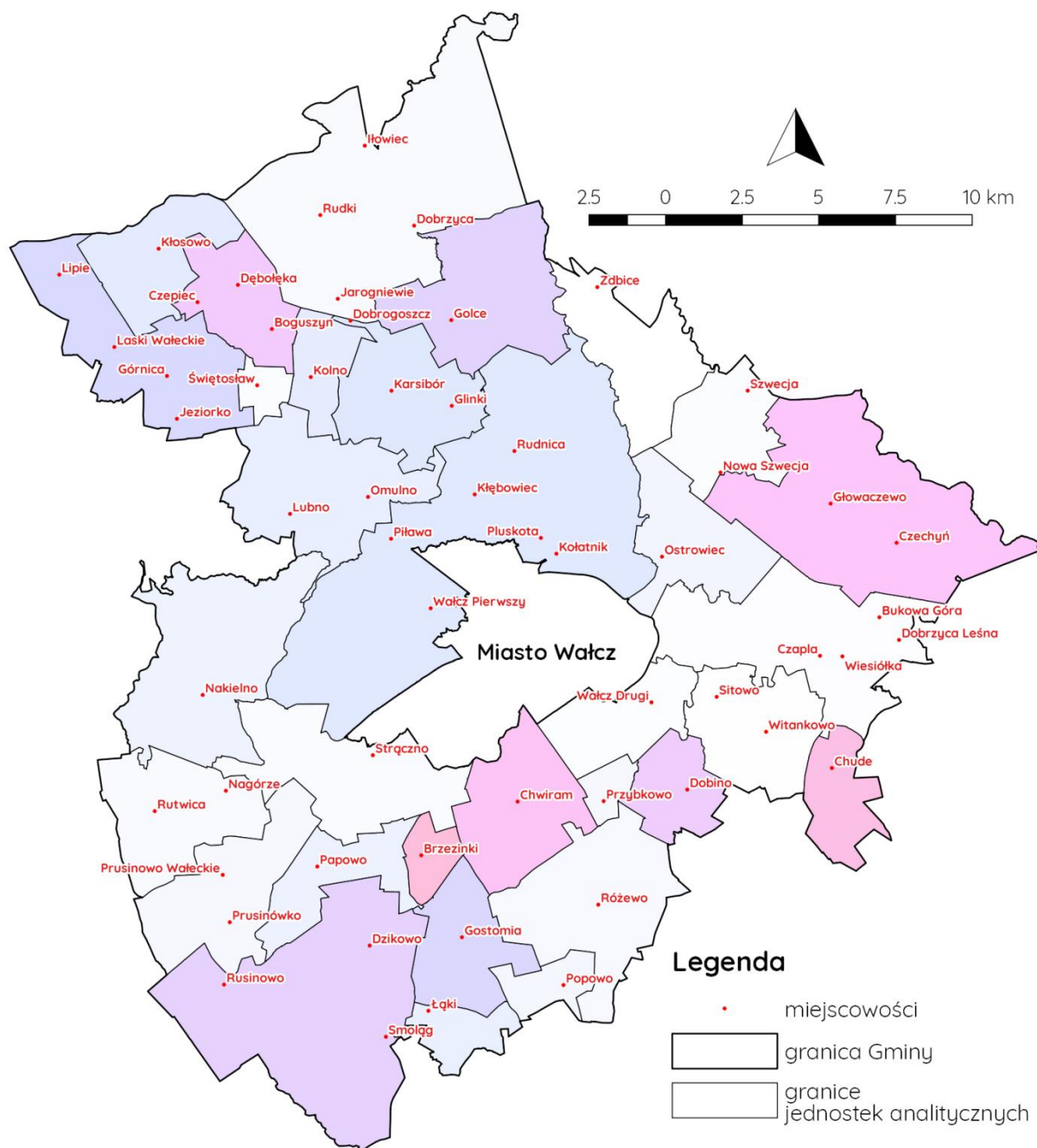
Źródło: opracowanie własne

W celu zwiększenia czytelności niniejszego podziału, w następnym tabeli oraz na rycinie przedstawiono miejscowości wchodzące w skład poszczególnych jednostek analitycznych.

Tabela 2. Miejscowości wchodzące w skład poszczególnych jednostek analitycznych

Lp.	Jednostka analityczna	Miejscowości wchodzące w skład jednostki analitycznej
1	Brzezinki	Brzezinki
2	Chude	Chude
3	Chwiram	Chwiram
4	Czechyń	Czechyń oraz Głowaczewo
5	Dębołęka	Dębołęka, Boguszyn oraz Czepiec
6	Dobino	Dobino
7	Dzikowo	Dzikowo, Smołąg oraz Rusinowo
8	Golce	Golce
9	Gostomia	Gostomia
10	Górnica	Górnica, Jeziorko, Laski Wałeckie, Lipie
11	Karsibór	Karsibór, Dobrogoszcz oraz Glinki
12	Kłębowiec	Kłębowiec, Piława, Rudnica, Kołatnik, Pluskota oraz Wałcz Pierwszy
13	Kłosowo	Kłosowo
14	Kolno	Kolno
15	Lubno	Lubno oraz Omulno
16	Łąki	Łąki
17	Ługi Wałeckie	Ługi Wałeckie oraz Papowo
18	Nakielno	Nakielno
19	Ostrowiec	Ostrowiec
20	Popowo	Popowo
21	Prusinowo Wałeckie	Prusinowo Wałeckie oraz Prusinówko
22	Przybkowo	Przybkowo
23	Różewo	Różewo
24	Rudki	Rudki, Dobrzyca, Iłowiec oraz Jarogniewie
25	Rutwica	Rutwica oraz Nagórze
26	Strączno	Strączno
27	Szwecja	Szwecja oraz Nowa Szwecja
28	Świętosław	Świętosław
29	Wałcz Drugi	Wałcz Drugi
30	Wiesiółka	Wiesiółka, Czapla, Bukowa Góra oraz Dobrzyca Leśna
31	Witankowo	Witankowo oraz Sitowo
32	Zdbice	Zdbice

Zródło: opracowanie własne

Ryc. 3. Miejscowości w Gminie Wałcz na tle wyznaczonych jednostek analitycznych

Źródło: opracowanie własne

3.2. DIAGNOZA WEWNĄTRZGMINNA – SFERA SPOŁECZNA

W ramach sfery społecznej przeanalizowano w poszczególnych podrozdziałach zmiany demograficzne, problemy rynku pracy, poziom kształcenia oraz sytuację ekonomiczną mieszkańców Gminy Wałcz. Na podstawie wymienionych zjawisk społecznych określono 10 wskaźników służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Wałcz:

- Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej,

- *Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej,*
- *Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.,*
- *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.*

3.2.1. ZMIANY DEMOGRAFICZNE

W podrozdziale tym poddano analizie stosunek poszczególnych grup ekonomicznych ludności, zgodnie z założeniem, że ludność w wieku przedprodukcyjnym obejmuje osoby w wieku od urodzenia do 17 lat, ludność w wieku produkcyjnym – osoby od 18 lat do wieku emerytalnego (60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni), a ludność w wieku poprodukcyjnym – osoby w wieku emerytalnym. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym oraz ludność w wieku poprodukcyjnym.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku na terenie Gminy Wałcz została przedstawiona w tabeli poniżej (Tabela 3) z podziałem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny oraz poprodukcyjny. Biorąc pod uwagę przedstawione dane można stwierdzić, iż największy odsetek ludności Gminy w analizowanym przedziale czasowym stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, dalej w wieku przedprodukcyjnym, a najmniejszą część stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym.

Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym z roku na rok ulegała zmniejszeniu. Procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności w analizowanych latach sukcesywnie malał, co jest niekorzystną sytuacją. Liczba osób w tej grupie ekonomicznej zmniejszyła się w latach 2004 – 2015 o 741 osób. Była to największa procentowa różnica ze wszystkich grup ekonomicznych.

Liczba osób w wieku produkcyjnym, w badanym okresie, zarówno w liczbach bezwzględnych, jak i w udziale procentowym ogółu ludności rosła, co należy uznać za korzystny aspekt demografii Gminy. W liczbach bezwzględnych liczba osób w wieku produkcyjnym w Gminie Wałcz wzrosła w wieloletnim okresie 2004 – 2015 o 711 osób.

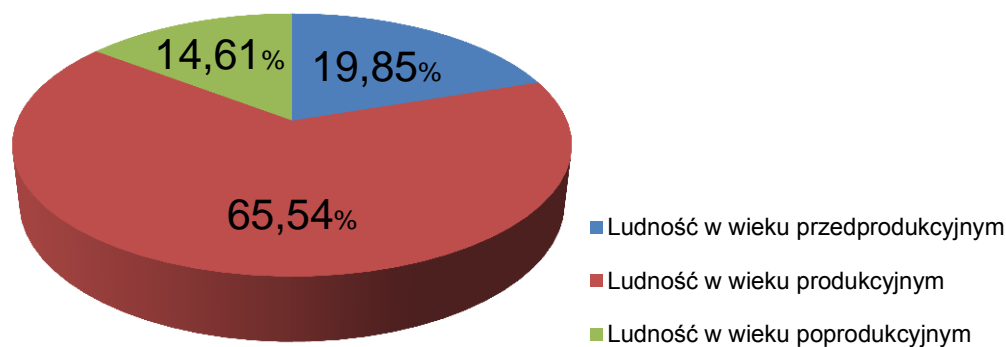
Niekorzystnym zjawiskiem natomiast jest sukcesywnie rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Do roku 2010 procentowy udział ludności tej grupy utrzymywał się na podobnym poziomie z niewielkimi wahaniami, ale począwszy od roku 2011 udział ten przekroczył dwunastoprocentowy próg i wzrost ten od roku 2011 zaczął przyspieszać. W 2015 roku udział tej grupy wynosił już blisko 15% ogółu ludności w Gminie.

Ogólnie, demografia Gminy Wałcz w badanym aspekcie stawia ją raczej w korzystnym aspekcie. Należy mieć jednak na uwadze negatywne tendencje, które mogą ten stan pogorszyć: przede wszystkim zmniejszający się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (a zatem w przyszłości wchodzących na rynek pracy) i zwiększający się udział ludności w wieku poprodukcyjnym (a więc już poza rynkiem pracy). Osoby wchodzące w skład tej drugiej grupy ekonomicznej są często beneficjentami opieki społecznej, a ta z kolei rzutuje na obraz całej sfery społecznej.

Tabela 3. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Wałcz w latach 2004 - 2015

Rok	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	% udział	Ludność w wieku produkcyjnym	% udział	Ludność w wieku poprodukcyjnym	% udział
2004	12 367	3 269	26,43%	7 633	61,72%	1 460	11,81%
2005	12 357	3 198	25,88%	7 793	63,07%	1 445	11,69%
2006	12 424	3 110	25,03%	7 877	63,40%	1 450	11,67%
2007	12 431	3 076	24,74%	7 985	64,23%	1 458	11,73%
2008	12 533	3 024	24,13%	8 080	64,47%	1 474	11,76%
2009	12 583	2 899	23,04%	8 149	64,76%	1 480	11,76%
2010	12 720	2 910	22,88%	8 307	65,31%	1 489	11,71%
2011	12 731	2 810	22,07%	8 335	65,47%	1 566	12,30%
2012	12 707	2 720	21,41%	8 322	65,49%	1 627	12,80%
2013	12 686	2 612	20,59%	8 355	65,86%	1 703	13,42%
2014	12 691	2 585	20,37%	8 327	65,61%	1 763	13,89%
2015	12 670	2 528	19,95%	8 344	65,86%	1 860	14,68%

Źródło: GUS

Ryc. 4. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Wałcz w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Wskaźniki obciążenia demograficznego przedstawiono w formie tabeli (Tabela 4). Według danych GUS na koniec roku 2015 wskaźnik obciążenia demograficznego – *Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym* przyjmuje wartości najniższe z prezentowanych, a zatem stawia Gminę Wałcz w korzystnym świetle. Wskaźnik ten jest jednym z mierników pokazujących wydolność systemu zabezpieczeń społecznych oraz produktywności społeczeństwa, w szczególności w warunkach zmniejszania się liczby ludności w wieku produkcyjnym. Wysoki odsetek ludzi w wieku nieprodukcyjnym prowadzi do zachwiania równowagi liczbowej między warstwą ludności pracującej i produkującej, a tymi

warstwami, które utrzymywane są przez ludność pracującą (dzieci, młodzież ucząca się, emeryci).

Wartość wskaźnika *Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym* również sytuuje Gminę Wałcz w bardziej korzystnej sytuacji niż powiat wałecki i województwo zachodniopomorskie. Wskaźnik ten informuje o poziomie dysproporcji wiekowych społeczeństwa. Od struktury wiekowej ludności zależy bowiem zapotrzebowanie na świadczenia socjalne (w tym emerytury i częściowo renty), zdrowotne itp. Należy jednak zaznaczyć, iż jak podano wcześniej, udział ludności w wieku poprodukcyjnym wciąż wzrasta w Gminie, a ludność w wieku przedprodukcyjnym maleje – niekorzystny trend będzie się zatem najprawdopodobniej w kolejnych latach nasilać, powodując negatywne zmiany.

Wskaźnik *Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym* obrazuje natomiast wiek demograficzny ludności oraz daje obraz dostępnych na rynku pracy zasobów siły roboczej, poprzez ocenę proporcji liczby osób w wieku produkcyjnym i osób, które w najbliższej przyszłości opuszczą rynek pracy. Również w tym przypadku wartość niniejszego wskaźnika sytuuje Gminę Wałcz w bardziej korzystnej od nadrzędnych jednostek sytuacji, ale należy mieć na uwadze negatywne tendencje: z jednej strony zwiększającą się liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym i z drugiej strony zmniejszającą się liczbę ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Ogólnie, powinno się dążyć do spadku wartości wszystkich wymienionych wskaźników zgodnie z zasadą, że aby osiągnąć zrównoważony rozwój i wyższą jakość życia dla wszystkich ludzi, powinno się zredukować bądź wyeliminować nie zrównoważone systemy produkcji lub konsumpcji oraz promować odpowiednią politykę demograficzną (odniesienie do zasad zrównoważonego rozwoju zawartych w Deklaracji z Rio, Konferencja Narodów Zjednoczonych „Środowisko i Rozwój”).

Tabela 4. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Gminy Wałcz, powiatu wałeckiego, województwa zachodniopomorskiego i Polski za rok 2015

Wskaźnik obciążenia demograficznego	Polska	województwo zachodniopomorskie	powiat wałecki	Gmina Wałcz
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	60,1	58,4	57,4	52,6
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	109,1	112,7	99,4	73,6
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	31,4	31	28,6	22,3

Zródło: GUS

3.2.1.1. Wskaźnik – Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej

Poniżej zaprezentowano wskaźnik pn. *Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej*. Wskaźnik miał na celu przedstawienie niekorzystnych zmian demograficznych w poszczególnych jednostkach analitycznych. Przedstawiono spadek, bądź wzrost liczby ludności w danych jednostkach analitycznych porównując dane z roku 2016 do roku 2012. Następnie przeliczono daną różnicę w stosunku do 100 osób w roku 2012 danej jednostki.

Jest to wskaźnik świadczący o wzroście liczby ludności – sytuacja pozytywna lub spadku liczby ludności – sytuacja negatywna. Wyludnianie się obszaru świadczy m.in.

o niekorzystnych zmianach w demografii lub o emigracji. Na podstawie dynamiki zmiany liczby ludności w badanym pięcioleciu można określić ogólny trend zmian na terenie Gminy Wałcz oraz ogólny trend zmian dla poszczególnych jednostek analitycznych. Przekształcenie struktury demograficznej, jak i zmniejszenie, czy zwiększenie liczby ludności może ponieść za sobą zmiany także zmiany w innych sferach funkcjonalnych Gminy np. przestrzenno-funkcjonalnej. Niekorzystne tendencje ludnościowe mogą prowadzić do wielu problemów. Namacalnym dowodem konsekwencji odpływu ludności mogą być np. widoczne zmiany w przestrzeni, w postaci pustostanów oraz zdegradowanej zabudowy.

Zgodnie z zebranymi danymi Gminę Wałcz charakteryzuje ujemna dynamika zmiany liczby ludności, tj. w stosunku do roku bazowego, którym był 2012, liczba ludności ogółem w Gminie spadła. W wartościach bezwzględnych liczba ludności zmniejszyła się o 197 osób, a zaprezentowany wskaźnik przyjął wartość -1,56.

W odniesieniu do jednostek analitycznych, zauważa się istotne zróżnicowanie przestrzenne prezentowanego zjawiska.

Sześć jednostek analitycznych w Gminie charakteryzuje dodatnia dynamika zmiany liczby ludności, tj. liczba mieszkańców tych jednostek w odniesieniu do roku 2012 wzrosła. Były to następujące jednostki: Czechyń, Dębota, Dobino, Ostrowiec, Przybkowo i Wałcz Drugi. Na rycinie oznaczono je kolorem zielonym.

Kolejne 5 jednostek cechuje ujemna dynamika zmiany liczby ludności, ale wartości, które przyjmuje wskaźnik są bardziej korzystne niż średnia dla Gminy, tj. spadek liczby ludności tych jednostek analitycznych był mniejszy niż średnia dla Gminy. Jednostki, które cechują się takim stanem to: Kłębowiec, Kolno, Lubno, Nakielno i Prusinowo Wałeckie. Oznaczono je na Rycinie 4 kolorem żółtym.

Za znajdujące się w stanie kryzysowym uznano te jednostki, których spadek liczby ludności w przeliczeniu na 100 osób był większy niż średnia dla Gminy. Jednostki te charakteryzują się zatem ponadprzeciętnym spadkiem liczby ludności w odniesieniu do średniej dla Gminy. Na Rycinie 4 i w Tabeli 5 oznaczono je kolorem pomarańczowym.

Były to następujące jednostki analityczne:

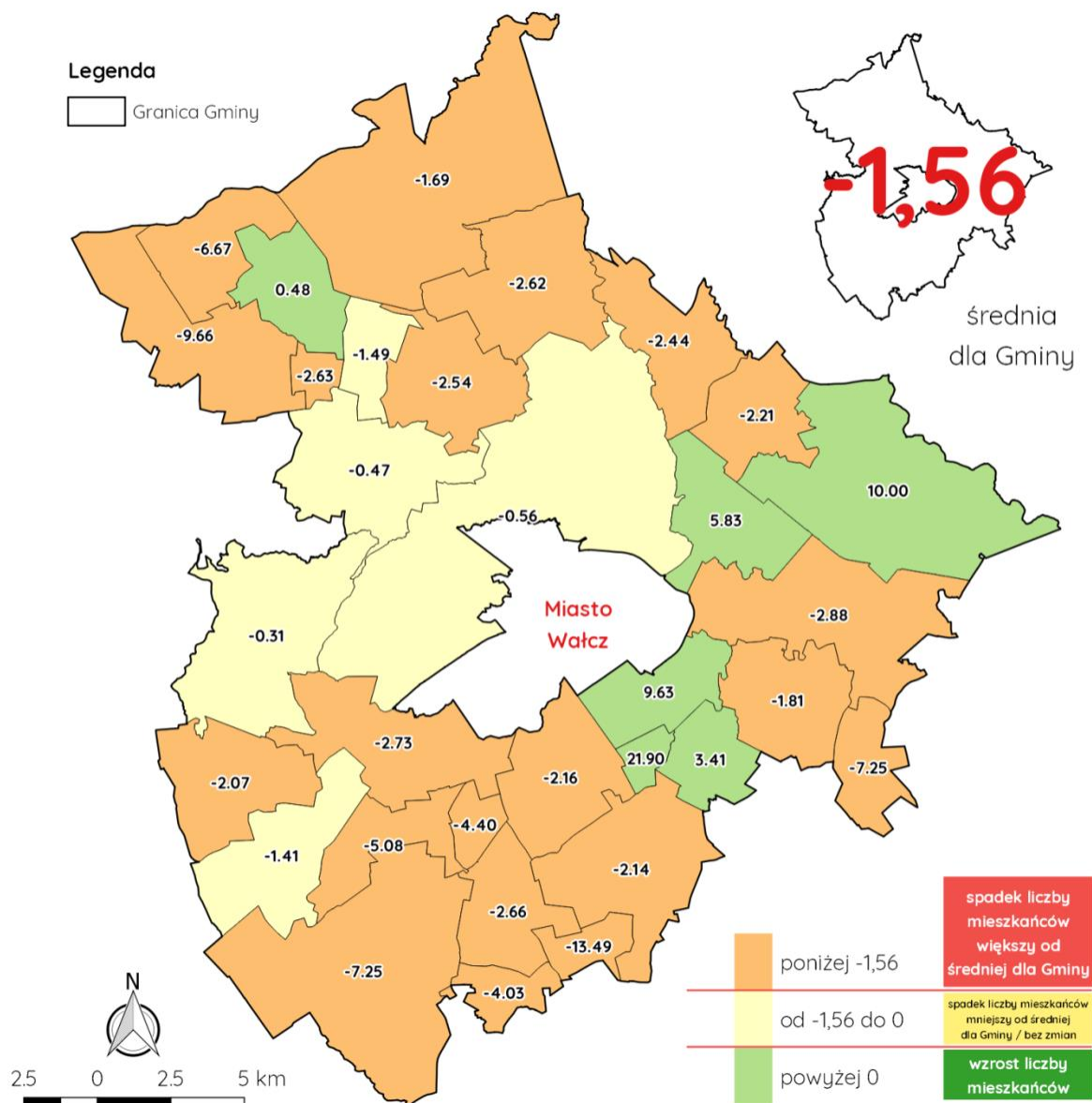
- Popowo – ze wskaźnikiem -13,49 (najmniej korzystna wartość w Gminie),
- Górnica/Laski Wałeckie – ze wskaźnikiem -9,66,
- Chude – ze wskaźnikiem -7,25,
- Dzikowo – ze wskaźnikiem -7,25,
- Kłosowo – ze wskaźnikiem -6,67,
- Ługi Wałeckie – ze wskaźnikiem -5,08,
- Brzezinki – ze wskaźnikiem -4,40,
- Łąki – ze wskaźnikiem -4,03,
- Wiesiółka – ze wskaźnikiem -2,88,
- Strączno – ze wskaźnikiem -2,73,
- Gostomia – ze wskaźnikiem -2,66,
- Świętosław – ze wskaźnikiem -2,63,
- Golce – ze wskaźnikiem -2,62,
- Karsibór – ze wskaźnikiem -2,54,
- Zdbice – ze wskaźnikiem -2,44,
- Szwecja – ze wskaźnikiem -2,21,
- Chwiram – ze wskaźnikiem -2,16,
- Różewo – ze wskaźnikiem -2,14,
- Rutwica – ze wskaźnikiem -2,07
- Witankowo – ze wskaźnikiem -1,81 oraz

- Rudki – ze wskaźnikiem -1,69.

Tabela 5. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2012 r.	Liczba ludności w 2016 r.	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób
1	Brzezinki	159	152	-7	-4,40
2	Chude	193	179	-14	-7,25
3	Chwiram	787	770	-17	-2,16
4	Czechyń	110	121	11	10,00
5	Dębołęka	416	418	2	0,48
6	Dobino	440	455	15	3,41
7	Dzikowo	400	371	-29	-7,25
8	Golce	305	297	-8	-2,62
9	Gostomia	413	402	-11	-2,66
10	Górnica-Laski Wałeckie	383	346	-37	-9,66
11	Karsibór	906	883	-23	-2,54
12	Kłębowiec	899	894	-5	-0,56
13	Kłosowo	135	126	-9	-6,67
14	Kolno	134	132	-2	-1,49
15	Lubno	632	629	-3	-0,47
16	Łąki	124	119	-5	-4,03
17	Ługi Wałeckie	118	112	-6	-5,08
18	Nakielno	327	326	-1	-0,31
19	Ostrowiec	515	545	30	5,83
20	Popowo	126	109	-17	-13,49
21	Prusinowo Wałeckie	213	210	-3	-1,41
22	Przybkowo	105	128	23	21,90
23	Różewo	886	867	-19	-2,14
24	Rudki	531	522	-9	-1,69
25	Rutwica	386	378	-8	-2,07
26	Strączno	769	748	-21	-2,73
27	Szwecja	907	887	-20	-2,21
28	Świętosław	76	74	-2	-2,63
29	Wałcz Drugi	218	239	21	9,63
30	Wiesiółka	347	337	-10	-2,88
31	Witankowo	498	489	-9	-1,81
32	Zdbice	164	160	-4	-2,44
	suma	12 622	12 425	-197	-1,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 5. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej – ujęcie graficzne

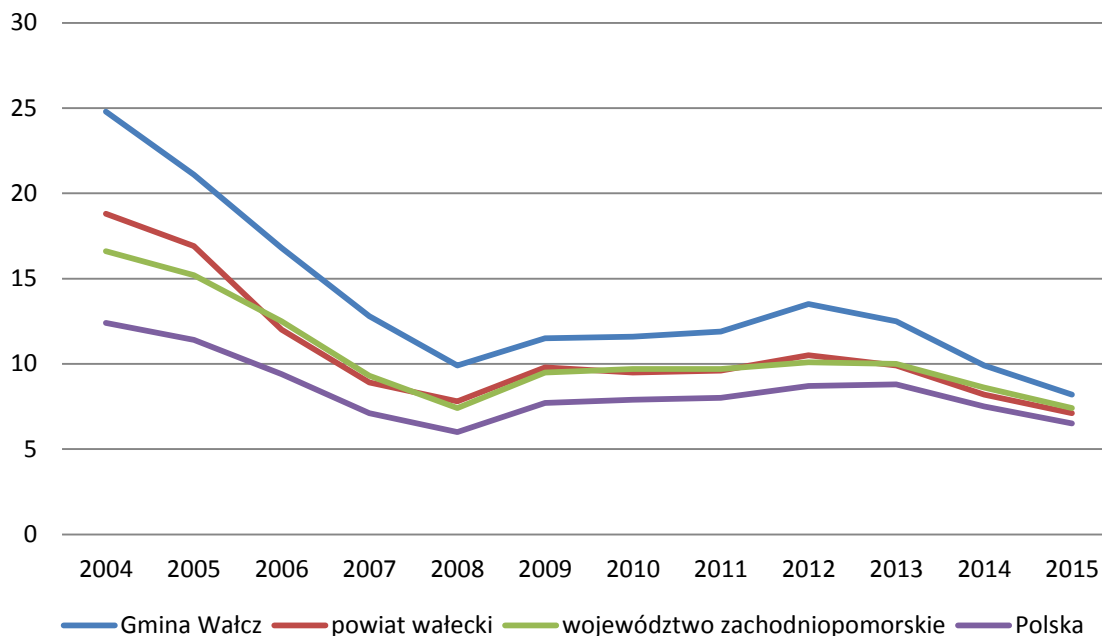
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wałcz

3.2.2. PROBLEMY RYNKU PRACY

Zgodnie z danymi GUS udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Polsce wyniósł na koniec 2015 roku 6,5 % i był niższy niż wskaźnik dla województwa zachodniopomorskiego, kształtujący się na poziomie 7,4 % oraz dla powiatu wałeckiego – 7,1 %. W Gminie Wałcz, według danych GUS, na koniec roku 2015 udział ten wynosił 8,2%, a zatem stawał Gminę w mniej korzystnej sytuacji niż dane dla jednostek nadrzędnych (Tabela 6 oraz Wykres 1).

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Wałczu i danych Urzędu Gminy Wałcz, na koniec roku 2016 udział ten wynosił 8,41%. Zarejestrowanych było 640 osób bezrobotnych ogółem, jednocześnie 250 z nich posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej.

Wobec powyższych stwierdzeń zdecydowano, że analiza rynku pracy w Gminie wymaga dalszej analizy i w celu bardziej szczegółowego określenia struktury i charakteru wzięto pod uwagę grupę szczególnie dotkniętą tym problemem: osoby pozostające bez pracy 12 miesięcy i dłużej.

Wykres 1. Udział (%) bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Tabela 6. Udział (%) bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2004 – 2015

Lata / Jednostka	Gmina Wałcz	powiat wałecki	województwo zachodniopomorskie	Polska
2004	24,8	18,8	16,6	12,4
2005	21,1	16,9	15,2	11,4
2006	16,8	12,0	12,5	9,4
2007	12,8	8,9	9,3	7,1
2008	9,9	7,8	7,4	6,0
2009	11,5	9,8	9,5	7,7
2010	11,6	9,5	9,7	7,9
2011	11,9	9,6	9,7	8,0
2012	13,5	10,5	10,1	8,7
2013	12,5	9,9	10,0	8,8
2014	9,9	8,2	8,6	7,5
2015	8,2	7,1	7,4	6,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

3.2.2.1. **Wskaźnik – Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej**

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu, według stanu na 31.12.2016 r. zarejestrowanych było 640 bezrobotnych w Gminie Wałcz. Zwrócono się do niniejszego urzędu z prośbą o określenie ilu bezrobotnych pozostawało bez pracy 12 miesięcy i dłużej w każdej z jednostek analitycznych. Łącznie, takich osób w Gminie Wałcz było 378. Od Urzędu Gminy Wałcz uzyskano informację o liczbie osób w wieku produkcyjnym w każdej z 32 jednostek analitycznych i na podstawie tak zebranych danych określono *Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej*.

Zagregowane w niniejszy sposób dane pozwoliły określić, w których jednostkach analitycznych zjawisko bezrobocia jest szczególnie dotkliwe i ma długotrwały charakter wśród ludności w wieku produkcyjnym.

Zgodnie z zebranymi danymi 4,97% osób w wieku produkcyjnym pozostawało bez pracy 12 miesięcy i dłużej (59% ogółu bezrobotnych w Gminie). Wartość ta stanowi podstawowe odniesienie i tak:

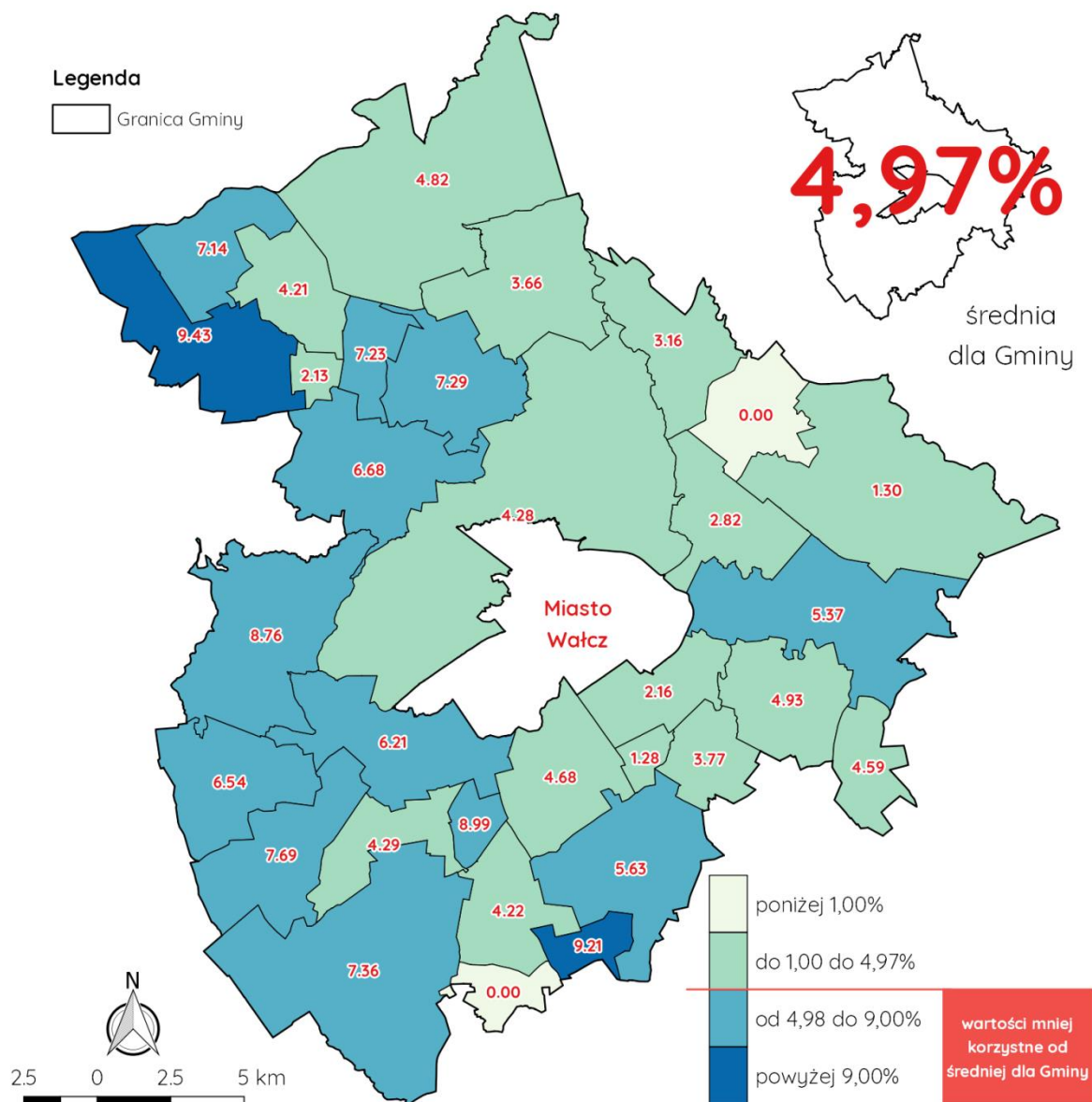
- za jednostki znajdujące się w stanie kryzysowym uznaje się te, których wartość wskaźnika przyjmuje wartości wyższe niż średnia (Brzezinki, Dzikowo, Górnica-Laski Wałeckie, Karsibór, Kłosowo, Kolno, Lubno, Nakielno, Popowo, Prusinowo Wałeckie, Różewo, Rutwica oraz Strączno). W tabeli (Tabela 7) zaznaczono je kolorem pomarańczowym.
- za jednostki nie znajdujące się w stanie kryzysowym uznaje się te, których wartość wskaźnika jest niższa niż średnia (Chude, Chwiram, Czechyń, Dębołęka, Dobino, Golce, Gostomia, Kłębowiec, Łąki, Ługi Wałeckie, Ostrowiec, Przybkowo, Rudki, Szwecja, Świętosław, Wałcz Drugi, Wiesiołka, Witankowo, Zdbice).

Wyniki przeprowadzonej analizy zaprezentowane są w tabeli oraz na rycinie.

Tabela 7. Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej
1	Brzezinki	89	8	8,99
2	Chude	109	5	4,59
3	Chwiram	470	22	4,68
4	Czechyń	77	1	1,30
5	Dębołęka	261	11	4,21
6	Dobino	292	11	3,77
7	Dzikowo	231	17	7,36
8	Golce	191	7	3,66
9	Gostomia	237	10	4,22
10	Górnica-Laski Wałeckie	212	20	9,43
11	Karsibór	521	38	7,29
12	Kłębowiec	584	25	4,28
13	Kłosowo	70	5	7,14
14	Kolno	83	6	7,23
15	Lubno	374	25	6,68
16	Łąki	81	0	0,00
17	Ługi Wałeckie	70	3	4,29
18	Nakielno	194	17	8,76
19	Ostrowiec	355	10	2,82
20	Popowo	76	7	9,21
21	Prusinowo Wałeckie	130	10	7,69
22	Przybkowo	78	1	1,28
23	Różewo	515	29	5,63
24	Rudki	311	15	4,82
25	Rutwica	214	14	6,54
26	Strączno	451	28	6,21
27	Szwecja	546	0	0,00
28	Świętosław	47	1	2,13
29	Wałcz Drugi	139	3	2,16
30	Wiesiółka	205	11	5,37
31	Witankowo	304	15	4,93
32	Zdbice	95	3	3,16
suma		7 612	378	4,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Powiatowego Urzędu Pracy Wałczu oraz Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 6. Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Powiatowego Urzędu Pracy Wałczu oraz Urzędu Gminy Wałcz

3.2.3. POZIOM KSZTAŁCENIA

Na system kształcenia podstawowego i gimnazjalnego w Gminie Wałcz składają się następujące placówki oświatowe:

- Gimnazjum im. ks. Jana Twardowskiego w Chwiramie,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Strącznie wraz ze szkołami filialnymi w Gostomi, Karsiborze i Różewie,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Dęboliście,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Szwecji,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Witankowie.

W podrozdziale tym krótko scharakteryzowano placówki oświatowe, w szczególności pod kątem aktywizowania ludności, a na podstawie danych zebranych od Dyrektorów wymienionych szkół dokonano oceny kształcenia w Gminie Wałcz poprzez wskaźnik:

- *Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.*

W Gminie Wałcz funkcjonuje jedno Gimnazjum. W roku szkolnym 2015/2016 kształciło się w nim 353 uczniów z terenu całej Gminy. W szkole uczy się również młodzież z miasta Wałcza i innych gmin. Zgodnie z zebranymi danymi, szkoła ta posiada 99 komputerów z przeznaczeniem dla uczniów (w tym 36 komputerów stacjonarnych). Szkoła podejmuje różnego rodzaju formy aktywizowania ludności i działania, w tym m.in. współpracę z Ochotniczymi Strażami Pożarnymi, GOPS, Policją, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Sądem ds. Nieletnich, Sądem Rodzinnym, Nadleśnictwem, a także współpracuje z Fundacją *Arka Noego* w Pile. Szkoła jest organizatorem *Festiwalu Młodego Odkrywcy*, zawodów sportowych (jak również popołudniowych zajęć sportowych), festynów, warsztatów i koncertów. Uczniowie mogą rozwijać swoje możliwości także w uczniowskich klubach sportowych: „Liderek” i „Kuma”.

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Strącznie wraz ze szkołami filialnymi w Gostomi, Karsiborze i Różewie w roku szkolnym 2015/2016 kształciła łącznie 547 uczniów. Na wyposażeniu szkoły jest 169 komputerów, a także 61 tabletów. Szkoła ściśle współpracuje z KPP w Wałczu. Współpraca opiera się na regularnych (przynajmniej raz w semestrze) pogadankach dla uczniów na temat bezpiecznego spędzania czasu wolnego. Szkoła organizuje również spotkania dla rodziców i uczniów, na których poruszana jest tematyka bezpieczeństwa w sieci, cyberprzemocy oraz i obowiązków rodziców związanych z nadzorem nad dziećmi w sieci. Współpraca ze Strażą Gminną jest również regularna. Przedstawiciele Straży Gminnej wspomagają szkołę w organizacji wielu akcji, np. zabezpieczanie akcji BEACTIVE (przemarsz przez teren leśny), Festynu Rodzinnego i wielu innych. Przeprowadzają również pogadanki na temat bezpiecznego gospodarowania czasem wolnym, środków pirotechnicznych dla młodszych i starszych uczniów. Współpraca z Nadleśnictwem opiera się na wykorzystywaniu do przeprowadzania zajęć tematycznych i konkursów Ośrodka Edukacji Ekologicznej „Morzycówka” oraz współpracy podczas organizowania akcji takich jak Europejski Tydzień Sportu BEACTIVE, impreza integracyjna na ośrodku w Nakielnie. Z początkiem roku szkolnego 2016/2017 ruszyła działalność „Szkoły Aktywnego Rodzica”. W każdej szkole, regularnie odbywają się comiesięczne spotkania z rodzicami.

Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Dęboliście w roku szkolnym 2015/2016 kształciła 89 uczniów z następujących miejscowości: Boguszyn,

Dębołęka, Dobrzyca, Kłosowo, Kolno i Rudki. Szkoła ta również podejmuje współpracę z GOPS, Państwowym Inspektorem Sanitarnym, Policją, Strażą Gminną, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną i Ochotniczą Strażą Pożarną. W ramach aktywizowania zarówno uczniów jak i mieszkańców, organizuje przedsięwzięcia odwołujące się do tradycji świątecznych, rodzinnych i środowiskowych takie jak np. jasełka bożonarodzeniowe, Dzień Babci, Dzień Dziadka, Dzień Kobiet, Dzień Matki, Dzień Ojca czy choinka Noworoczna z Mikołajem. Szkoła prowadzi również programy profilaktyczne z zakresu prawidłowego odżywiania i udzielania pierwszej pomocy, a ramach projektu 60+ prowadzi również zajęcia języka angielskiego i informatyki. W odpowiedzi na pismo z prośbą o określenie problemów społecznych występujących w miejscowościach, z których pochodzą uczęszczający do niej uczniowie wskazano m.in.:

- wysokie bezrobocie (w tym bezrobocie sezonowe),
- alkoholizm (a co za tym idzie: brak poczucia bezpieczeństwa, zasad moralnych, nieuczciwość, niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych)
- rozwarstwienie społeczeństwa,
- niski poziom wykształcenia (brak przygotowania do zawodu).

Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Szwecji kształciła w roku szkolnym 2015/2016 78 uczniów z miejscowości Głowaczewo, Ostrowiec, Szwecja i Zdbice. Szkoła, podobnie jak poprzednie, współpracuje z Komendą Powiatową Policji w Wałczu, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Wałczu, Ochotniczą Strażą Pożarną w Szwecji, GOPS w Wałczu oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałczu. Szkoła współpracuje także z sołectwami w Szwecji, Ostrowcu i Zbicach (m.in. poprzez akcję „sprzątania świata”, festyny i Dzień Ziemi), organizuje również wycieczki dla uczniów, wyjazdy do teatru czy uroczystości dla społeczności lokalnej (Dzień Babci, Dzień Rodziny, spotkania wigilijne).

Ostatnią placówką oświatową na obszarze Gminy Wałcz jest Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym im. Juliana Tuwima w Witankowie. Kształciła w roku szkolnym 2015/2016 92 uczniów z następujących miejscowości: Chude, Czapla, Czechyń, Sitowo, Wałcz Drugi, Wiesiołka i Witankowo.

Zwrócono się do wszystkich placówek z Gminy Wałcz z prośbą o określenie ilości uczniów, którzy nie otrzymali w roku szkolnym 2015/2016 promocji do następnej klasy w podziale na miejscowości, z których pochodzą.

3.2.3.1. Wskaźnik – Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.

Zgodnie z zebranymi danymi, w roku szkolnym 2015/2016, na dzieci i młodzież szkolną składało się 1 159 uczniów. Byli to uczniowie szkół podstawowych i gimnazjum. Czternastu uczniów nie otrzymało promocji do następnej klasy, a więc 1,21% ogółu. Na podstawie zebranych danych określono, w których jednostkach analitycznych prezentowane zjawisko wykazuje większą koncentrację, a w których mniejszą.

Prezentowany wskaźnik, jak zauważają również Dyrektorzy placówek, do których zwrócono się z prośbą o dane wiele mówi nie tylko o samych uczniach szkół, ale także o środowisku, z których ci uczniowie pochodzą.

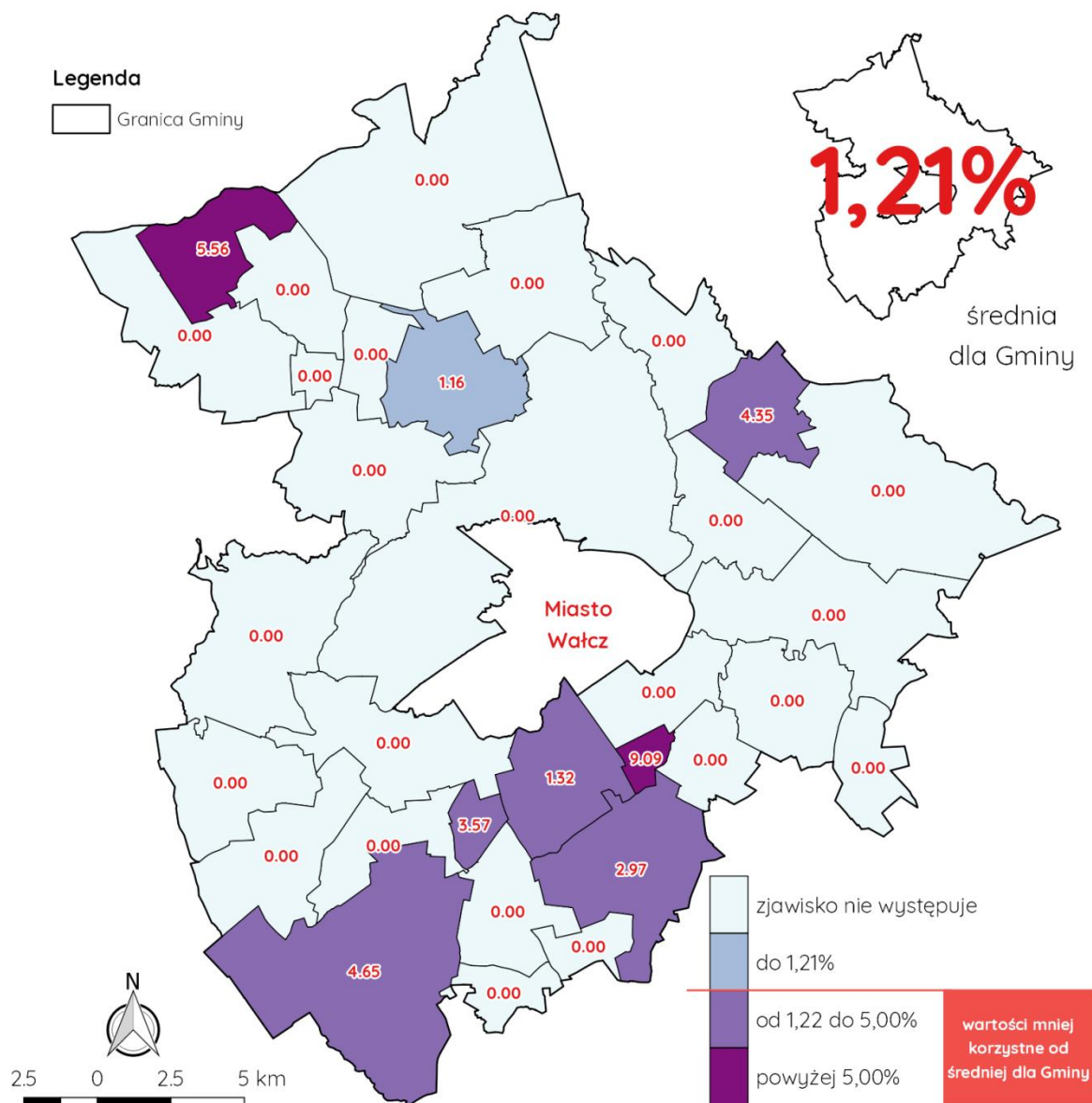
Wskaźnik wykazuje istotne zróżnicowanie przestrzenne w Gminie i za jednostki analityczne znajdujące się w stanie kryzysowym uznano te, w których przyjmuje wartości

wyższe od średniej dla Gminy. Są to: Brzezinki, Chwiram, Dzikowo, Kłosowo, Przybkowo, Różewo i Szwecja. W tabeli poniżej zaznaczono je kolorem pomarańczowym. Kolejna rycina prezentuje graficzne ujęcie zjawiska.

Tabela 8. Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w danej jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba dzieci i młodzieży	Liczba dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum	Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum
1	Brzezinki	28	1	3,57
2	Chude	26	0	0,00
3	Chwiram	76	1	1,32
4	Czechyń	7	0	0,00
5	Dębota	47	0	0,00
6	Dobino	43	0	0,00
7	Dzikowo	43	2	4,65
8	Golce	24	0	0,00
9	Gostomia	28	0	0,00
10	Górnica-Laski Wałeckie	24	0	0,00
11	Karsibór	86	1	1,16
12	Kłębowiec	47	0	0,00
13	Kłosowo	18	1	5,56
14	Kolno	16	0	0,00
15	Lubno	51	0	0,00
16	Łąki	8	0	0,00
17	Ługi Wałeckie	3	0	0,00
18	Nakielno	36	0	0,00
19	Ostrowiec	14	0	0,00
20	Popowo	17	0	0,00
21	Prusinowo Wałeckie	27	0	0,00
22	Przybkowo	11	1	9,09
23	Różewo	101	3	2,97
24	Rudki	73	0	0,00
25	Rutwica	39	0	0,00
26	Strączno	69	0	0,00
27	Szwecja	92	4	4,35
28	Świętosław	3	0	0,00
29	Wałcz Drugi	23	0	0,00
30	Wiesiółka	30	0	0,00
31	Witankowo	41	0	0,00
32	Zdbice	8	0	0,00
suma		1 159	14	1,21

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od placówek oświatowych w Gminie Wałcz

Ryc. 7. Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od placówek oświatowych w Gminie Wałcz

3.2.4. POZIOM BEZPIECZEŃSTWA

Jednym z istotnych zadań w zakresie poziomu życia ludności jest także zapewnienie odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa. Zwrócono się do Komendy Powiatowej w Wałczu z prośbą o określenie ilości oraz rodzaju przestępstw na terenie Gminy Wałcz.

Komenda Powiatowa Policji w Wałczu, podlegając Komendzie Wojewódzkiej Policji w Szczecinie realizuje liczne programy prewencyjne dla mieszkańców Gminy takie jak: *Bezpieczna Szkoła*, *Przyjaciele Gryfusia*, *Bezpieczny Senior*, *Handel Ludźmi* oraz *Kibic na Medal*. Jednostka podejmuje także własne inicjatywy (wraz z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wałczu, Strażą Gminną czy Ochotniczą Strażą Pożarną z terenu Gminy Wałcz). Akcje te dotyczą głównie bezpieczeństwa niechronionych uczestników w ruchu drogowym oraz małych pasażerów:

- *Kierowco uważaj na drodze – nie jesteś sam*,
- *Uwaga, dziecko na drodze*,
- *Mikołaj dla kierowców*,
- *Pisanki na drodze*.

Policjanci biorą również aktywny udział w trakcie organizowanych w Gminie festynów. W 2016 roku, wspólnie z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz wałeckim sanepidem, prowadzono szereg spotkań dla rodziców i uczniów klas VI pod kątem uzależnień. Prowadzone są także spotkania profilaktyczne spotkania z różnymi grupami społecznymi ze względu na pojawiające się nowe zagrożenia takie jak rasizm czy cyberprzestępczość.

W celu określenia stopnia bezpieczeństwa w Gminie zwrócono się z prośbą o określenie:

- Liczby przestępstw ogółem w Gminie w podziale na miejscowości,
- Liczby przestępstw przeciwko rodzinie w podziale na miejscowości.

Dane te pozwoliły określić, które przestrzenie w Gminie Wałcz charakteryzują się niższym od średniej poziomem bezpieczeństwa.

3.2.4.1. Wskaźnik – Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Jako miernik obrazujący zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Wałcz przyjęto liczbę przestępstw na 1 tys. ludności w danej jednostce analitycznej. Poczucie bezpieczeństwa niezwykle ważnym elementem dla społeczności lokalnej. Warunkuje swobodny rozwój, jak i jest podstawową potrzebą ludzką.

W świetle zebranych danych od Komendy Powiatowej w Wałczu, w 2016 dokonano 148 przestępstw ogółem. Średnio na każde 1 tys. ludności przypadało zatem średnio 11,91 przestępstw.

Za jednostki analityczne charakteryzujące mniejszym od średniej poziomem bezpieczeństwa uznaje się te, w których wskaźnik przyjął wartości wyższe od średniej. Były to:

- Nakielno – ze wskaźnikiem 30,67 (najwyższa wartość w Gminie),
- Zdbice – ze wskaźnikiem 25,00,
- Gostomia – ze wskaźnikiem 24,88,
- Rutwica – ze wskaźnikiem 21,16,
- Strączno – ze wskaźnikiem 20,05,
- Czechyń – ze wskaźnikiem 16,53,

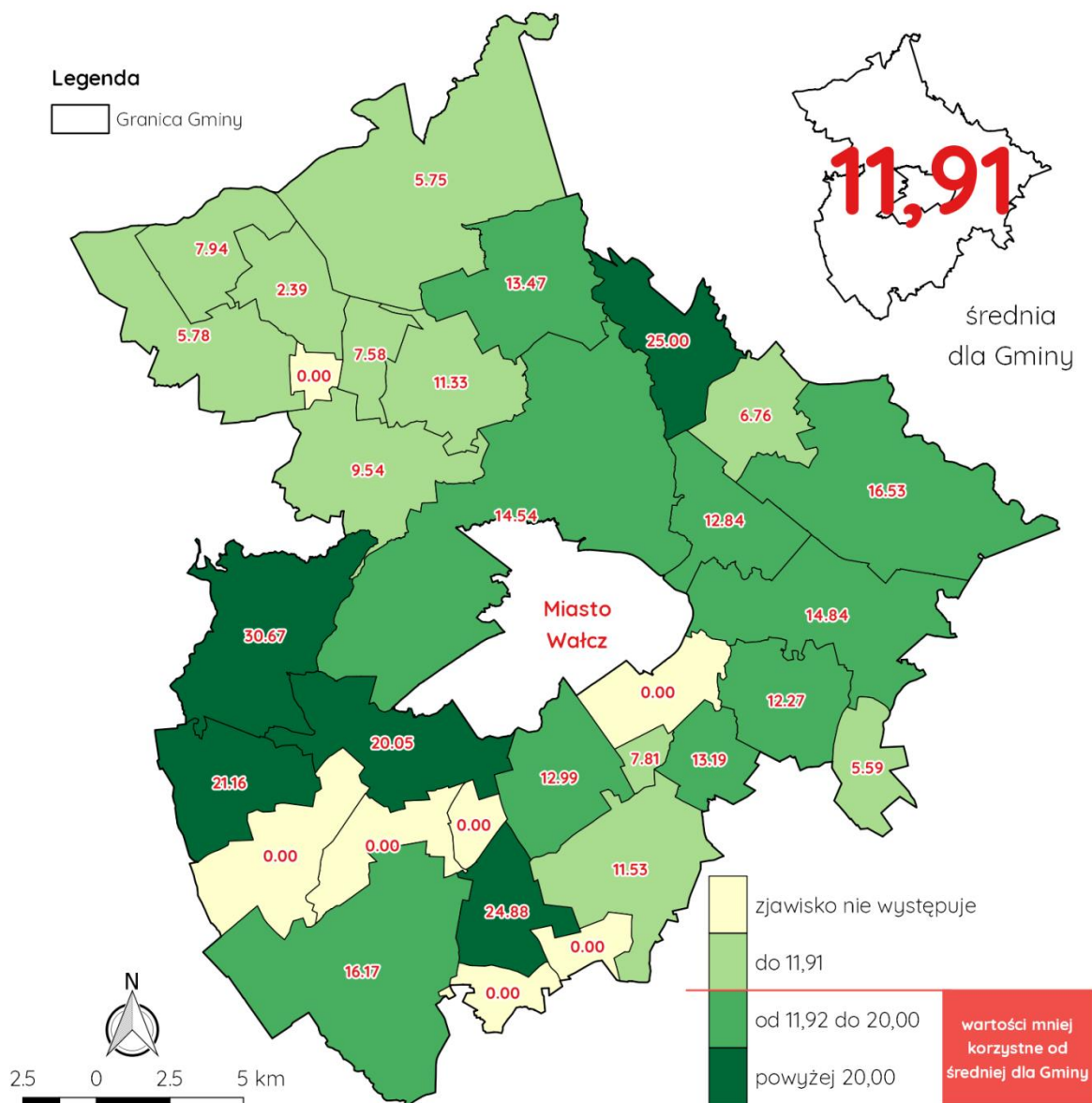
- Dzikowo – ze wskaźnikiem 16,17,
- Wiesiółka – ze wskaźnikiem 14,84,
- Kłębowiec – ze wskaźnikiem 14,54,
- Golce – ze wskaźnikiem 13,47,
- Dobino – ze wskaźnikiem 13,19,
- Chwiram – ze wskaźnikiem 12,99,
- Ostrowiec – ze wskaźnikiem 12,84,
- Witankowo – ze wskaźnikiem 12,27.

W tabeli oznaczono te jednostki kolorem pomarańczowym. Na kolejnej rycinie przedstawiono graficzną interpretację zebranych danych.

Tabela 9. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba przestępstw w 2016 r.	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w danej jednostce analitycznej
1	Brzezinki	152	0	0,00
2	Chude	179	1	5,59
3	Chwiram	770	10	12,99
4	Czechyń	121	2	16,53
5	Dębołęka	418	1	2,39
6	Dobino	455	6	13,19
7	Dzikowo	371	6	16,17
8	Golce	297	4	13,47
9	Gostomia	402	10	24,88
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	2	5,78
11	Karsibór	883	10	11,33
12	Kłębowiec	894	13	14,54
13	Kłosowo	126	1	7,94
14	Kolno	132	1	7,58
15	Lubno	629	6	9,54
16	Łąki	119	0	0,00
17	Ługi Wałeckie	112	0	0,00
18	Nakielno	326	10	30,67
19	Ostrowiec	545	7	12,84
20	Popowo	109	0	0,00
21	Prusinowo Wałeckie	210	0	0,00
22	Przybkowo	128	1	7,81
23	Różewo	867	10	11,53
24	Rudki	522	3	5,75
25	Rutwica	378	8	21,16
26	Strączno	748	15	20,05
27	Szwecja	887	6	6,76
28	Świętosław	74	0	0,00
29	Wałcz Drugi	239	0	0,00
30	Wiesiółka	337	5	14,84
31	Witankowo	489	6	12,27
32	Zdbice	160	4	25,00
	suma	12 425	148	11,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komendy Powiatowej Policji w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 8. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komendy Powiatowej Policji w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

3.4.4.2. Wskaźnik – Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Zwracając się z prośbą o udzielenie danych dotyczących przestępstw w Gminie Wałcz, Komenda Powiatowa w Wałczu dookreśliła, które przestępstwa w roku 2016 w Gminie wymierzone zostały przeciwko rodzinie i opiece. Uznano, że jest to ważna informacja z punktu widzenia szczegółowego zdiagnozowania problemów społecznych w Gminie Wałcz (także ze względu na charakter takiego przestępstwa, który dotyczy często całych rodzin i społeczności). Z tego też powodu zdecydowano wskazać te jednostki analityczne, w których bezpieczeństwo rodziny jest zagrożone poprzez wskaźnik:

- Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

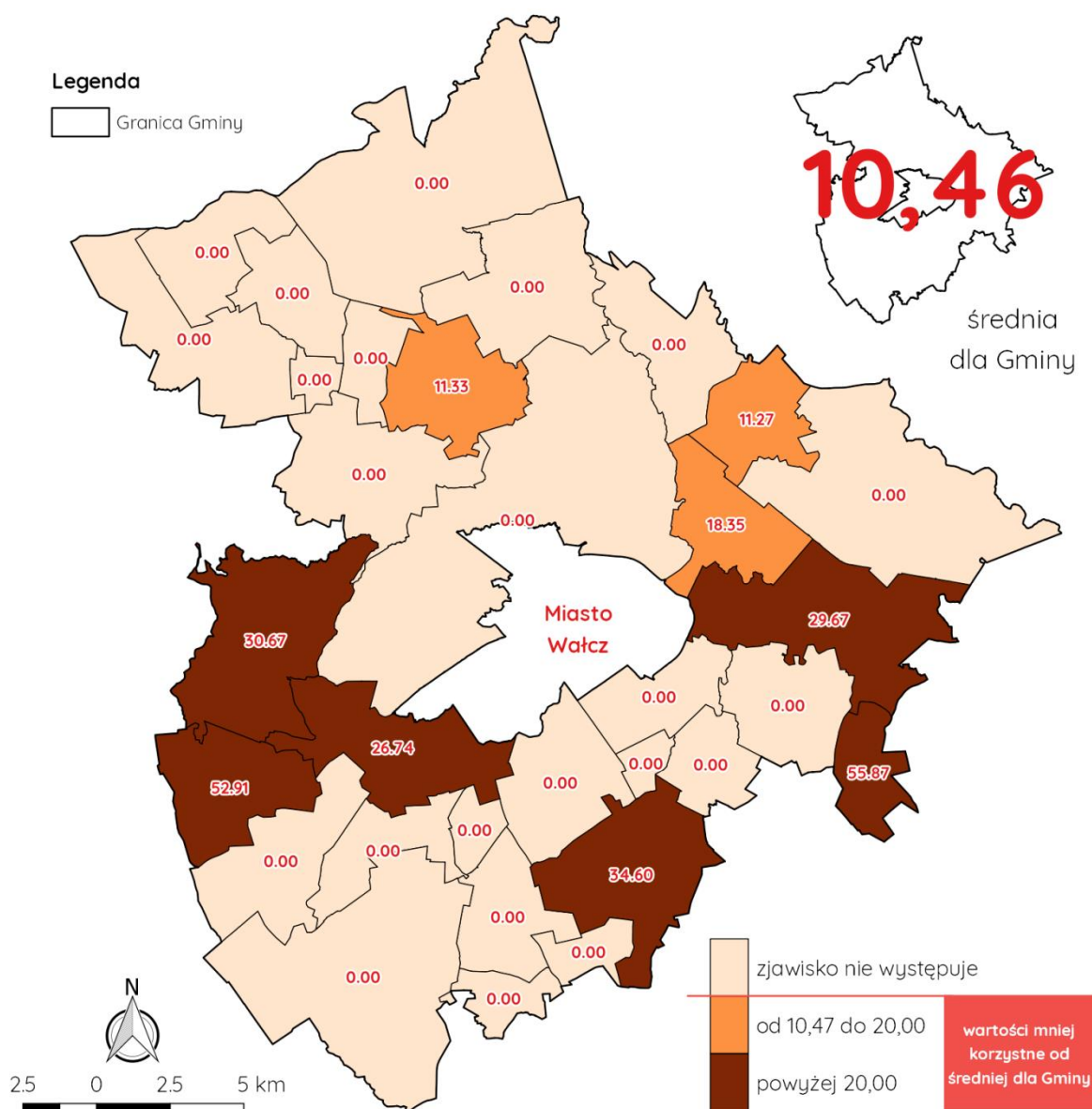
Zgodnie z zebranymi danymi, w roku 2016, dokonano trzynastu takich przestępstw. W liczbach bezwzględnych, najwięcej w Różewie – 3, a po 2 w jednostkach analitycznych: Rutwica i Strączno. Ogólnie, na 10 000 mieszkańców przypadało 10,46 przestępstw tego rodzaju. Za jednostki znajdujące się w stanie kryzysowym uznano te, w których wskaźnik przyjął wartości wyższe od średniej dla Gminy. W tabeli oznaczono je kolorem pomarańczowym, a na kolejnej rycinie przedstawiono graficzną interpretację badanego zjawiska.

Tabela 10. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w danej jednostce analitycznej
1	Brzezinki	152	0	0,00
2	Chude	179	1	55,87
3	Chwiram	770	0	0,00
4	Czechyń	121	0	0,00
5	Dębołęka	418	0	0,00
6	Dobino	455	0	0,00
7	Dzikowo	371	0	0,00
8	Golce	297	0	0,00
9	Gostomia	402	0	0,00
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	0	0,00
11	Karsibór	883	1	11,33
12	Kłębowiec	894	0	0,00
13	Kłosowo	126	0	0,00
14	Kolno	132	0	0,00
15	Lubno	629	0	0,00
16	Łąki	119	0	0,00
17	Ługi Wałeckie	112	0	0,00
18	Nakielno	326	1	30,67
19	Ostrowiec	545	1	18,35
20	Popowo	109	0	0,00
21	Prusinowo Wałeckie	210	0	0,00
22	Przybkowo	128	0	0,00
23	Różewo	867	3	34,60
24	Rudki	522	0	0,00
25	Rutwica	378	2	52,91
26	Strączno	748	2	26,74

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w danej jednostce analitycznej
27	Szwecja	887	1	11,27
28	Świętosław	74	0	0,00
29	Wałcz Drugi	239	0	0,00
30	Wiesiółka	337	1	29,67
31	Witankowo	489	0	0,00
32	Zdbice	160	0	0,00
suma		12 425	13	10,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komendy Powiatowej w Wałczu i Urzędu Gminy w Wałczu

Ryc. 9. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komendy Powiatowej w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

3.2.5. SYTUACJA EKONOMICZNA

W podrozdziale tym zbadano sytuację ekonomiczną mieszkańców Gminy poprzez wskazanie zakresu pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu oraz określenie wielkości zadłużenia lokali komunalnych i socjalnym w jednostkach analitycznych na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Wałcz. Zastosowano następujące wskaźniki:

- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,
- Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.,
- Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogólnej liczbie ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,
- Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogólnej liczbie ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,
- Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.

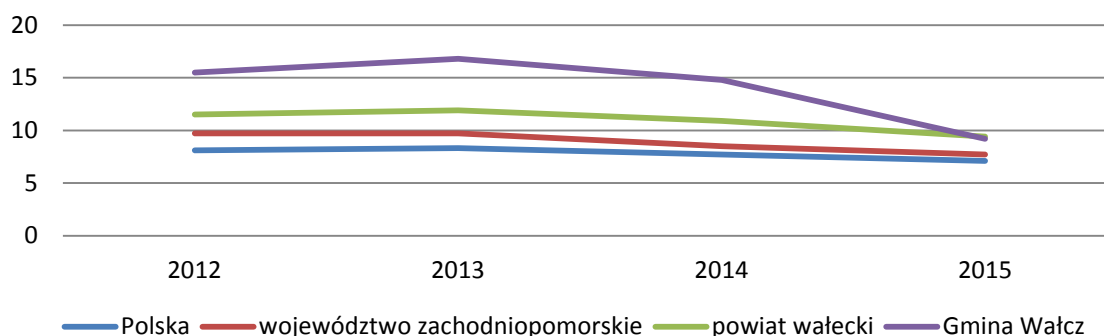
3.5.5.1. POMOC GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W WAŁCZU

Zbadano w ujęciu regionalnym i ponadregionalnym zakres korzystania z pomocy środowiskowej społecznej przez ogół mieszkańców na przestrzeni lat 2012 – 2015 (dane GUS) i w roku 2016 (dane GOPS). Przez środowiskową pomoc społeczną rozumiana jest wszelka pomoc udzielana w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. W tabeli poniżej oraz na wykresie zestawiono uzyskane z GUS dane.

Tabela 11. Udział (%) osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2012 – 2015

Rok / Jednostka	Polska	województwo zachodniopomorskie	powiat wałecki	Gmina Wałcz
2012	8,1	9,7	11,5	15,5
2013	8,3	9,7	11,9	16,8
2014	7,7	8,5	10,9	14,8
2015	7,1	7,7	9,4	9,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Wykres 2. Udział (%) osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2012 - 2015

Źródło: opracowanie własne

Według danych GUS na koniec roku 2015 ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 9,2% mieszkańców Gminy Wałcz. Na przestrzeni lat 2012 – 2015 jednak nastąpił wyraźny spadek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (z poziomu 16,8% w roku 2013). Pomimo dużego spadku udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w roku 2015 udział ten był i tak wyższy niż dla województwa zachodniopomorskiego i Polski ogółem, a tylko nieznacznie niższy aniżeli dla powiatu wałeckiego.

Korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej świadczy w wielu przypadkach o niesamodzielności mieszkańców w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Zdefiniowanie przestrzeni w Gminie Wałcz, które są w szczególności „uzależnione” od pomocy społecznej wydaje się kluczowe w celu podjęcia skutecznych działań służących usamodzielnieniu się mieszkańców. Zdecydowano, że zagadnienie to będzie przedmiotem szczegółowej analizy.

Zwrócono się do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu w celu określenia zróżnicowania wewnątrzgminnego zjawiska samowystarczalności ekonomicznej. Ośrodek ten realizuje bowiem własne i zlecone Gminie zadania z zakresu pomocy społecznej polegające w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb,
- inne formy pomocy wynikające z potrzeb gminy i z ustawy o pomocy społecznej.

3.5.5.1.1. Wskaźnik – Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

W roku 2016, ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu korzystały łącznie 773 osoby. W liczbach bezwzględnych najwięcej w Karsiborze – 88 osób, Różewie – 86 osób i Dzikowie – 82 osoby. Porównywanie ze sobą jednostek analitycznych wymaga jednak standaryzacji zebranych danych, dlatego też liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przeliczono na 1 tys. porównywalnych wartości. Średnio, na każdy 1 tys. ludności ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 62,21 osób.

Określono, które jednostki analityczne charakteryzują się stanem kryzysowym w zakresie omawianego wskaźnika, tj. w przeliczeniu na 1 tys. ludności korzystały w największym stopniu ze świadczeń pomocy społecznej. Były to następujące jednostki:

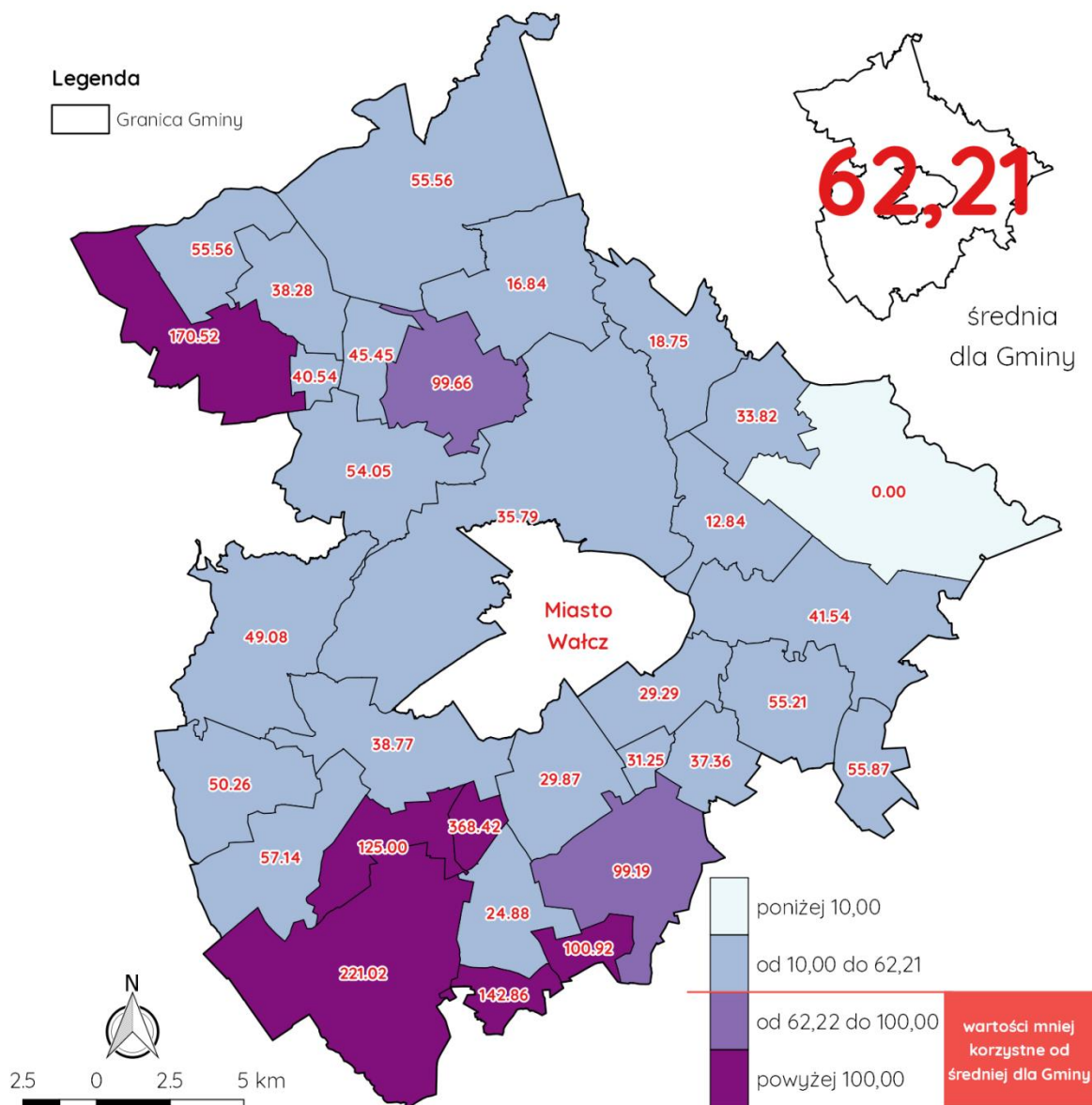
- Brzezinki – ze wskaźnikiem 368,42 (najwyższa wartość w Gminie),
- Dzikowo – ze wskaźnikiem 221,02,
- Górnica-Laski Wałeckie – ze wskaźnikiem 170,52,
- Łąki – ze wskaźnikiem 142,86,
- Ługi Wałeckie – ze wskaźnikiem 125,00,
- Popowo – ze wskaźnikiem 100,92,
- Karsibór – ze wskaźnikiem 99,66,
- Różewo – ze wskaźnikiem 99,19.

W tabeli poniżej zaznaczono je kolorem pomarańczowym, na kolejnej rycinie zaprezentowano ujęcie graficzne badanego zjawiska.

Tabela 12. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w danej jednostce
1	Brzezinki	152	56	368,42
2	Chude	179	10	55,87
3	Chwiram	770	23	29,87
4	Czechyń	121	0	0,00
5	Dębołęka	418	16	38,28
6	Dobino	455	17	37,36
7	Dzikowo	371	82	221,02
8	Golce	297	5	16,84
9	Gostomia	402	10	24,88
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	59	170,52
11	Karsibór	883	88	99,66
12	Kłębowiec	894	32	35,79
13	Kłosowo	126	7	55,56
14	Kolno	132	6	45,45
15	Lubno	629	34	54,05
16	Łąki	119	17	142,86
17	Ługi Wałeckie	112	14	125,00
18	Nakielno	326	16	49,08
19	Ostrowiec	545	7	12,84
20	Popowo	109	11	100,92
21	Prusinowo Wałeckie	210	12	57,14
22	Przybkowo	128	4	31,25
23	Różewo	867	86	99,19
24	Rudki	522	29	55,56
25	Rutwica	378	19	50,26
26	Strączno	748	29	38,77
27	Szwecja	887	30	33,82
28	Świętosław	74	3	40,54
29	Wałcz Drugi	239	7	29,29
30	Wiesiółka	337	14	41,54
31	Witankowo	489	27	55,21
32	Zdbice	160	3	18,75
suma		12 425	773	62,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 10. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

3.5.5.1.2. Wskaźnik – Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.

Według danych za rok 2016, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu udzielił wsparcia rodzinom na łączną kwotę 565 700,00 złotych. Możliwe było także uzyskanie niniejszej informacji w odniesieniu do poszczególnych miejscowości w Gminie. Zagregowane według jednostek analitycznych dane pozwoliły uzyskać odpowiedź na pytanie, które jednostki analityczne w Gminie (a zatem ich mieszkańcy) są w największym stopniu zależni od wyżej wymienionych zasiłków. Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w Gminie wykazuje bowiem istotne zróżnicowanie przestrzenne i ilościowe w Gminie, tj. niektóre jednostki nie korzystały w roku 2016 z takich zasiłków wcale, a niektóre korzystały z nich w wyraźnie większym stopniu niż pozostałe.

Średnio, na 100 osób w danej jednostce analitycznej, wielkość zasiłków pomocy rodzinie w roku 2016 wynosiła 4 552,92 zł. Jednostki analityczne, w których badany wskaźnik przyjął wartości wyższe od średniej dla Gminy uznano za znajdujące się w stanie kryzysowym i w tabeli oznaczono je kolorem pomarańczowym. Były to następujące jednostki analityczne:

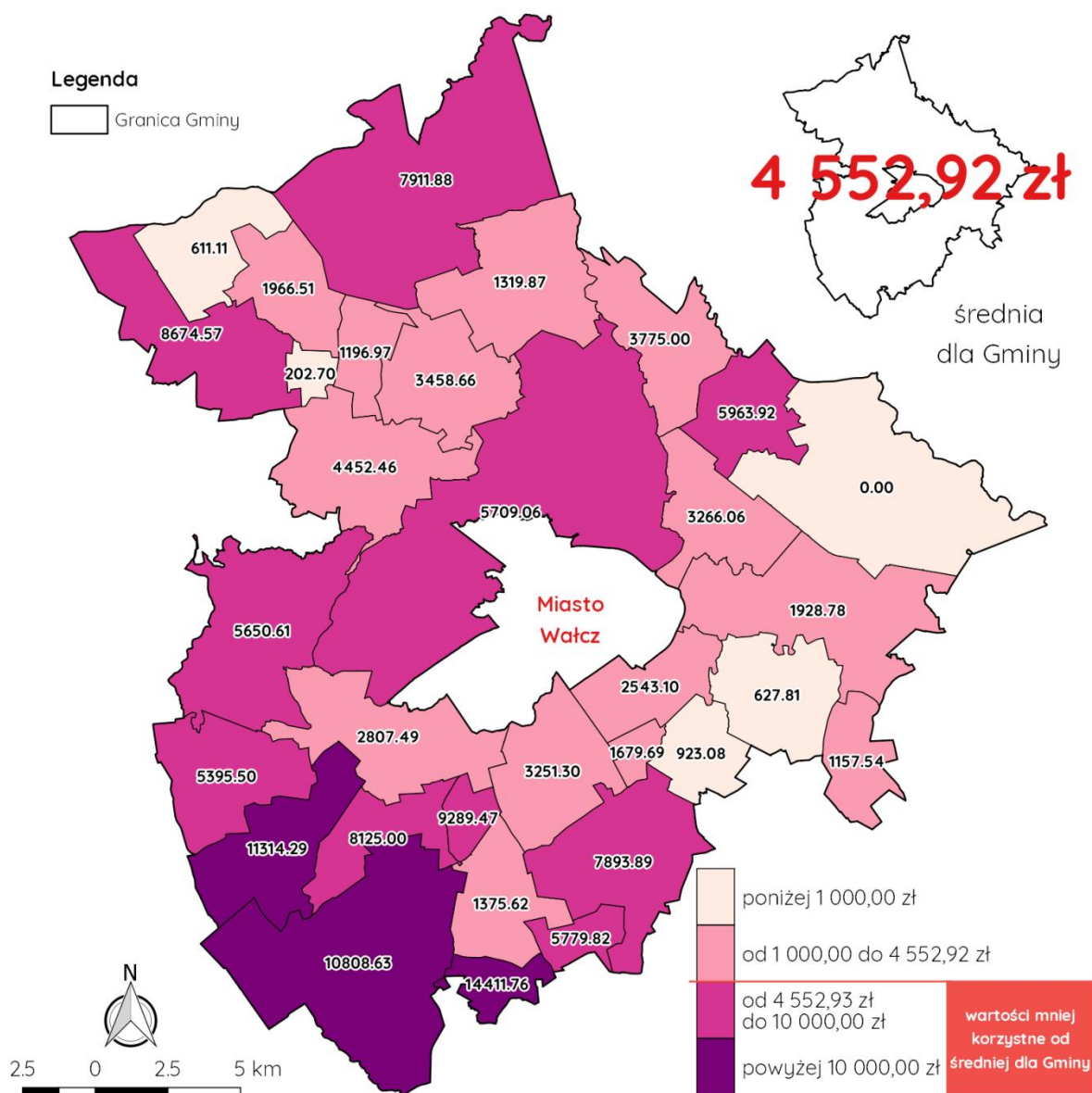
- Łąki – 14 411,76 zł na 100 osób w jednostce analitycznej (najwyższa wartość w Gminie),
- Prusinowo Wałeckie – 11 314,29 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Dzikowo – 10 808,63 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Brzezinki - 9 289,47 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Górnica-Laski Wałeckie – 8 674,57 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Ługi Wałeckie – 8 125,00 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Różewo – 7 893,89 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Rudki – 7 911,88 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Szwecja – 5 963,92 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Popowo – 5 779,82 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Kłębowiec – 5 709,06 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Nakielno – 5 650,61 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Rutwica – 5 395,30 zł na 100 osób w jednostce analitycznej.

Tabela 13. Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w danej jednostce analitycznej
1	Brzezinki	152	14 120,00 zł	9 289,47
2	Chude	179	2 072,00 zł	1 157,54
3	Chwiram	770	25 035,00 zł	3 251,30
4	Czechyń	121	0,00 zł	0,00
5	Dębołęka	418	8 220,00 zł	1 966,51
6	Dobino	455	4 200,00 zł	923,08
7	Dzikowo	371	40 100,00 zł	10 808,63
8	Golce	297	3 920,00 zł	1 319,87
9	Gostomia	402	5 530,00 zł	1 375,62
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	30 014,00 zł	8 674,57
11	Karsibór	883	30 540,00 zł	3 458,66
12	Kłębowiec	894	51 039,00 zł	5 709,06
13	Kłosowo	126	770,00 zł	611,11
14	Kolno	132	1 580,00 zł	1 196,97
15	Lubno	629	28 006,00 zł	4 452,46
16	Łąki	119	17 150,00 zł	14 411,76
17	Ługi Wałeckie	112	9 100,00 zł	8 125,00
18	Nakielno	326	18 421,00 zł	5 650,61
19	Ostrowiec	545	17 800,00 zł	3 266,06
20	Popowo	109	6 300,00 zł	5 779,82
21	Prusinowo Wałeckie	210	23 760,00 zł	11 314,29
22	Przybkowo	128	2 150,00 zł	1 679,69
23	Różewo	867	68 440,00 zł	7 893,89
24	Rudki	522	41 300,00 zł	7 911,88
25	Rutwica	378	20 395,00 zł	5 395,50
26	Strączno	748	21 000,00 zł	2 807,49

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w danej jednostce analitycznej
27	Szwecja	887	52 900,00 zł	5 963,92
28	Świętosław	74	150,00 zł	202,70
29	Wałcz Drugi	239	6 078,00 zł	2 543,10
30	Wiesiółka	337	6 500,00 zł	1 928,78
31	Witankowo	489	3 070,00 zł	627,81
32	Zdbice	160	6 040,00 zł	3 775,00
suma		12 425	565 700,00 zł	4 552,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 11. Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

3.5.5.1.3. Wskaźnik – Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Kolejnym aspektem diagnozy zróżnicowania przestrzennego problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Wałcz jest informacja o odsetku osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS. Zgodnie z zebranymi z takiej pomocy w roku 2016 korzystały łącznie 142 osoby. W liczbach bezwzględnych najwięcej w miejscowościach: Różewo – 18, Karsibór – 14 i Dzikowo – 13. Średnio w Gminie 1,14% osób niepełnosprawnych korzystało z pomocy GOPS.

Za znajdujące się w stanie kryzysowym jednostki analityczne uznano te, w których odsetek ten był wyższy niż średnia dla Gminy. W tabeli oznaczono je kolorem pomarańczowym. Były to:

- Łąki – z udziałem 6,72% (najwyższa wartość w Gminie),
- Ługi Wałeckie – z udziałem 4,46%,
- Dzikowo – z udziałem 3,50%,
- Prusinowo Wałeckie – z udziałem 3,33%,
- Brzezinki – z udziałem 2,63%,
- Różewo – z udziałem 2,08%,
- Górnica/Laski Wałeckie – z udziałem 1,73%,
- Karsibór – z udziałem 1,59%,
- Witankowo – z udziałem 1,48%,
- Rutwica – z udziałem 1,32%,
- Nakielno – z udziałem 1,23%,
- Rudki – z udziałem 1,15%.

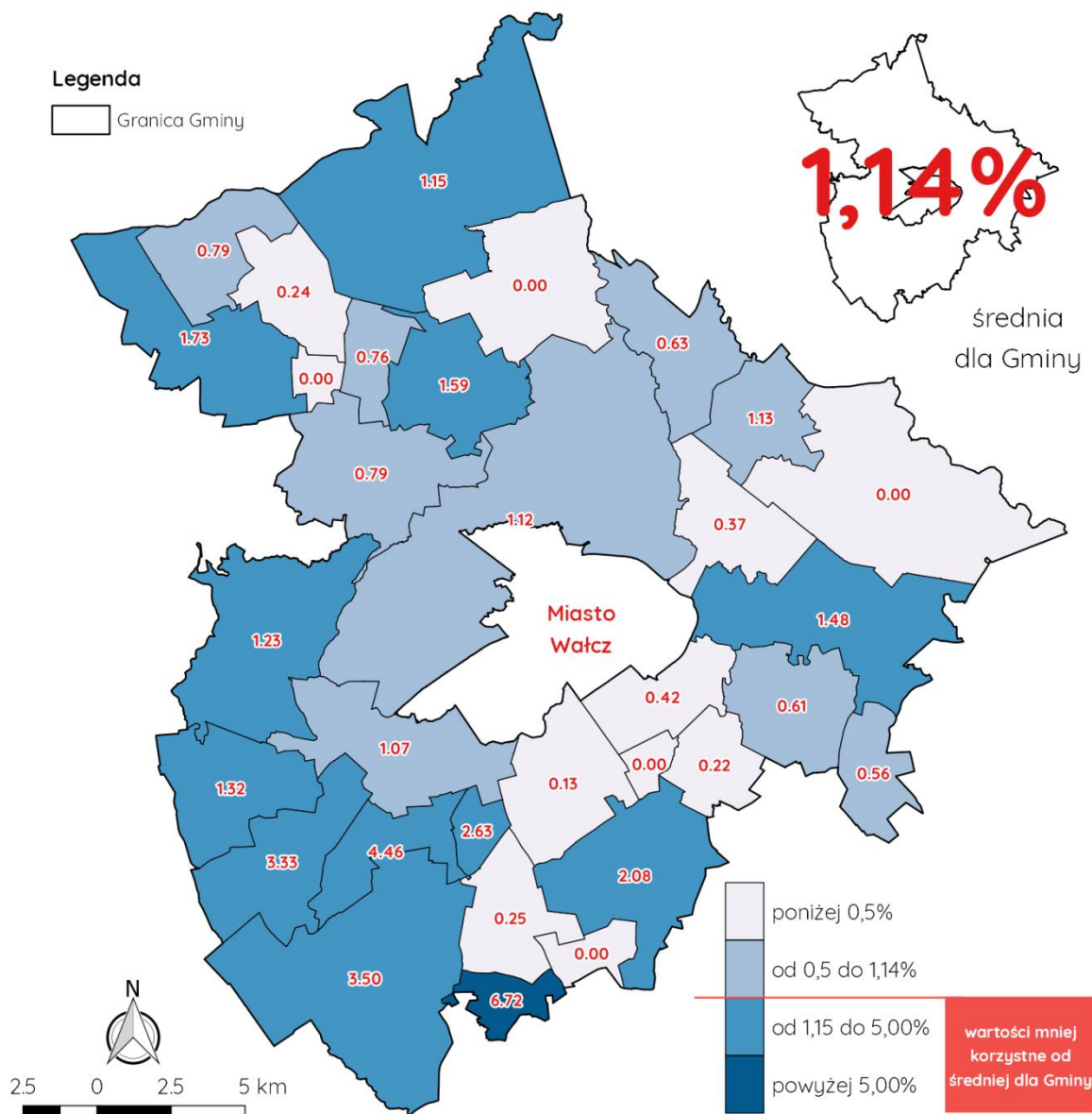
Na kolejnej rycinie przedstawiono graficzne ujęcie prezentowanego wskaźnika.

Tabela 14. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności
1	Brzezinki	152	4	2,63
2	Chude	179	1	0,56
3	Chwiram	770	1	0,13
4	Czechyń	121	0	0,00
5	Dębołęka	418	1	0,24
6	Dobino	455	1	0,22
7	Dzikowo	371	13	3,50
8	Golce	297	0	0,00
9	Gostomia	402	1	0,25
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	6	1,73
11	Karsibór	883	14	1,59
12	Kłębowiec	894	10	1,12
13	Kłosowo	126	1	0,79
14	Kolno	132	1	0,76
15	Lubno	629	5	0,79
16	Łąki	119	8	6,72
17	Ługi Wałeckie	112	5	4,46

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogólnej liczbie ludności
18	Nakielno	326	4	1,23
19	Ostrowiec	545	2	0,37
20	Popowo	109	0	0,00
21	Prusinowo Wałeckie	210	7	3,33
22	Przybkowo	128	0	0,00
23	Różewo	867	18	2,08
24	Rudki	522	6	1,15
25	Rutwica	378	5	1,32
26	Strączno	748	8	1,07
27	Szwecja	887	10	1,13
28	Świętosław	74	0	0,00
29	Wałcz Drugi	239	1	0,42
30	Wiesiółka	337	5	1,48
31	Witankowo	489	3	0,61
32	Zdbice	160	1	0,63
suma		12 425	142	1,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 12. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogólnej liczbie ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

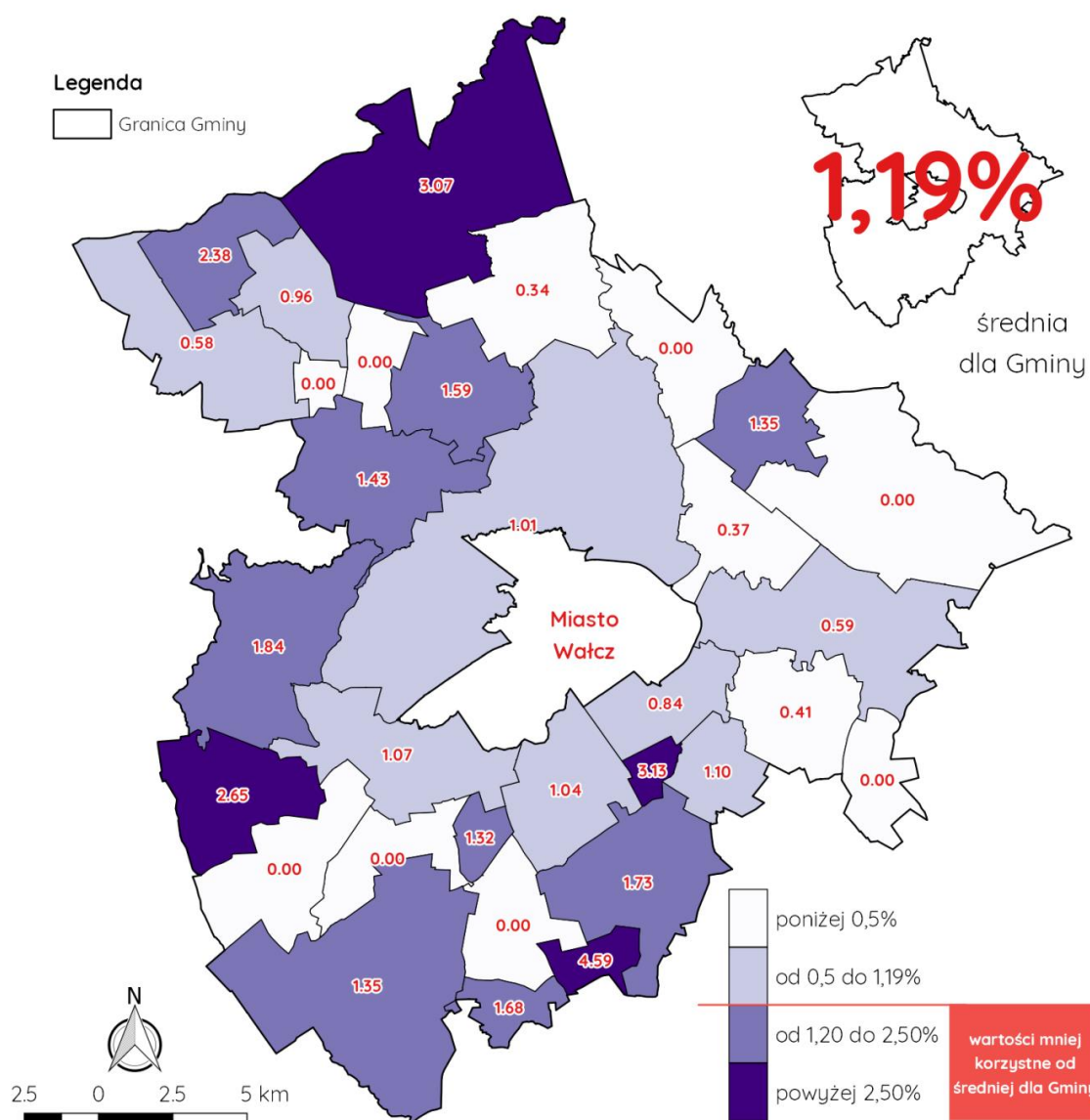
3.5.5.1.4. Wskaźnik – Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogólnej liczbie ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Ostatnią informacją, którą uzyskano od Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu mającą określić sytuację ekonomiczną mieszkańców była liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w podziale na poszczególne miejscowości w Gminie. Łącznie w roku 2016 przyznano 148 takich zasiłków. W liczbach bezwzględnych najwięcej w miejscowościach: Rudki – 16, Różewo – 15 i Karsibór – 14. Średnio 1,21% osób w Gminie przyznano taki zasiłek.

Za jednostki znajdujące się w stanie kryzysowym uznano zatem te, w których odsetek ten był wyższy od średniej gminnej. W tabeli (Tabela 15) oznaczono je kolorem pomarańczowym i były to następujące jednostki:

- Popowo – z udziałem 4,59% (najwyższa wartość w Gminie),
- Przybkowo – z udziałem 3,13%,
- Rudki – z udziałem 3,07%,
- Rutwica – z udziałem 2,65%,
- Kłosowo – z udziałem 2,38%,
- Nakielno – z udziałem 1,84%,
- Różewo – z udziałem 1,73%,
- Łąki – z udziałem 1,68%,
- Karsibór – z udziałem 1,59%,
- Lubno – z udziałem 1,43%,
- Dzikowo – z udziałem 1,35%,
- Szwecja – z udziałem 1,35%,
- Brzezinki – z udziałem 1,32%.

Kolejna rycina przedstawia graficzne ujęcie badanego zjawiska.

Ryc. 13. Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

Tabela 15. Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności
1	Brzezinki	152	2	1,32
2	Chude	179	0	0,00
3	Chwiram	770	8	1,04
4	Czechyń	121	0	0,00
5	Dębołęka	418	4	0,96
6	Dobino	455	5	1,10
7	Dzikowo	371	5	1,35
8	Golce	297	1	0,34
9	Gostomia	402	0	0,00
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	2	0,58
11	Karsibór	883	14	1,59
12	Kłębowiec	894	9	1,01
13	Kłosowo	126	3	2,38
14	Kolno	132	0	0,00
15	Lubno	629	9	1,43
16	Łąki	119	2	1,68
17	Ługi Wałeckie	112	0	0,00
18	Nakielno	326	6	1,84
19	Ostrowiec	545	2	0,37
20	Popowo	109	5	4,59
21	Prusinowo Wałeckie	210	0	0,00
22	Przybkowo	128	4	3,13
23	Różewo	867	15	1,73
24	Rudki	522	16	3,07
25	Rutwica	378	10	2,65
26	Strączno	748	8	1,07
27	Szwecja	887	12	1,35
28	Świętosław	74	0	0,00
29	Wałcz Drugi	239	2	0,84
30	Wiesiółka	337	2	0,59
31	Witankowo	489	2	0,41
32	Zdbice	160	0	0,00
suma		12 425	148	1,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

3.5.5.2. ZALEGŁOŚCI CZYNSZOWE W LOKALACH KOMUNALNYCH I SOCJALNYCH

Jednym z aspektów sytuacji ekonomicznej poszczególnych miejscowości (reprezentowanych przez jednostki analityczne) w Gminie Wałcz jest wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych. Zwrócono się do Urzędu Gminy Wałcz z prośbą udzielenie niniejszej informacji w podziale na poszczególne miejscowości w Gminie. Zagregowane według jednostek analitycznych dane następnie zestandaryzowano przeliczając na 100 mieszkańców w każdej z 32 jednostek analitycznych.

3.5.5.2.1. Wskaźnik – Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.

Na koniec roku 2016 łączna wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych w Gminie Wałcz wynosiła 119 311,22 zł. Średnio, na każdym 100 mieszkańców, zadłużenie to wynosiło 960,25 zł. Prezentowane zjawisko wykazywało istotne zróżnicowanie przestrzenne i ilościowe.

Za jednostki analityczne znajdujące się w stanie kryzysowym w badanym aspekcie sfery społecznej uznano te, w których wielkość zadłużenia w lokalach komunalnych i socjalnych była wyższa niż 960,25 zł na 100 mieszkańców. W tabeli oznaczono je kolorem pomarańczowym. Były to:

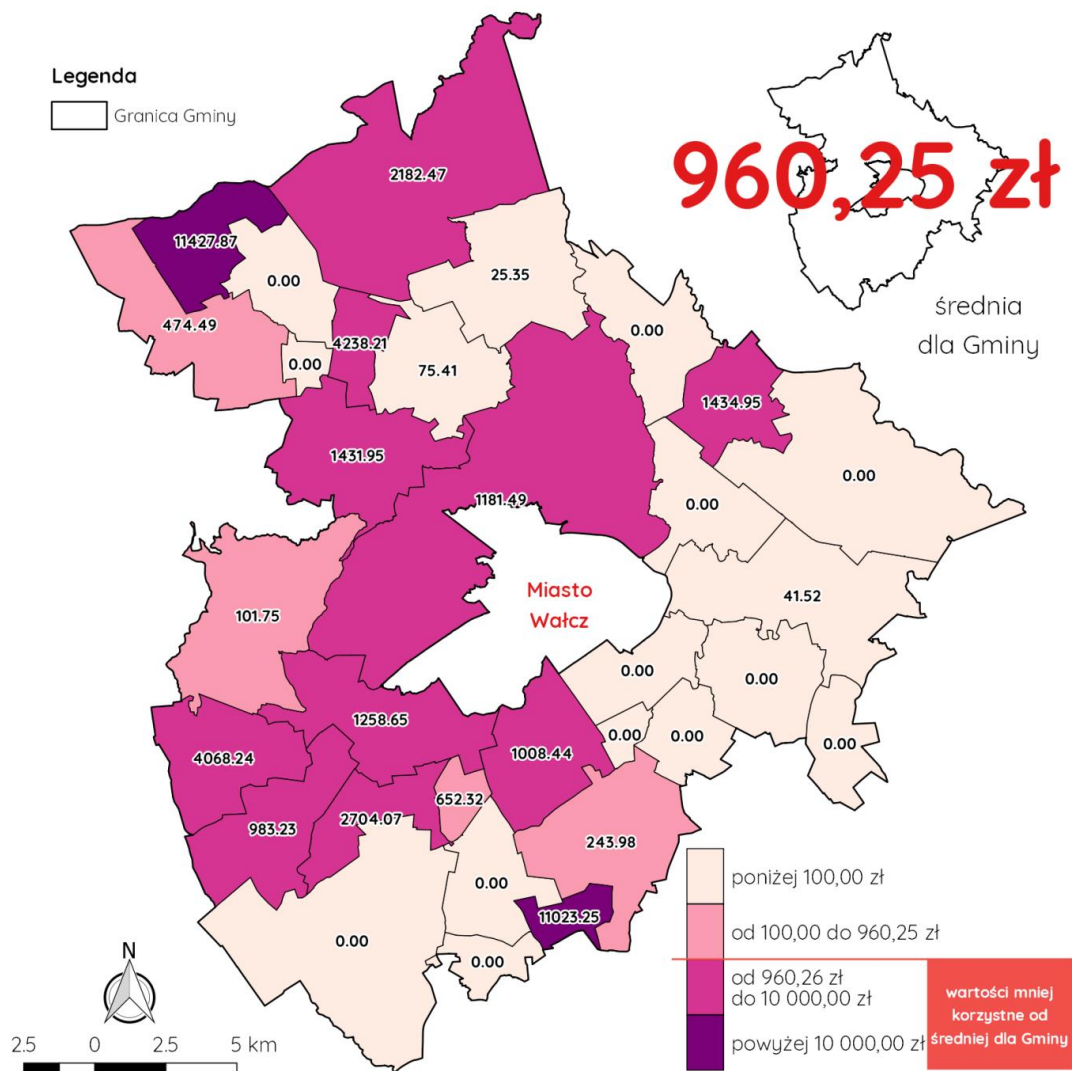
- Kłosowo – 11 427,87 zł na 100 osób w jednostce analitycznej (najwyższa wartość w Gminie),
- Popowo – 11 023,25 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Kolno – 4 238,21 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Rutwica – 4 068,24 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Ługi Wałeckie – 2 704,07 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Rudki – 2 182,47 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Szwecja – 1 434,95 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Lubno – 1 431,95 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Strączno – 1 258,65 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Kłębowiec – 1 181,49 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Chwiram – 1 008,44 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Prusinowo Wałeckie – 983,23 zł na 100 osób w jednostce analitycznej.

Tabela 16. Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych	Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób
1	Brzezinki	152	991,53 zł	652,32
2	Chude	179	0,00 zł	0,00
3	Chwiram	770	7 765,01 zł	1 008,44
4	Czechyń	121	0,00 zł	0,00
5	Dębołęka	418	0,00 zł	0,00
6	Dobino	455	0,00 zł	0,00
7	Dzikowo	371	0,00 zł	0,00
8	Golce	297	75,30 zł	25,35
9	Gostomia	402	0,00 zł	0,00
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	1 641,72 zł	474,49
11	Karsibór	883	665,84 zł	75,41
12	Kłębowiec	894	10 562,56 zł	1 181,49
13	Kłosowo	126	14 399,12 zł	11 427,87
14	Kolno	132	5 594,44 zł	4 238,21
15	Lubno	629	9 006,96 zł	1 431,95
16	Łąki	119	0,00 zł	0,00
17	Ługi Wałeckie	112	3 028,56 zł	2 704,07
18	Nakielno	326	331,71 zł	101,75
19	Ostrowiec	545	0,00 zł	0,00
20	Popowo	109	12 015,34 zł	11 023,25

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych	Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób
21	Prusinowo Wałeckie	210	2 064,79 zł	983,23
22	Przybkowo	128	0,00 zł	0,00
23	Różewo	867	2 115,29 zł	243,90
24	Rudki	522	1 1392,5 zł	2 182,40
25	Rutwica	378	15 377,96 zł	4 068,24
26	Strączno	748	9 414,69 zł	1 258,65
27	Szwecja	887	12 727,97 zł	1 434,95
28	Świętosław	74	0,00 zł	0,00
29	Wałcz Drugi	239	0,00 zł	0,00
30	Wiesiołka	337	139,93 zł	41,52
31	Witankowo	489	0,00 zł	0,00
32	Zdbice	160	0,00 zł	0,00
suma		12 425	119 311,22	960,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 14. Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wałcz

3.3. DIAGNOZA WEWNĄTRZGMINNA – SFERA GOSPODARCZA

W ramach oceny sfery gospodarczej w Gminie Wałcz zestawiono wskaźniki gospodarcze prezentowane przez GUS za lata 2012 – 2015 porównując je do powiatu wałeckiego, województwa zachodniopomorskiego oraz Polski ogółem. Następnie wskazano potencjał i klimat gospodarczy Gminy w ujęciu wewnątrzgminnym (tj. w podziale na poszczególne jednostki analityczne), a następnie wskazano na zagrożenia i dokonano oceny sfery gospodarczej poprzez wskaźnik:

- *Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.*

3.3.1. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI

Za obraz sfery gospodarczej Gminy Wałcz na tle powiatu, województwa oraz kraju posłużyć mogą wskaźniki prezentowane w GUS za lata 2012 – 2015. Określają one:

- *podmioty wpisane do rejestru na 1 000 ludności,*
- *podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym,*
- *osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności,*
- *osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym,*
- *podmioty według klas wielkości na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym:*
 - a) 0 – 9 (mikroprzedsiębiorstwa),*
 - b) 10 – 49 (przedsiębiorstwa małe),*
 - c) 50 – 249 (przedsiębiorstwa średnie),*
 - d) 250 i więcej (przedsiębiorstwa duże).*

Przedstawione wskaźniki wiele mówią o klimacie aktywności gospodarczej, przedsiębiorczości mieszkańców oraz strukturze wielkościowej podmiotów gospodarczych. Analizując zebrane dane, należy uznać, iż przedsiębiorczość mieszkańców Gminy jest wyraźnie gorsza od zaprezentowanych skal odniesienia. Podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru na 1 000 ludności jest zdecydowanie mniej aniżeli w powiecie wałeckim ogółem czy województwie zachodniopomorskim (na 1 000 osób w wieku produkcyjnym wskaźnik przyjmuje podobnie niekorzystne wartości). Mniej osób (w przeliczeniu na 1 000 osób ogółem czy 100 osób w wieku produkcyjnym) prowadzi także własne działalności gospodarcze. W strukturze wielkościowej podmiotów nie zauważa się w Gminie Wałcz przedsiębiorstw dużych, a podmiotów mieszczących się w klasie wielkości „50 – 249” w przeliczaniu na 10 000 mieszkańców jest mniej niż np. w powiecie wałeckim czy Polsce ogółem. W strukturze wielkościowej podmiotów zaznacza się dominacja podmiotów w klasie wielkości „0 – 9”.

Niniejsze dane zaprezentowane zostały w tabeli (Tabela 17).

Uzasadnione wydaje się zatem wskazanie obszarów problemowych uwzględniając tę sferę funkcjonalną Gminy Wałcz.

Tabela 17. Zestawienie dotyczące kondycji gospodarczej Gminy Wałcz na tle powiatu wałeckiego, województwa zachodniopomorskiego i kraju – podstawowe wskaźniki

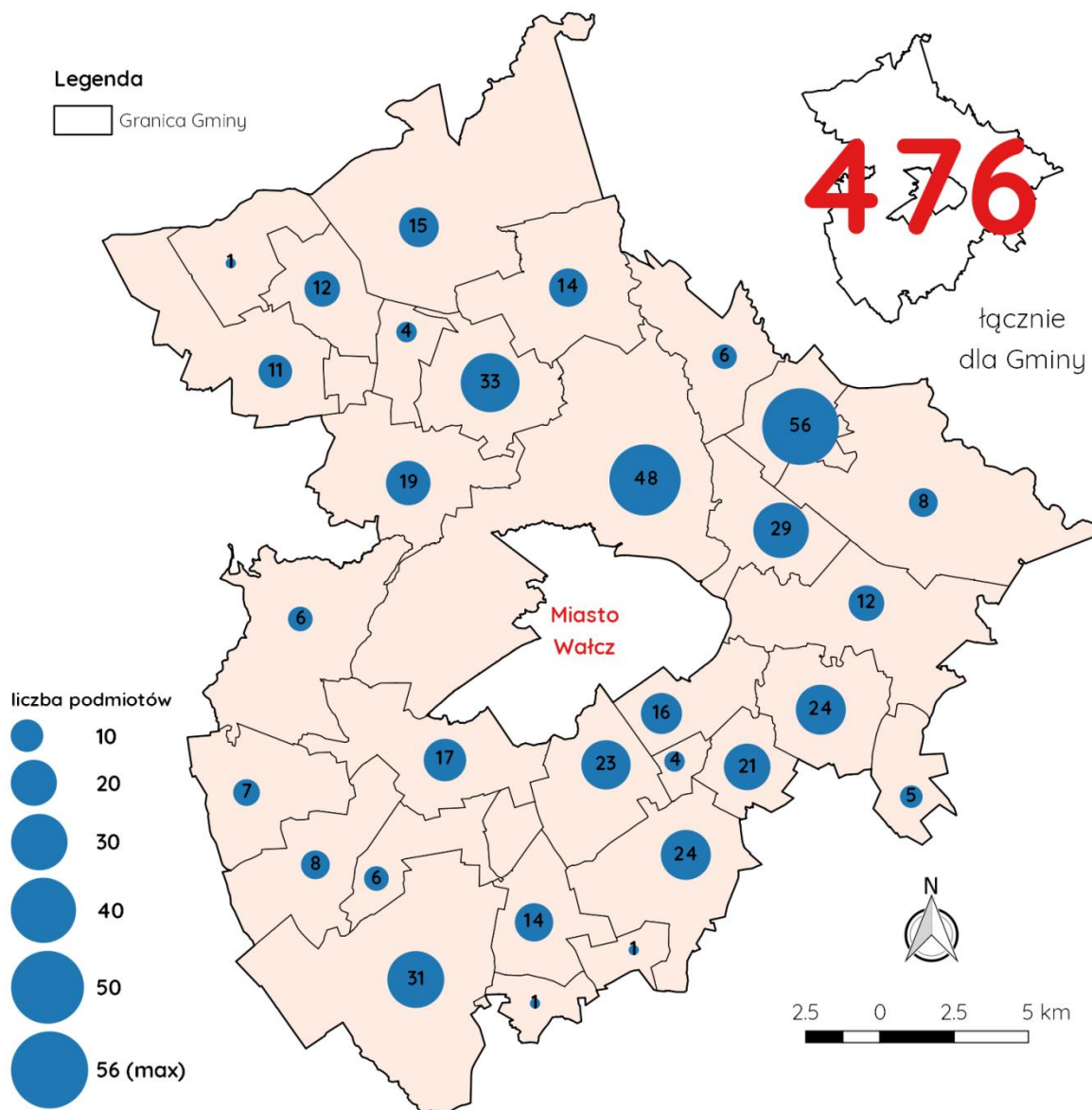
Wskaźnik / jednostka podziału terytorialnego	Polska				województwo zachodniopomorskie				powiat wałecki				Gmina Wałcz				
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	103	106	107	109	126	128	128	129	104	105	106	106	78	79	81	82	
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	161,6	166,7	170,0	174,3	194,1	198,2	200,4	204,4	159,6	162,7	165,0	167,2	118,1	120,2	123,3	125,6	
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	76	77	77	77	95	95	94	94	81	82	81	81	64	66	67	68	
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	11,9	12,1	12,2	12,4	14,6	14,8	14,8	15,0	12,5	12,7	12,7	12,8	9,8	10,0	10,2	10,4	
Podmioty wg klas wielkości na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	0 – 9	1 542,1	1 593,1	1 625,5	1 668,0	1 868,8	1 909,5	1 930,7	1 969,4	1 535,6	1 569,1	1 592,3	1 613,2	1 144,0	1 170,6	1 202,1	1 222,4
	10 – 49	59,5	59,5	60,6	61,3	58,9	59,6	60,5	61,2	47,7	44,8	43,9	44,1	34,8	27,5	26,4	28,8
	50 – 249	12,1	12,1	12,2	12,2	11,7	11,7	11,9	11,8	11,0	11,9	12,9	13,1	2,4	3,6	4,8	4,8
	250 i więcej	1,9	1,8	1	1,9	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,1	1,1	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: GUS

3.3.2. POTECJAŁ GOSPODARCZY I KLIMAT AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

Zgodnie z danymi przekazanymi od Urzędu Gminy Wałcz na koniec roku 2016 roku zarejestrowanych było 476 podmiotów gospodarki narodowej ogółem w Gminie. Najwięcej w miejscowości Szwecja – 56, następnie w Kłębowcu – 48 i Karsiborze – 33. Poszczególne jednostki analityczne charakteryzowały się zróżnicowanym potencjałem.

Na kolejnej rycinie przedstawiono liczbę podmiotów gospodarki narodowej w podziale na jednostki analityczne w Gminie.

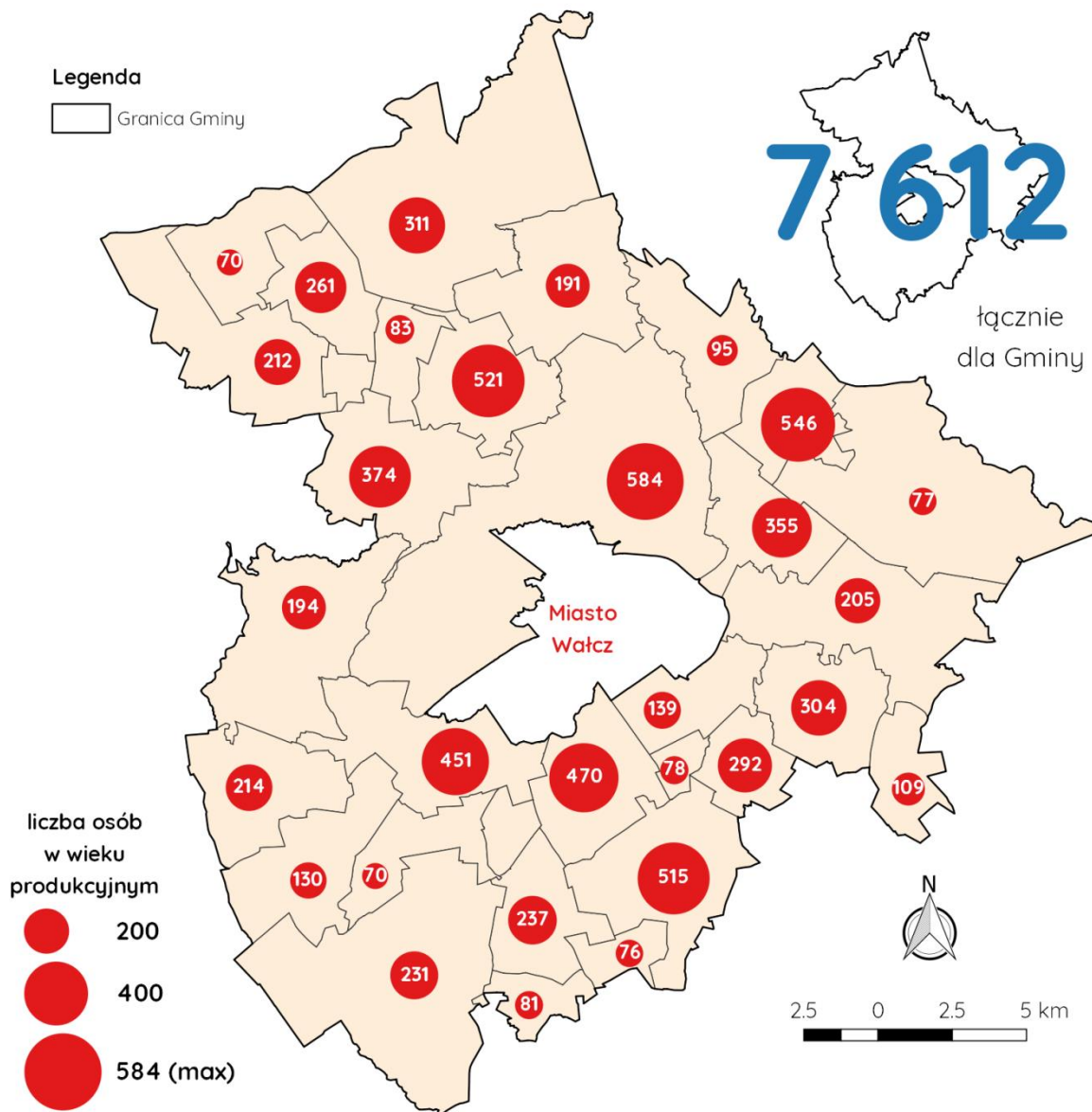

Ryc. 15. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w jednostkach analitycznych w Gminie Wałcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy Wałcz

O potencjale gospodarczym drzemiącym w Gminie świadczy również liczba osób w wieku produkcyjnym. Na koniec roku 2016 takich osób w Gminie było 7 612. W liczbach bezwzględnych najwięcej osób w wieku produkcyjnym było w jednostce analitycznej

Kłębowiec – 584, następnie w Szwejci – 546, a na kolejnym miejscu w jednostce Karsibór – 521 osób. Powyżej 500 osób w wieku produkcyjnym było także w Różewie – 515 osób. Na kolejnej rycinie przedstawiono liczbę osób w wieku produkcyjnym w podziale na poszczególne jednostki analityczne.

Ryc. 16. Liczba osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych jednostkach analitycznych na koniec roku 2016

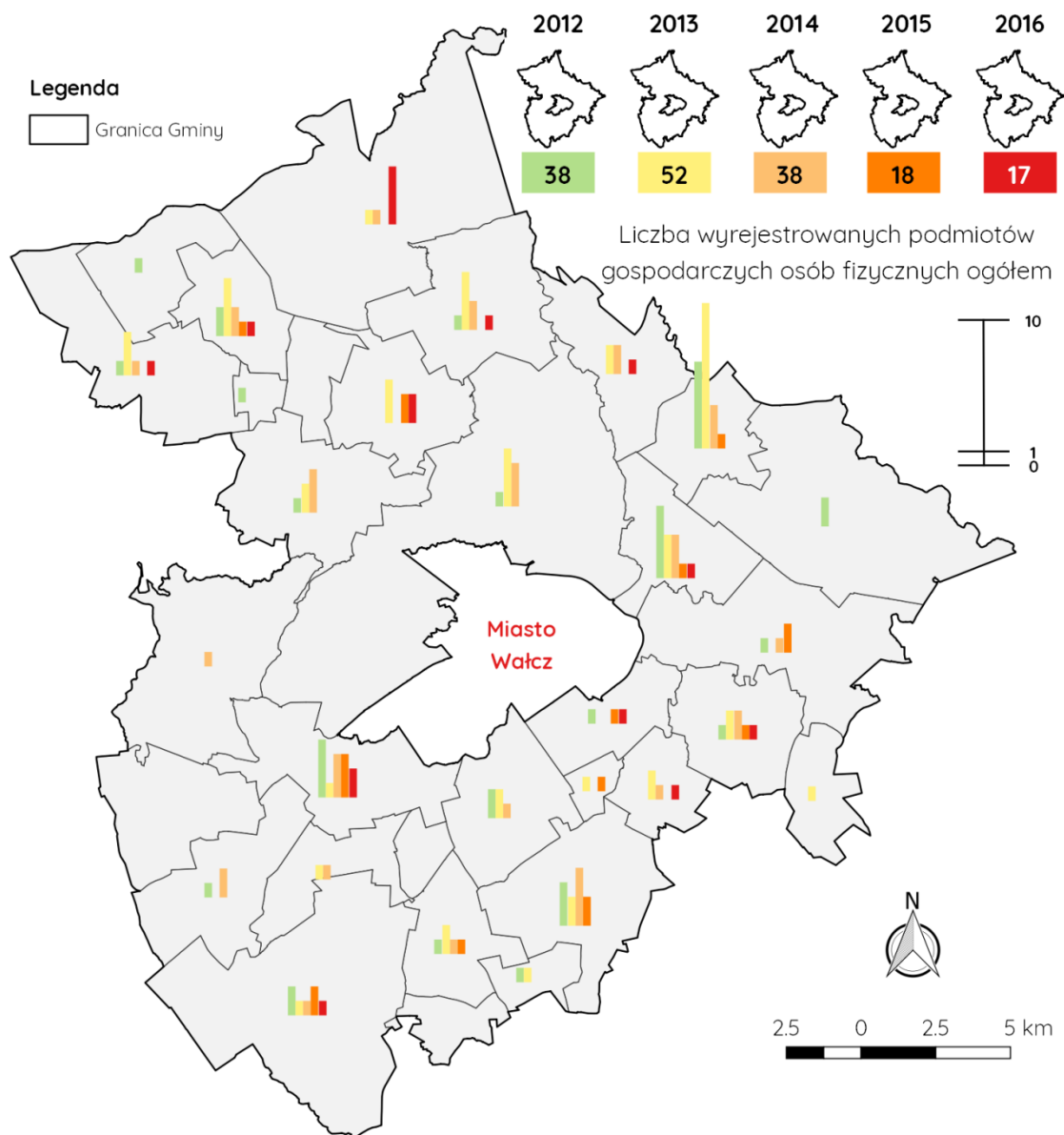
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy Wałcz

O klimacie aktywności gospodarczej Gminy wiele mówią natomiast dane dotyczące liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w latach 2012 – 2016 uzyskane od Urzędu Gminy. Zgodnie z danymi zawartymi w tabeli liczba ta od roku 2013 systematycznie maleje – jest to przejaw zwiększającej się stabilności klimatu aktywności gospodarczej. Graficzna interpretacja zaprezentowanych pozwala również uchwycić prezentowaną tendencje w podziale na poszczególne jednostki analityczne.

**Tabela 18. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych
w latach 2012 – 2016**

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w roku 2012	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w roku 2013	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w roku 2014	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w roku 2015	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w roku 2016
1	Brzezinki	0	0	0	0	0
2	Chude	0	1	0	0	0
3	Chwiram	2	2	1	0	0
4	Czechyń	2	0	0	0	0
5	Dębołęka	2	4	2	1	1
6	Dobino	0	2	1	0	1
7	Dzikowo	2	1	1	2	1
8	Golce	1	4	2	0	1
9	Gostomia	1	2	1	1	0
10	Górnica-Laski Wałeckie	1	3	1	0	1
11	Karsibór	0	3	0	2	2
12	Kłębowiec	1	4	3	0	0
13	Kłosowo	1	0	0	0	0
14	Kolno	0	0	0	0	0
15	Lubno	1	2	3	0	0
16	Łąki	0	0	0	0	0
17	Ługi Wałeckie	0	1	1	0	0
18	Nakielno	0	0	1	0	0
19	Ostrowiec	5	3	3	1	1
20	Popowo	1	1	0	0	0
21	Prusinowo Wałeckie	1	0	2	0	0
22	Przybkowo	0	1	0	1	0
23	Różewo	3	2	4	2	0
24	Rudki	0	1	1	0	4
25	Rutwica	0	0	0	0	0
26	Strączno	4	1	3	3	2
27	Szwecja	6	10	3	1	0
28	Świętosław	1	0	0	0	0
29	Wałcz Drugi	1	0	0	1	1
30	Wiesiółka	1	0	1	2	0
31	Witankowo	1	2	2	1	1
32	Zdbice	0	2	2	0	1
	suma	38	52	38	18	17

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 17. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w latach 2012 – 2016 w poszczególnych jednostkach analitycznych – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy Wałcz

Najliczniej reprezentowane są podmioty gospodarcze z sekcji G, a w szczególności zajmujące się handlem detalicznym z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (niewyspecjalizowane sklepy, sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych, sprzedaż paliw, technologii informacyjnej i komunikacyjnej, artykułów użytku domowego, wyrobów związanych z kulturą i rekreacją i inne). Następne w kolejności są podmioty z sekcji F – Budownictwo. W Gminie Wałcz najwięcej jest takich, które związane są z robotami budowlanymi specjalistycznymi (rozbiórka i przygotowanie terenu pod budowę, wykonywanie instalacji elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych i pozostałych instalacji budowlanych). Trzecie w kolejności są podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (Sekcja A), a w szczególności związane z leśnictwem i pozyskiwaniem drewna. Licznie reprezentowane są także działalności z sekcji C – przetwórstwo przemysłowe oraz H – transport i gospodarka magazynowa. Pozostałe rodzaje działalności pełnią niewielką lub marginalną rolę, co z jednej strony należy uznać przejaw

negatywny, a z drugiej stwarzający szansę na ich rozwój i w kontekście Gminy na szczególną uwagę należy zwrócić na działalności związane z wykorzystaniem potencjału środowiskowego opisanego w następnym rozdziale.

Szczegółowa tabela przedstawiająca strukturę działalności gospodarczych w Gminie Wałcz w roku 2016.

Ryc. 18. Zestawienie dotyczące rodzajów podmiotów gospodarczych w Gminie Małkinia Górna za rok 2016 według danych GUS

Sekcja	Nazwa	Ilość podmiotów	Procentowy udział w Gminie
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	142	13,61%
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	1	0,10%
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	97	9,30%
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4	0,38%
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	0,29%
Sekcja F	Budownictwo	191	18,31%
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	253	24,26%
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	77	7,38%
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	32	3,07%
Sekcja J	Informacja i komunikacja	4	0,38%
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	19	1,82%
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10	0,96%
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	37	3,55%
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	27	2,59%
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5	0,48%
Sekcja P	Edukacja	36	3,45%
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	33	3,16%
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	31	2,97%
Sekcje S i T	Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	41	3,93%
RAZEM		1 043	100,00 %

Źródło: GUS

3.3.3. ZAGROŻENIA

Jak wspomniano wcześniej (w sferze społecznej), analizując procentowy udział poszczególnych grup ekonomicznych w Gminie Wałcz, liczba osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie systematycznie wzrasta. Zgodnie z danymi GUS, w roku 2004 grupa ta stanowiła 11,81% ogółu mieszkańców Gminy (1 460 osób). Do roku 2015 natomiast grupa ta zwiększyła się o 400 osób, a procentowy udział tej grupy wzrósł o blisko 3% (do 14,68% ogółu mieszkańców Gminy).

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w najbliższych latach będzie najprawdopodobniej systematycznie wzrastać (zarówno w liczbach bezwzględnych jak i w procentowym udziale ogółu mieszkańców). Osoby te, będące poza aktywnym rynkiem pracy, z jednej strony nie przyczyniają się do wzrostu gospodarczego Gminy, a z drugiej strony są często beneficjentami opieki społecznej. Przed Gminą stoi więc w najbliższym czasie duże wyzwanie by zatrzymać ten negatywny trend i jednocześnie objąć odpowiednią opieką osoby, które w wyżej wymienioną grupę ekonomiczną będą wchodzić lub już w niej są.

Zdecydowano się zbadać, w których jednostkach analitycznych w Gminie Wałcz, ten niekorzystny trend jest najbardziej zaawansowany, tj. osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią największy odsetek ogółu osób.

3.3.3.1. Wskaźnik – Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.

Zgodnie z danymi uzyskanymi od Urzędu Gminy Wałcz na koniec roku 2016 osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 18,67% ogółu mieszkańców w Gminie (2 320 osób). W liczbach bezwzględnych najwięcej osób w wieku poprodukcyjnym znajdowało się w jednostkach analitycznych: Karsibór – 189 osób, Różewo – 177 osób, Szwejca – 161 osób i Kłębowiec – 151 osób.

Za jednostki analityczne znajdujące się w stanie kryzysowym, uznano te, w których udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu mieszkańców był wyższy od średniej Gminnej. W tabeli oznaczono je kolorem pomarańczowym. Były to następujące jednostki analityczne:

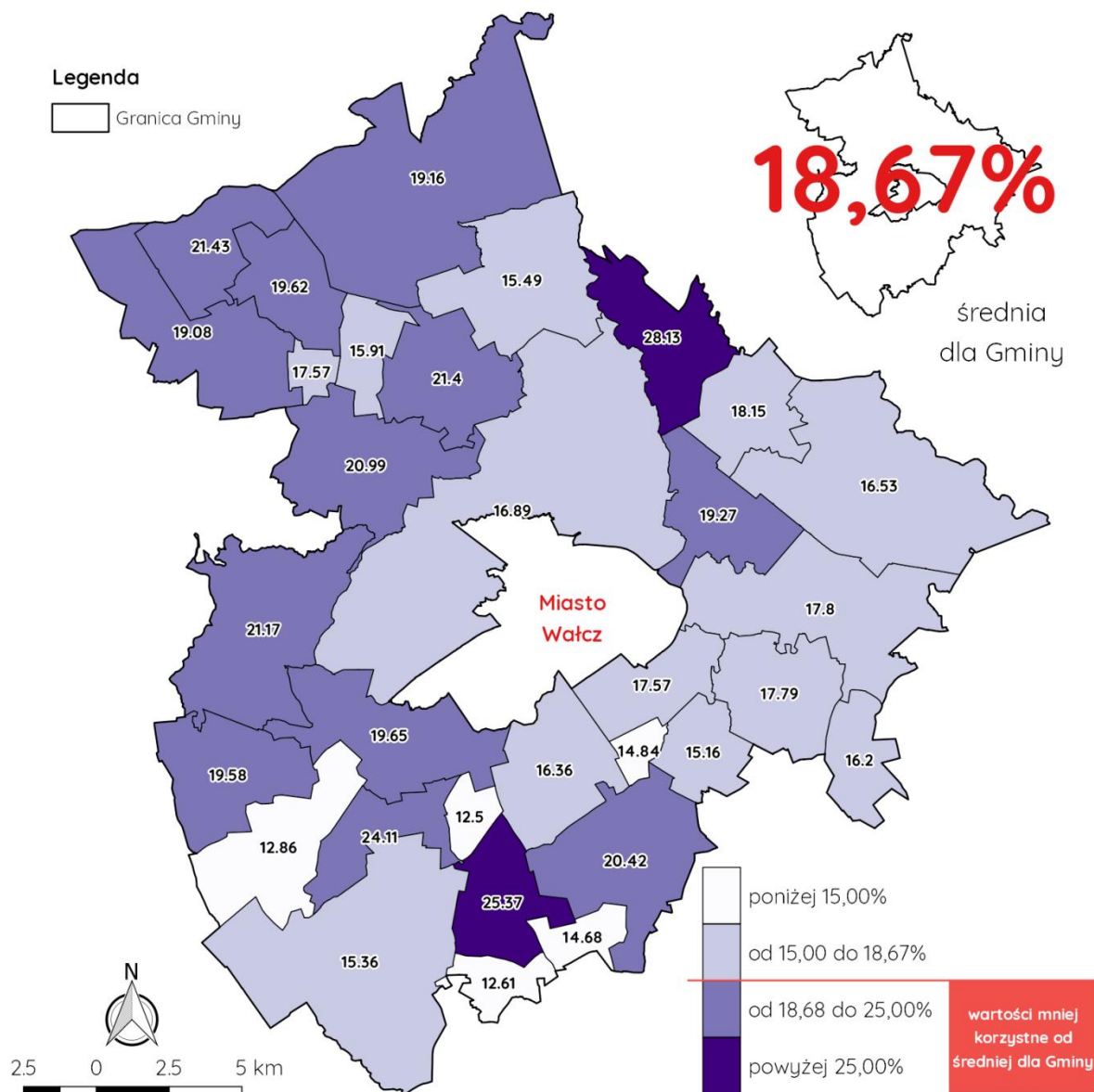
- Zdbice – 28,13% (najwyższa wartość w Gminie),
- Gostomia – 25,37%,
- Ługi Wałeckie – 24,11%,
- Kłosowo – 21,43%,
- Karsibór – 21,40%,
- Nakielno – 21,17%,
- Lubno – 20,99%,
- Różewo – 20,42%,
- Strączno – 19,65%,
- Dębołęka – 19,62%,
- Rutwica – 19,58%,
- Ostrowiec – 19,27%,
- Rudki – 19,16%,
- Górnica-Laski Wałeckie – 19,08%.

Kolejna rycina przedstawia graficzną interpretację zebranych danych.

Tabela 19. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w 2016 r.	Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.
1	Brzezinki	152	19	12,50
2	Chude	179	29	16,20
3	Chwiram	770	126	16,36
4	Czechyń	121	20	16,53
5	Dębołęka	418	82	19,62
6	Dobino	455	69	15,16
7	Dzikowo	371	57	15,36
8	Golce	297	46	15,49
9	Gostomia	402	102	25,37
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	66	19,08
11	Karsibór	883	189	21,40
12	Kłębowiec	894	151	16,89
13	Kłosowo	126	27	21,43
14	Kolno	132	21	15,91
15	Lubno	629	132	20,99
16	Łąki	119	15	12,61
17	Ługi Wałeckie	112	27	24,11
18	Nakielno	326	69	21,17
19	Ostrowiec	545	105	19,27
20	Popowo	109	16	14,68
21	Prusinowo Wałeckie	210	27	12,86
22	Przybkowo	128	19	14,84
23	Różewo	867	177	20,42
24	Rudki	522	100	19,16
25	Rutwica	378	74	19,58
26	Strączno	748	147	19,65
27	Szwecja	887	161	18,15
28	Świętosław	74	13	17,57
29	Wałcz Drugi	239	42	17,57
30	Wiesiółka	337	60	17,80
31	Witankowo	489	87	17,79
32	Zdbice	160	45	28,13
suma		12 425	2 320	18,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy w Wałczu

Ryc. 19. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy Wałcz

3.4. DIAGNOZA WEWNĄTRZGMINNA – SFERA TECHNICZNA

Sfera techniczna, podobnie jak sfera gospodarcza jest również przedmiotem analizy wskaźnikowej i dostarcza wielu cennych informacji o jednostkach analitycznych w Gminie. W niniejszym podrozdziale skupiono się na wskazaniu miejsc degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych i zabytków. Wskazano również na ograniczenia uniemożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych poprzez wskazanie:

- Liczby zamieszkałych budynków bez wodociągu,
- Liczby nieruchomości obsługiwanych przez szamba w podziale na poszczególne jednostki analityczne.

Wskazano również, które jednostki analityczne określić można mianem „popegeerowskie”, gdyż zgodnie z „Zasadami realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020” przy wsparciu działań rewitalizacyjnych preferowane są właśnie takie miejscowości.

Jako aspekt występowania negatywnego zjawiska ze sfery technicznej w Gminie Wałcz wskazano:

- *Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.*

3.4.1. DEGRADACJA STANU TECHNICZNEGO

W niniejszej diagnozie w ramach sfery technicznej wskazano:

- liczbę lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym,
- liczbę obiektów ujętych w Gminnej ewidencji zabytków w „dostatecznym/złym” stanie,
- liczbę zamieszkałych budynków bez wodociągu,
- liczbę nieruchomości obsługiwanych przez szamba w podziale na jednostki analityczne w Gminie Wałcz.

Zgodnie z informacją uzyskaną od Urzędu Gminy Wałcz na całkowity zasób lokali komunalnych i socjalnych w Gminie składa się 110 lokali. W liczbach bezwzględnych najwięcej w jednostkach analitycznych: Rudki (19), Szwecja (18) oraz Chwiram (11). Uzyskano również informację o takich obiektach, które znajdują się w złym stanie technicznym – łącznie było ich 88.

Gminna ewidencja zabytków liczy natomiast 160 obiektów. Najwięcej zabytków, w liczbach bezwzględnych, znajduje się w jednostce analitycznej Dzikowo (18), a następnie w jednostkach: Chwiram (10), Kłębowiec i Nakielno (po 9). Ponad 60% ogółu obiektów wchodzących w skład Gminnej ewidencji zabytków charakteryzuje „dostateczny/zły” stan techniczny. W niektórych jednostkach analitycznych wszystkie obiekty gminnej ewidencji zabytków znajdują się w opisywanym stanie.

Infrastruktura techniczna, czyli urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty świadczące niezbędne usługi umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych zostały przedstawione poprzez dane dotyczące braku wyposażenia poszczególnych budynków w wodociąg oraz liczbę nieruchomości obsługiwanych przez szamba.

Zgodnie z danymi uzyskanymi od Urzędu Gminy na koniec roku 2016, 274 budynków mieszkalnych nie było wyposażonych w wodociąg. Najwięcej takich posesji znajdowało się w jednostce analitycznej Kłębowiec (40), a następnie w następujących jednostkach analitycznych: Czechyń (36), Różewo (18), Rudki oraz Kolno (po 16).

Z wodociągu, w roku 2015 (dane GUS), korzystało 92,8 % ogółu ludności w Gminie (dla porównania w całym powiecie wałeckim udział ten wynosił 96,9 %, a dla województwa zachodniopomorskiego udział ten wynosił 96,2 %).

Uzyskano również informację od Urzędu Gminy o liczbie nieruchomości obsługiwanych przez szamba. Łącznie w Gminie funkcjonuje 961 zbiorników bezodpływowych. Najwięcej w jednostkach analitycznych: Ostrowiec (99), Różewo (98), Rudki (76) i Witankowo (75). Według danych GUS za rok 2015 z kanalizacji korzystało 43,5% ogółu mieszkańców w Gminie (dla porównania w tym samym okresie w powiecie wałeckim udział ten wynosił 74,6%, a w województwie zachodniopomorskim 80,6%).

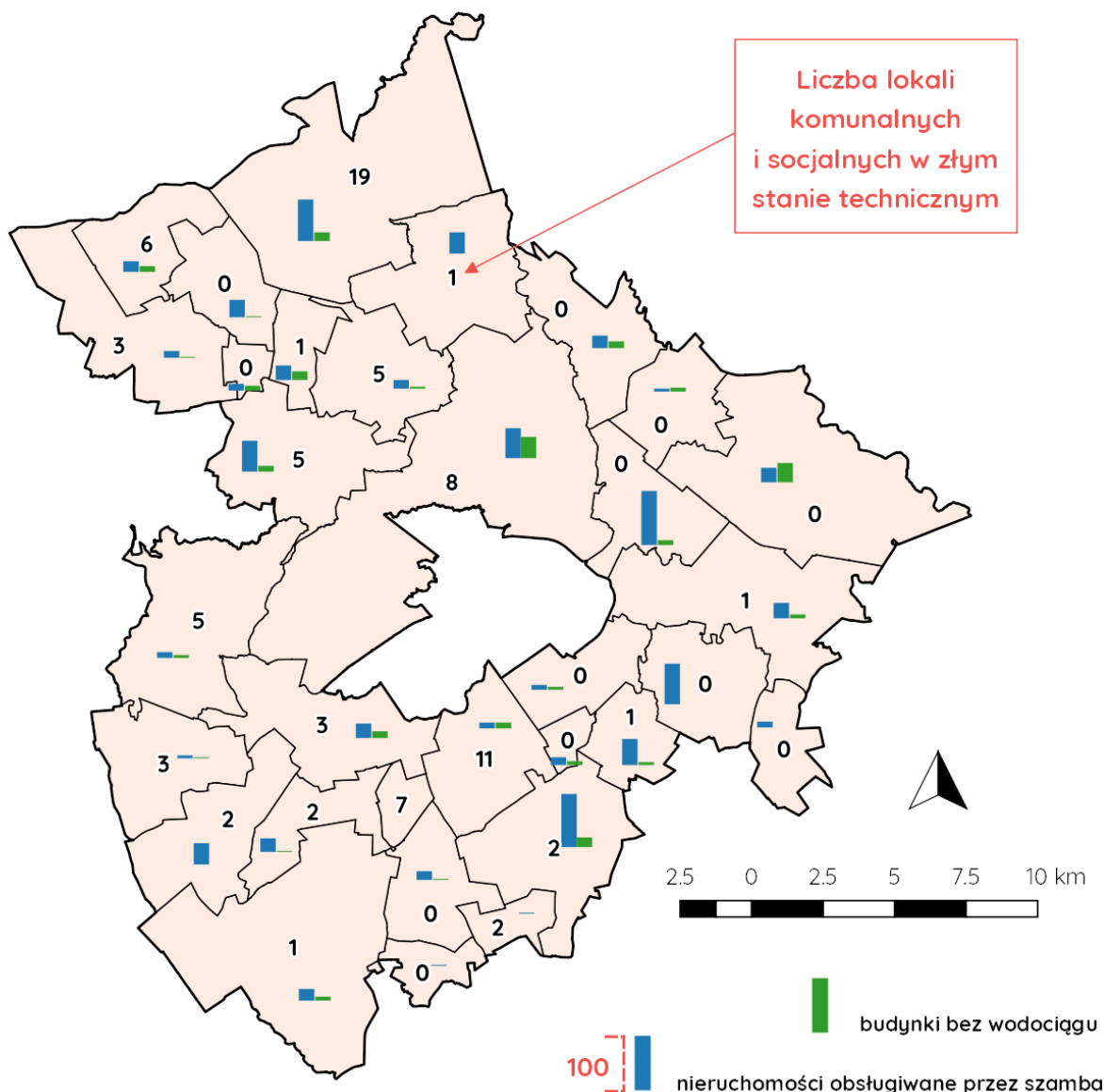
Kolejna tabela zawiera zagregowane według jednostek analitycznych dane dotyczące sfery technicznej, a na kolejnej graficznie interpretowano dane.

Tabela 20. Zestawienie dotyczące sfery technicznej w Gminie Wałcz w podziale na poszczególne jednostki analityczne

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA TECHNICZNA							
		Liczba lokali komunalnych i socjalnych	Liczba lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym	Odsetek lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków w stanie dostatecznym/złym	Odsetek obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków w stanie złym i dostatecznym	Liczba nieruchomości obsługiwanych przez szamba	Liczba zamieszkałych budynków bez wodociągu
1	Brzezinki	7	7	100,00	1	1	100,00	0	0
2	Chude	0	0	0,00	5	2	40,00	12	1
3	Chwiram	11	11	100,00	10	3	30,00	12	11
4	Czechyń	0	0	0,00	4	3	75,00	27	36
5	Dębołęka	0	0	0,00	4	2	50,00	32	2
6	Dobino	1	1	100,00	6	3	50,00	49	7
7	Dzikowo	1	1	100,00	18	9	50,00	22	8
8	Golce	1	1	100,00	5	4	80,00	39	0
9	Gostomia	0	0	0,00	5	3	60,00	17	2
10	Górnica-Laski Wałeckie	3	3	100,00	8	6	75,00	14	3
11	Karsibór	5	5	100,00	4	1	25,00	17	5
12	Kłębowiec	8	8	100,00	9	7	77,78	56	40
13	Kłosowo	6	6	100,00	2	2	100,00	21	11
14	Kolno	1	1	100,00	4	2	50,00	27	16
15	Lubno	5	5	100,00	8	6	75,00	58	12
16	Łąki	0	0	0,00	1	1	100,00	2	0
17	Ługi Wałeckie	2	2	100,00	4	4	100,00	25	3
18	Nakielno	5	5	100,00	9	7	77,78	11	7
19	Ostrowiec	0	0	0,00	1	1	100,00	99	9
20	Popowo	2	2	100,00	2	2	100,00	3	0
21	Prusinowo Wałeckie	2	2	100,00	5	4	80,00	39	0
22	Przybkowo	3	0	0,00	1	1	100,00	15	8
23	Różewo	2	2	100,00	5	3	60,00	98	18

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA TECHNICZNA							
		Liczba lokali komunalnych i socjalnych	Liczba lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym	Odsetek lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków w stanie dostatecznym/złym	Odsetek obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków w stanie złym i dostatecznym	Liczba nieruchomości obsługiwanych przez szamba	Liczba zamieszkałych budynków bez wodociągu
24	Rudki	19	19	100,00	7	5	71,43	76	16
25	Rutwica	3	3	100,00	6	5	83,33	6	2
26	Strączno	3	3	100,00	5	2	40,00	27	13
27	Szwecja	18	0	0,00	3	0	0,00	7	8
28	Świętosław	0	0	0,00	1	1	100,00	13	9
29	Wałcz Drugi	0	0	0,00	0	0	0,00	10	6
30	Wiesiółka	2	1	50,00	7	5	71,43	29	8
31	Witankowo	0	0	0,00	8	6	75,00	75	0
32	Zdbice	0	0	0,00	2	0	0,00	23	13
SUMA/PROCENTOWY UDZIAŁ		110	88	80	160	101	63,13	961	274

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 20. Zestawienie liczby lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznych, budynków bez wodociągu oraz nieruchomości obsługiwanych przez szamba

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wałczu

3.4.1.1. Wskaźnik – Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Gmina Wałcz Uchwałą nr XXIII/135/2016 przyjęła w 2016 dokument „Plan Gospodarki dla Gminy Wałcz”. Jest to dokument strategiczny, którego celem jest określenie wizji rozwoju Gminy w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, służącej zapewnieniu korzyści: ekonomicznych, społecznych i środowiskowych płynących z działań zmniejszających emisję zanieczyszczeń.

Zgodnie z niniejszym dokumentem, na terenie Gminy Wałcz brak jest zorganizowanego scentralizowanego systemu ciepłowniczego (nie istnieją zakłady produkujące ciepło – ciepłownie, elektrociepłownie). Funkcjonują głównie indywidualne źródła ciepła o niskich mocach oraz nieliczne kotłownie lokalne.

Etapem poprzedzającym stworzenie „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wałcz” była inwentaryzacja terenowa (tzw. BEI) źródeł niskiej emisji przeprowadzona w maju 2016 roku.

Jedną z informacji zebranych w trakcie jej trwania była informacja o wieku źródeł/systemów ogrzewania budynków. Uzyskano informację o wieku 1 821 źródeł/systemów ogrzewania budynków w Gminie Wałcz zgrupowanych w czterech przedziałach:

- źródła/systemy ogrzewania o wieku do 5 lat,
- źródła/systemy ogrzewania o wieku od 5 do 10 lat,
- źródła/systemy ogrzewania o wieku od 10 do 15 lat,
- źródła/systemy ogrzewania o wieku powyżej 15 lat.

Uznano, iż jest to cenna informacja, która może zostać poddana ocenie wskaźnikowej w Gminie pod warunkiem jej odpowiedniego zagregowania. Zgodnie z „Zasadami realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014/2020” ocena sfery technicznej powinna bowiem w szczególności dotyczyć degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Dane o wieku źródeł/systemów ogrzewania budynków dobrze wpisują się w kontekst oceny sfery technicznej Gminy i jednocześnie wskazują potencjalne miejsca występowania stanu kryzysowego na pograniczu sfery środowiskowej, gdyż to stare/przestarzałe źródła i systemy ogrzewania budynków są jednym z głównych przyczyn występowania tzw. niskiej emisji, czyli wprowadzania do atmosfery pyłów i szkodliwych gazów na wysokości do 40 m. Wśród największych winowajców powstawania niskiej emisji jest przede wszystkim ogrzewanie domów słabej jakości paliwami, palenie w piecach śmieci, brak norm dotyczących paliw wykorzystywanych w gospodarstwach domowych, nieodpowiednia izolacja domów i utrata energii w procesie ogrzewania, emisja komunikacyjna oraz mała popularność odnawialnych źródeł energii i korzystanie z przestarzałych pieców właśnie.

Zgodnie z BEI (bazową inwentaryzacją) 255 źródeł/systemów ogrzewania budynków charakteryzował wiek powyżej 15 lat, a więc 14,00% ogółu zinwentaryzowanych źródeł/systemów ogrzewania budynków. Na podstawie tak określonej wartości referencyjnej określono, które jednostki analityczne w Gminie charakteryzują się niekorzystną strukturą wieku źródeł/systemów ogrzewania budynków.

Wyniki przeprowadzonej oceny przedstawione są w tabeli. Jednostki analityczne, w których udział przekraczał wartość referencyjną uznano za znajdujące się w stanie kryzysowym. Były to następujące jednostki analityczne:

- Kolno – 33,33% (najmniej korzystna wartość w Gminie),
- Kłosowo – 31,58%,
- Nakielno – 31,48%,
- Górnica – 30,00%,
- Dzikowo – 25,53%,
- Lubno – 21,55%,
- Rudki – 21,11%
- Ługi Wałeckie – 20,00%
- Świątosław – 20,00%,
- Zdbice – 20,00%,
- Dębotęka – 18,46%,

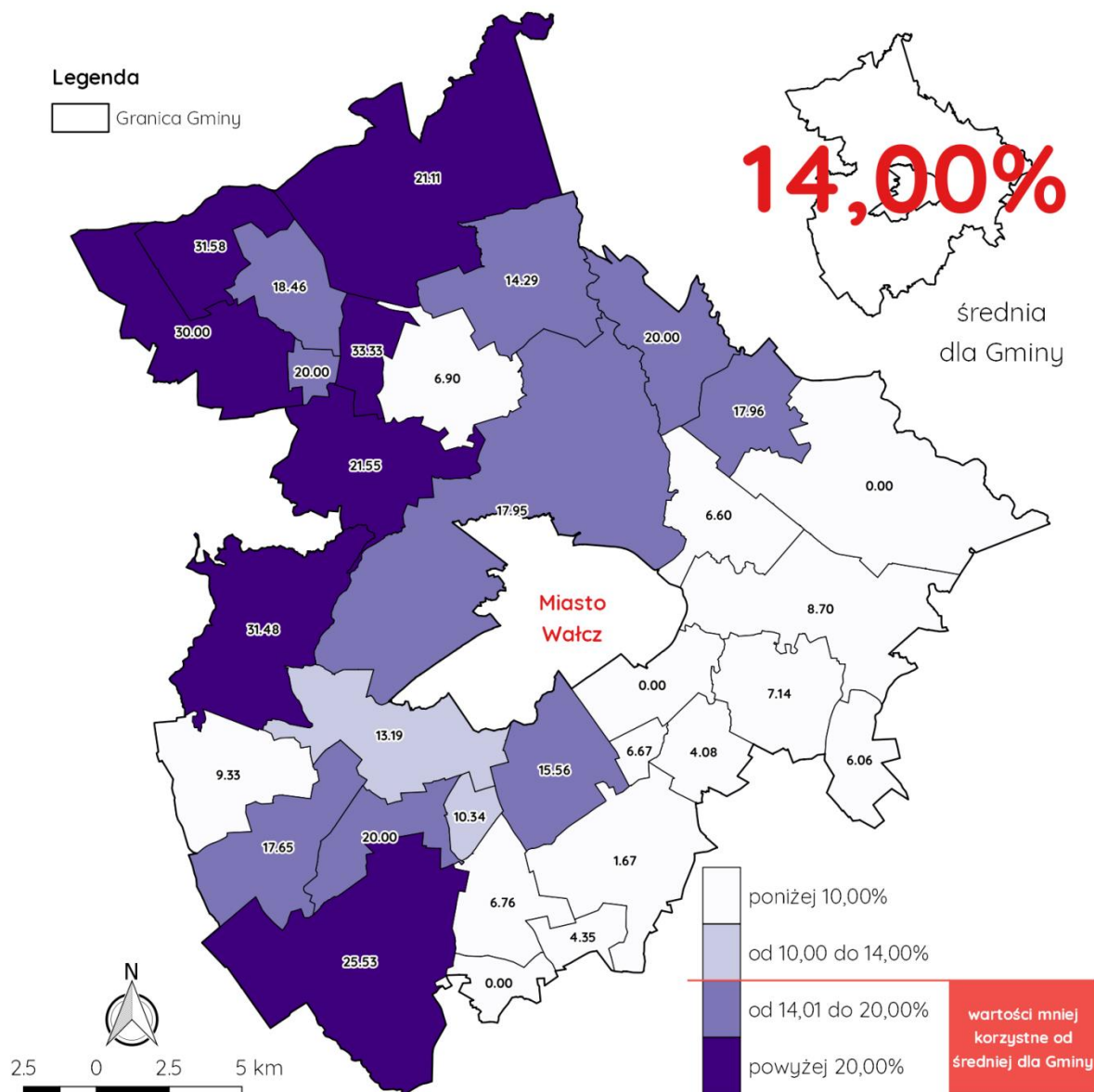
- Szwecja – 17,96%
- Kłębowiec – 17,95%,
- Prusinowo Wałeckie – 17,65%
- Chwiram – 15,56%
- Golce – 14,29%

Kolejna rycina przedstawia graficzną interpretację wskaźnika.

Tabela 21. Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba źródeł/systemów ogrzewania w BEI	Liczba źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w BEI	Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.
1	Brzezinki	29	3	10,34
2	Chude	33	2	6,06
3	Chwiram	45	7	15,56
4	Czechyń	20	0	0,00
5	Dębota	65	12	18,46
6	Dobino	49	2	4,08
7	Dzikowo	47	12	25,53
8	Golce	56	8	14,29
9	Gostomia	74	5	6,76
10	Górnica-Laski Wałeckie	50	15	30,00
11	Karsibór	145	10	6,90
12	Kłębowiec	117	21	17,95
13	Kłosowo	19	6	31,58
14	Kolno	18	6	33,33
15	Lubno	116	25	21,55
16	Łąki	33	0	0,00
17	Ługi Wałeckie	15	3	20,00
18	Nakielno	54	17	31,48
19	Ostrowiec	106	7	6,60
20	Popowo	23	1	4,35
21	Prusinowo Wałeckie	34	6	17,65
22	Przybkowo	15	1	6,67
23	Różewo	60	1	1,67
24	Rudki	90	19	21,11
25	Rutwica	75	7	9,33
26	Strączno	91	12	13,19
27	Szwecja	167	30	17,96
28	Świętosław	10	2	20,00
29	Wałcz Drugi	32	0	0,00
30	Wiesiółka	23	2	8,70
31	Witankowo	70	5	7,14
32	Zdbice	40	8	20,00
	suma	1 821	255	14,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie BEI

Ryc. 21. Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie BEI

3.5. DIAGNOZA WEWNĄTRZGMINNA – SFERA ŚRODOWISKOWA

Sfera środowiskowa nie jest przedmiotem analizy wskaźnikowej mającej na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, jednak zdecydowano, że sfera ta zostanie uwzględniona w niniejszym dokumencie poprzez wskazanie cennych przyrodniczo form ochrony przyrody wskazujących na istotny potencjał (w tym przypadku środowiskowy) z uwzględnieniem położenia poszczególnych form względem jednostek analitycznych w Gminie.

3.5.1. OCHRONA PRZYRODY – FORMY ORAZ ICH LOKALIZACJA

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku ustanowiła dziesięć form ochrony przyrody. Poza ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów są to parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000 (Obszary Specjalnej Ochrony i Specjalne Obszary Ochrony), użytki ekologiczne, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

W granicach Gminy Wałcz znajduje się wiele cennych form ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000:
 1. Obszary specjalnej ochrony: Puszcza nad Gwdą oraz Lasy Puszczy nad Drawą,
 2. Specjalne obszary ochrony: Jezioro Wielki Bytyń, Uroczyska Puszczy Drawskiej i Dolina Rurzycy,
- Rezerваты przyrody: Glinki, Wielki Bytyń, Golcowe Bagno, Dolina Rurzycy, Wielkopolska Dolina Rurzycy oraz Mokradła koło Leśniczówki Łowiska
- Obszary chronionego krajobrazu: Puszcza nad Drawą, Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy,
- Pomniki przyrody – 20 obiektów,
- Użytki ekologiczne – 15 obszarów.

Poszczególne formy ochrony przyrody zostały krótko scharakteryzowane poniżej, przede wszystkim z uwzględnieniem lokalizacji względem poszczególnych jednostek analitycznych w Gminie będących przedmiotem analizy wskaźnikowej.

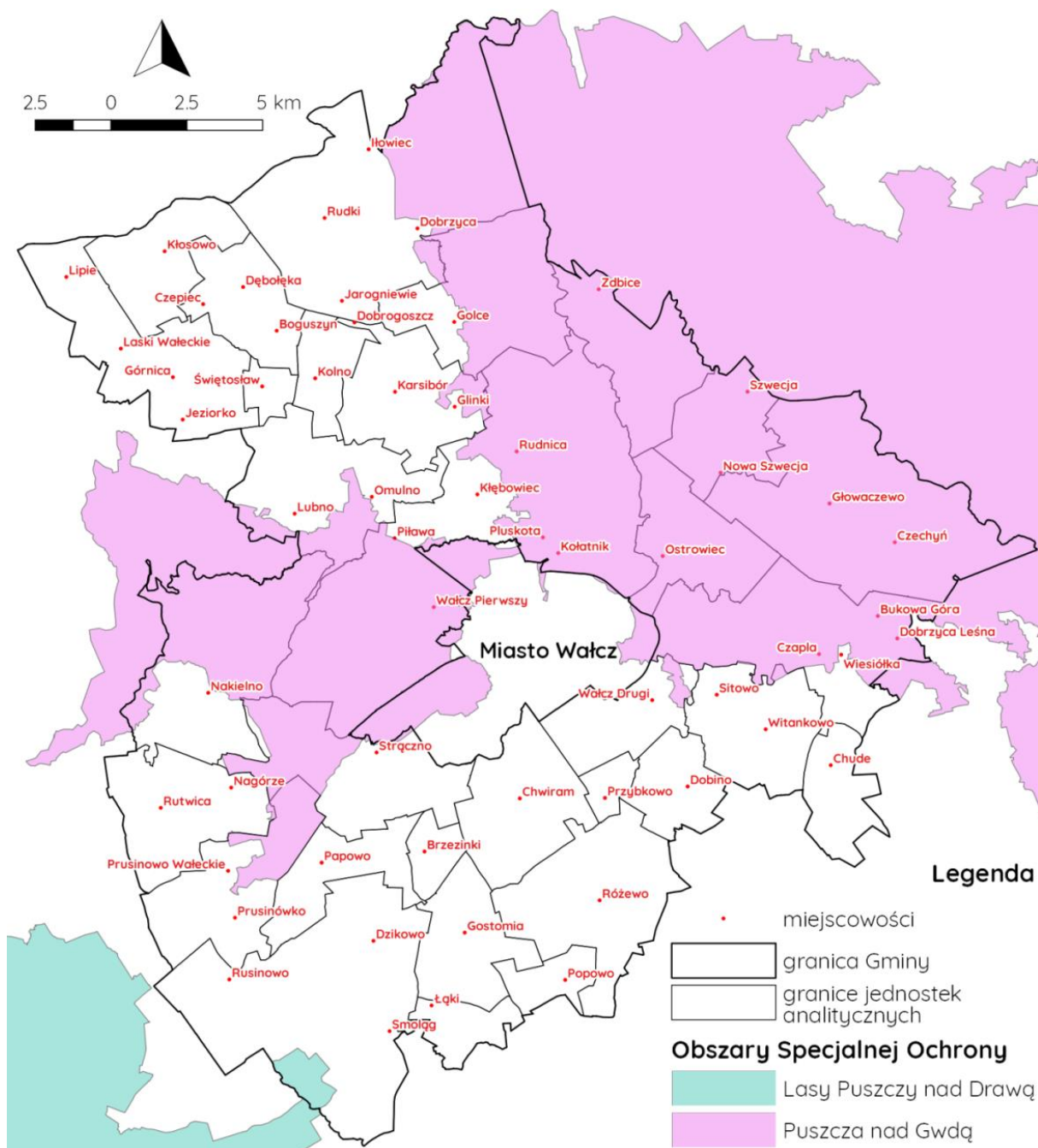
3.5.1.1. OBSZARY SPECJALNEJ OCHRONY

W Gminie Wałcz znajdują się dwa Obszary Specjalnej Ochrony chroniące dzikie ptactwo (tzw. Dyrektywa Ptasia – 2009/147/WE) i wchodzące w skład sieci Natura 2000.

Pierwszy z nich – „Puszcza nad Gwdą” (kod obszaru PLB300012) znajduje się w południowej części Pojezierza Południowopomorskiego. Położony jest w czterech mezoregionach w większości na pojezierzu Wałeckim, Równinie Wałeckiej i Dolinie Gwdy. Tylko jej południowy fragment znajduje się w Dolinie środkowej Noteci. Obszar ostoi to rozległy kompleks leśny (bory sosnowe, a na dnie i zboczach dolin - lasy liściaste i mieszane). Rzeźba terenu jest poglądalna, silnie urozmaicona. Wokół jezior o powierzchni od kilku do kilkudziesięciu ha, utrzymują się rozległe torfowiska niskie, przejściowe i wysokie oraz tereny podmokłe. Obszar ten zajmuje rozległą część Gminy Wałcz i swym zasięgiem obejmuje następujące jednostki analityczne: Rudki, Golce, Karsibór, Zdbice, Kłębowiec, Szwecja, Ostrowiec, Czechyń, Wałcz Drugi, Wiesiółka, Nakielno, Rutwica, Strączno oraz Prusinowo Wałeckie oraz Lubno. W granicach administracyjnych Gminy zajmuje obszar 236 km².

Drugi obszar Natura 2000 – „Lasy Puszczy nad Drawą” (kod obszaru PLB320016) zajmuje niewielki skrawek w południowej części Gminy (na obszarze jednostki analitycznej Dzikowo). W granicach Gminy jest to obszar 230 ha (2,3 km²). Obszar obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują bory sosnowe z domieszką brzozy, dębu i topoli. Zostały one znacznie przekształcone w wyniku prowadzenia gospodarki leśnej na tym terenie przez kilkaset lat.

Lokalizacja obu obszarów zaprezentowana została na kolejnej rycinie.

Ryc. 22. Lokalizacja Obszarów Specjalnej Ochrony w Gminie Wałcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ

3.5.1.2. SPECJALNE OBSZARY OCHRONY

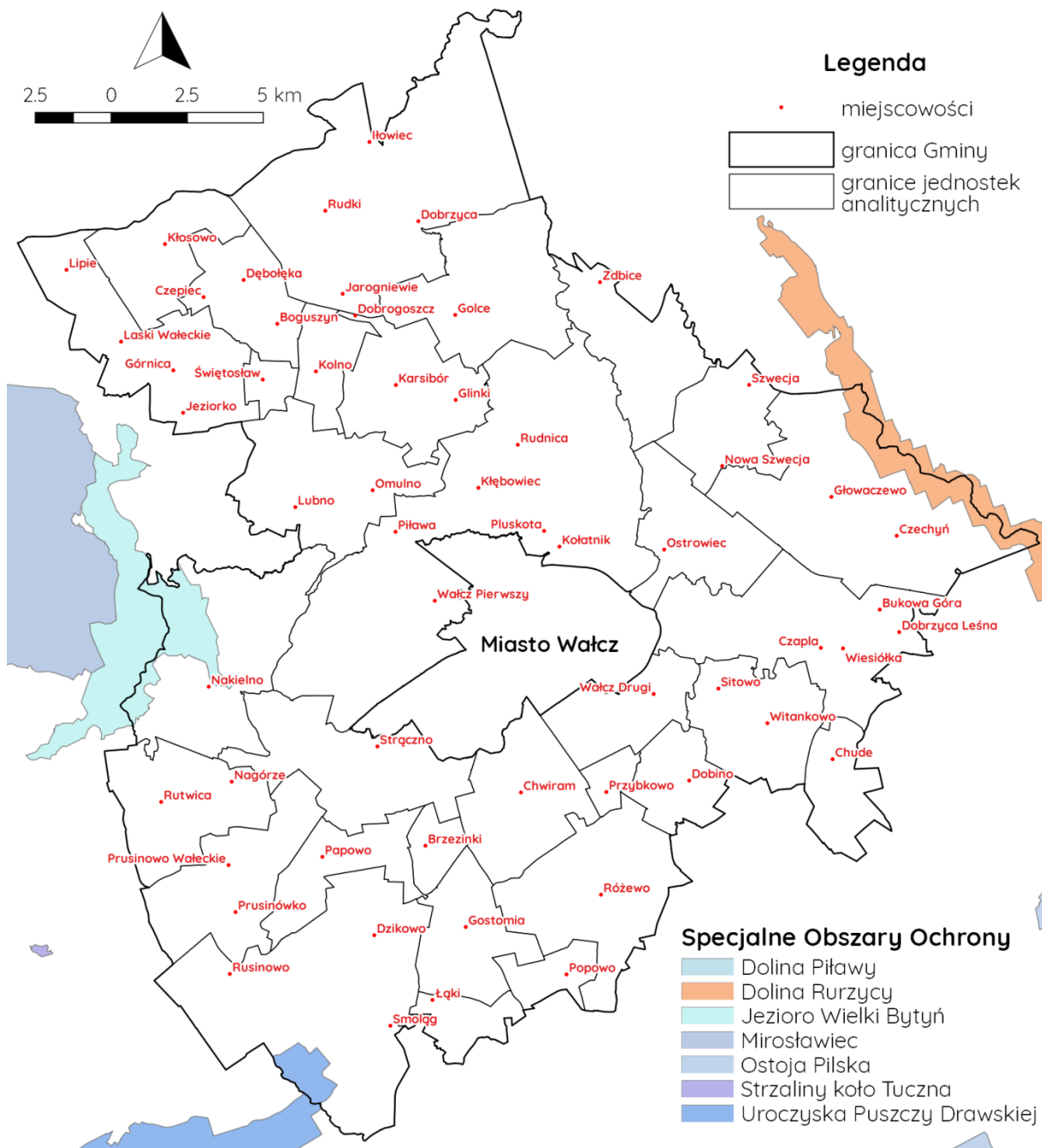
Na obszarze Gminy Wałcz znajdują się również trzy obszary zaliczane do sieci Natura 2000 chroniące cenne przyrodniczo siedliska (tzw. Dyrektywa siedliskowa – 92/43/EWG).

Pierwszy z nich – „Jezioro Wielki Bytyń” (kod obszaru PLH320011) w Gminie Wałcz obejmuje obszar jednostki analitycznej Nakielno (574 ha). Centralną część tego obszaru zajmuje jezioro Wielki Bytyń – duże jezioro mezotroficzne położone w głębokiej rynnie o nieregularnej linii brzegowej, pociętej licznymi parowami i wąwozami porośniętymi lasami z dużym udziałem starych buczyn. W obszarze są także mniejsze jeziora mezotroficzne: Głębokie (Mazanowo Duże) i Bobkowe (Mazanowo Małe) i Krępa, uważane niekiedy za zatokę Wielkiego Bytnia, a także eutroficzne jezioro Mały Bytyń. W lądowej części obszaru dominują lasy, często o charakterze starodrzewi (buk i dąb).

Drugi obszar – „Uroczyska Puszczy Drawskiej” (kod obszaru PLH320046) obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego, położonego na równinie sandrowej, w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. W granicach Gminy Wałcz obejmuje tożsamy z obszarem OSO – „Lasy Puszczy nad Drawą” (obszar jednostki analitycznej Dzikowo – 230 ha).

Trzeci obszar – „Dolina Rurzyca” (kod obszaru PLH300017) w granicach administracyjnych Gminy Wałcz obejmuje jednostkę analityczną Czechyń na obszarze 544 ha. Obszar obejmuje 25 kilometrową dolinę rzeki Rurzyca, która wypływa z jeziora Krąpsko Małe i płynie malowniczą głęboko wciętą doliną wśród Lasów Wałeckich. Teren ten stanowi malownicza rynna odpływowa dawnych wód lodowcowych wypełniona torfami oraz mułami i piaskami jeziornymi. Obszar w większości jest porośnięty przez lasy iglaste. Poza nimi występują tu zarówno naturalne lasy mieszane na stromych zboczach doliny jak i źródłiskowe olszyny. Tylko niewielkie fragmenty obszaru zajęte są przez łąki i inne tereny otwarte. Obszar wyróżnia się kompleksem unikalnych, doskonale zachowanych źródlisk i torfowisk niskich, wyróżniających się w skali ponadregionalnej bogactwem flory i rzadkich fitocenoz torfotwórczych.

Lokalizacja wyżej wymienionych form ochrony przyrody zaprezentowana została na kolejnej rycinie.

Ryc. 23. Lokalizacja Specjalnych Obszarów Ochrony w Gminie Wałcz

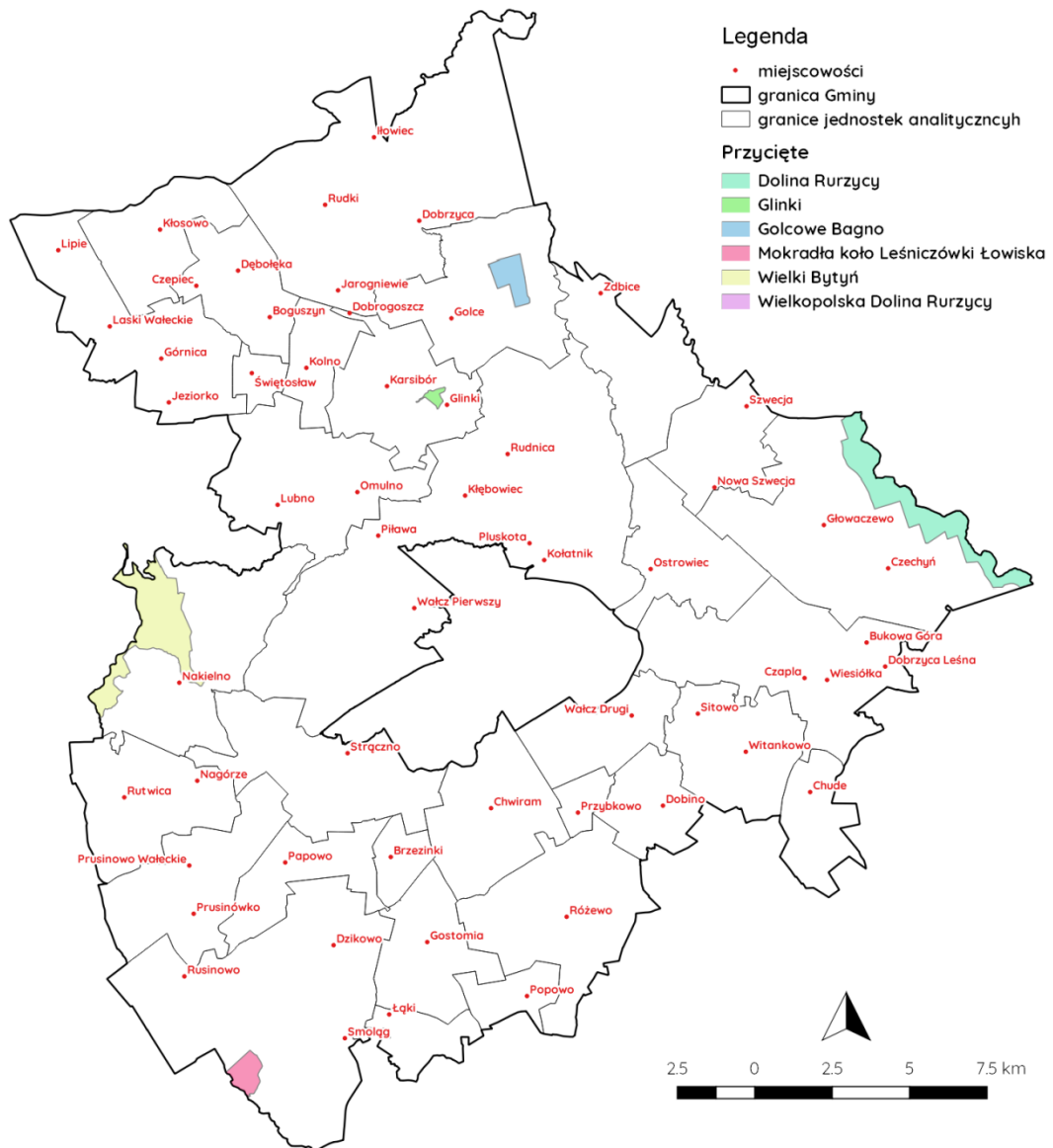
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ

3.5.1.3. REZERWATY PRZYRODY

W Gminie Wałcz znajduje się sześć rezerwatów przyrody:

- „Glinki” – o powierzchni 25 ha na obszarze jednostki analitycznej Karsibór. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie fragmentu lasu liściastego zróżnicowanego na zespoły: subatlantycki nizinny las dębowo-grabowy, żyzną buczynę niżową typu pomorskiego, kwaśną buczynę i łozowiska z licznymi drzewami pomnikowymi.
- „Wielki Bytyń” – o powierzchni całkowitej powierzchni 1943 ha (w graniach Gminy 573 ha w jednostce analitycznej Nakielno). Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie naturalnej różnorodności biologicznej, zarówno gatunkowej jak i biocenotycznej, a także naturalnego zróżnicowania krajobrazu rynny jeziora Bytyń Wielki z zatokami, jeziora Betyń Mały, jeziora Bobkowego i Głębokiego oraz otaczających je wysoczyzn morenowych.
- „Golcowe Bagno” – o powierzchni 124 ha w jednostce analitycznej Golce. Celem ochrony przyrody rezerwatu jest zachowanie torfowiska mszarnego z naturalną roślinnością torfotwórczą, macierzystą dla genezy i akumulacji rzadkich w kraju gatunków torfu typu przejściowego: mszarno-bagnicowego i mszarno-turzycowego.
- „Dolina Rurzycy” – o łącznej powierzchni 555 ha (w granicach Gminy 553 ha w jednostce analitycznej Czechyń). Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie naturalnych lasów rosnących na stromych zboczach, czystych jezior tworzących długie ciągi rynien oraz pagórkowaty teren z meandrującą rzeką w głębokiej dolinie.
- „Wielkopolska Dolina Rurzycy” – o całkowitej powierzchni 896 ha (w graniach Gminy Wałcz znajduje tylko niewielki skrawek o powierzchni 2 ha w jednostce analitycznej Czechyń). Celem ochrony tego obszaru jest tożsamy w wymienionym wyżej.
- „Mokradła koło Leśniczówki Łowiska” – o powierzchni 102 ha w jednostce analitycznej Dzikowo. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie kompleksu torfowisk przejściowych i jezior wraz z ich zlewnią porośniętą przez bory sosnowe i mieszane oraz ochrona stanowisk rzadkich gatunków roślin wodnych i torfowiskowych.

Lokalizacja poszczególnych rezerwatów zaprezentowana została na kolejnej rycinie.

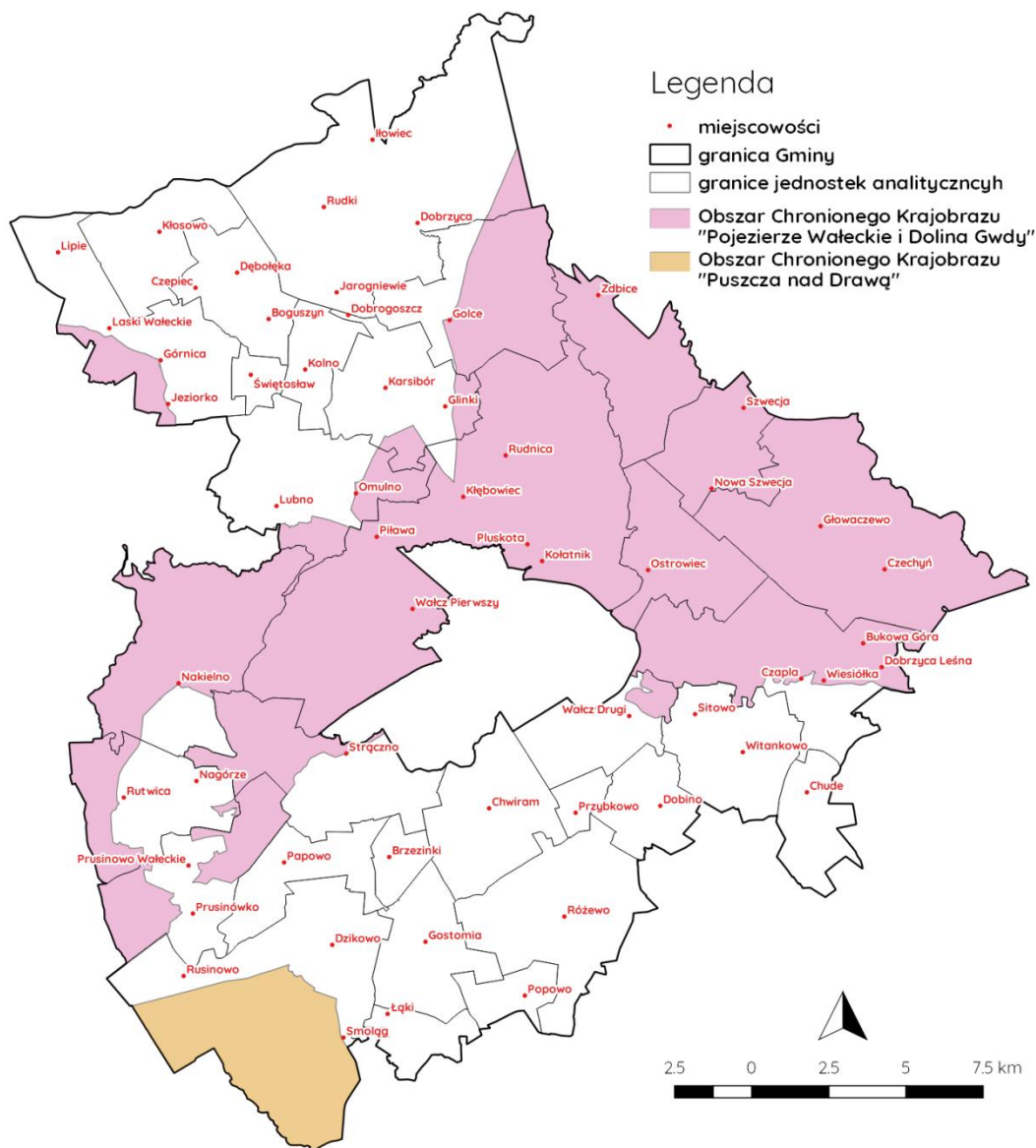

Ryc. 24. Lokalizacja rezerwatów przyrody w Gminie Wałcz
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ

3.5.1.4. OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszary chronionego krajobrazu chronione są ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. W Gminie Wałcz znajdują się dwa takie obszary:

- Obszar Chronionego Krajobrazu "Puszcza nad Drawą". Znajduje się na terenie mezoregionu Pojezierze Wałeckie. Obejmuje kompleksy leśne nad rzekami Drawą i Płociczną. Na całej długości swojej zachodniej granicy sąsiaduje z Drawieńskim Parkiem Narodowym i Obszarem Chronionego Krajobrazu Puszcza Drawska. Obszar charakteryzuje się wybitnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, na które składają się malownicze doliny rzek, rynny polodowcowe z licznymi jeziorami, czyste wody powierzchniowe, duża lesistość terenu z resztkami dawnej "Puszczy drawskiej", bogate zbiorowiska rzadkich roślin i ostoje ginących zwierząt m.in. orla bielika, puchacza, bociana czarnego, żurawia i bobra a także ostatnie w Europie tarlisko łososia szlachetnego. Łączna powierzchnia tego obszaru to 33 280 ha, ale w granicach Gminy Wałcz znajduje się ok. 7 % obszaru (2 383 ha) w granicach jednostki analitycznej Dzikowo.
- Obszar Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy". Obszar jest mozaiką siedlisk, biotopów i ekosystemów o bardzo dużych walorach przyrodniczych, cechuje się wysoką lesistością i średnim udziałem wód, zajmuje obszar moreny dennej oraz teren sandru rozcięty dwoma rynnami. Występują tu lasy ubogiej buczyny lub kwaśnej dąbrowy, bory sosnowe, łągi olszowo-jesionowe, bagienne olsy wokół jezior, buczyny i grądy. W jego obrębie położone są doliny rzek składające się na zlewnię Gwdy wraz ze wszystkimi jeziorami rynnowymi. Duża ilość jezior oraz cieków wodnych i rowów melioracyjnych sprzyja rozwojowi fauny wodnej i wodno-błotnej. Tereny te ze względu na specyfikę ukształtowania terenu i specyficzny typ wód związanych z głębokimi, zimnymi jeziorami, a także rzekami o szybkim i dobrze natlenionym nurcie są po części zbliżone do terenów podgórskich. Bardzo dobre warunki do życia znalazł tutaj bóbr, o czym świadczy jego duża liczebność na tym obszarze. Na szczególne podkreślenie należy również fakt stałego przebywania wolnościowego stada żubrów rasy nizinnej. Obszar ten zajmuje łącznie 35 535 ha i w granicach Gminy Wałcz znajduje się blisko 70 % ogółu obszaru (24 420 ha). Swym zasięgiem przestrzennym obejmuje jednostki analityczne (częściowo lub w całości): Górnica/Laski Wałeckie, Nakielno, Rutwica, Prusinowo Wałeckie, Strączno, Lubno, Karsibór, Kłębowiec, Golce, Zdbice, Rudki, Ostrowiec, Szwecja, Czechyń, Wiesiółka oraz Wałcz Drugi.

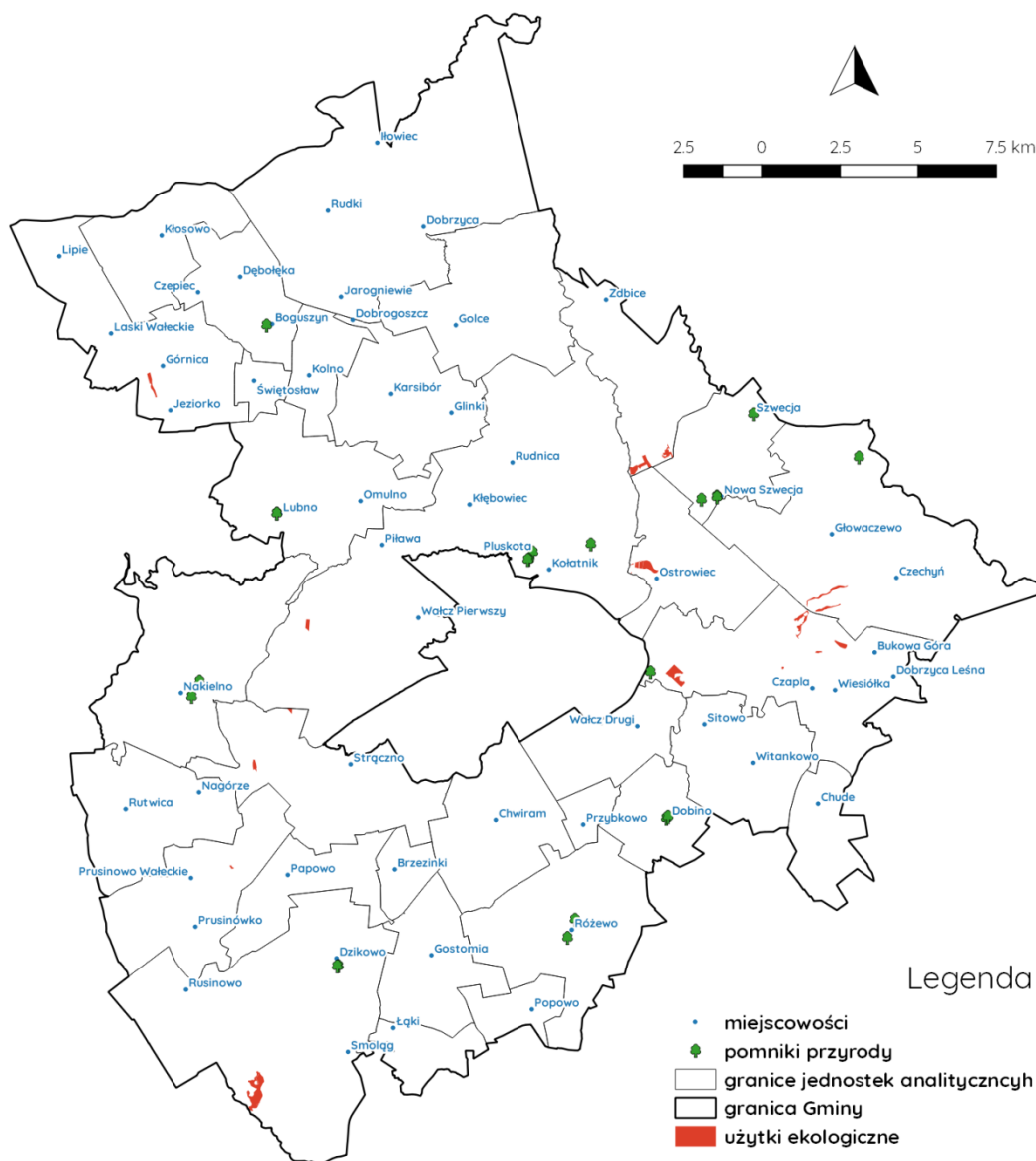

Ryc. 25. Lokalizacja obszarów chronionego krajobrazu w Gminie Wałcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ

3.5.1.5. POZOSTAŁE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Na bogactwo przyrodnicze Gminy składają się również pomniki przyrody. Pomniki przyrody są również jedną z form ochrony przyrody. W Gminie Wałcz jest ich 20 – ich lokalizacja została zaprezentowana na kolejnej rycinie. Użytki ekologiczne z kolei w Gminie Wałcz zajmują obszar ok. 125 ha. Są to niewielkie powierzchniowo obiekty, ale cenne przyrodniczo. W Gminie Wałcz znajduje się 15 takich obszarów (na rycinie zaznaczono je kolorem czerwonym).

Ryc. 26. Lokalizacja pomników przyrody oraz użytków ekologicznych na tle poszczególnych jednostek analitycznych w Gminie Wałcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ

3.6. DIAGNOZA WEWNĄTRZGMINNA – SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Sfera przestrzenno-funkcjonalna określa sposób organizacji przestrzeni w Gminie. W kontekście wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ocena tej sfery powinna się opierać na określeniu wyposażenia w istniejącą infrastrukturę techniczną i społeczną, określeniu dostępności do podstawowych usług a także niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru oraz określeniu poziomu obsługi komunikacyjnej czy deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych.

Sfera ta również nie jest elementem oceny wskaźnikowej w Gminie ze względu na trudność pozyskania odpowiednich, dających się porównać danych, ale ocena jakościowa pozwoli uporządkować informacje o hierarchii przestrzeni w Gminie, powiązań między

poszczególnymi jednostkami analitycznymi, a także wskaże typowo popegeerowskie jednostki analityczne.

3.6.1. PRZESTRZENIE POPEGEEROWSKIE W GMINIE WAŁCZ

Wraz z początkiem lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia rozpoczęły się procesy przekształceń własnościowych w rolnictwie. Następstwem tych działań była likwidacja państwowych gospodarstw rolnych (PGR) i włączenie ich do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Zatrudnieni tam pracownicy często z dnia na dzień utracili dotychczasowe miejsce pracy i zostali postawieni przed problemem bezrobocia i wykluczenia społecznego, które często mają charakter dziedziczny.

Problem obszarów popegeerowskich jest, mimo ponad ćwierćwiecza od ich zlikwidowania, problemem powszechnie znanym i będących „piętą Achillesową” przemian Polski z gospodarki centralnie planowanej do gospodarki wolnorynkowej. Przyczyn takiego stanu rzeczy jest wiele: od swoistej hermetyczności tych obszarów (często stosowane nazewnictwo „państwo w państwie”) poprzez ograniczenia infrastrukturalne i przestrzenne, na ograniczeniach wynikających z samej tkanki społecznej mieszkańców wyrażonych poprzez np.:

- niską aktywność ekonomiczną,
- bezrobocie,
- charakterystykę zatrudnienia i źródła dochodów.

Problem obszarów popegeerowskich jest zagadnieniem złożonym i głębokim. Ważne jest, aby w procesie wyprowadzania tych obszarów ze stanu kryzysowego dobrze zdiagnozować problemy i ograniczenia tych obszarów, jak również zdawać sobie sprawę, że główna przemiana powinna często dotyczyć samych mieszkańców – ich sposobu myślenia, nastawienia i samej chęci do zmian. Wyraźnie zaakcentowano te aspekty w sferze społecznej oceny Gminy.

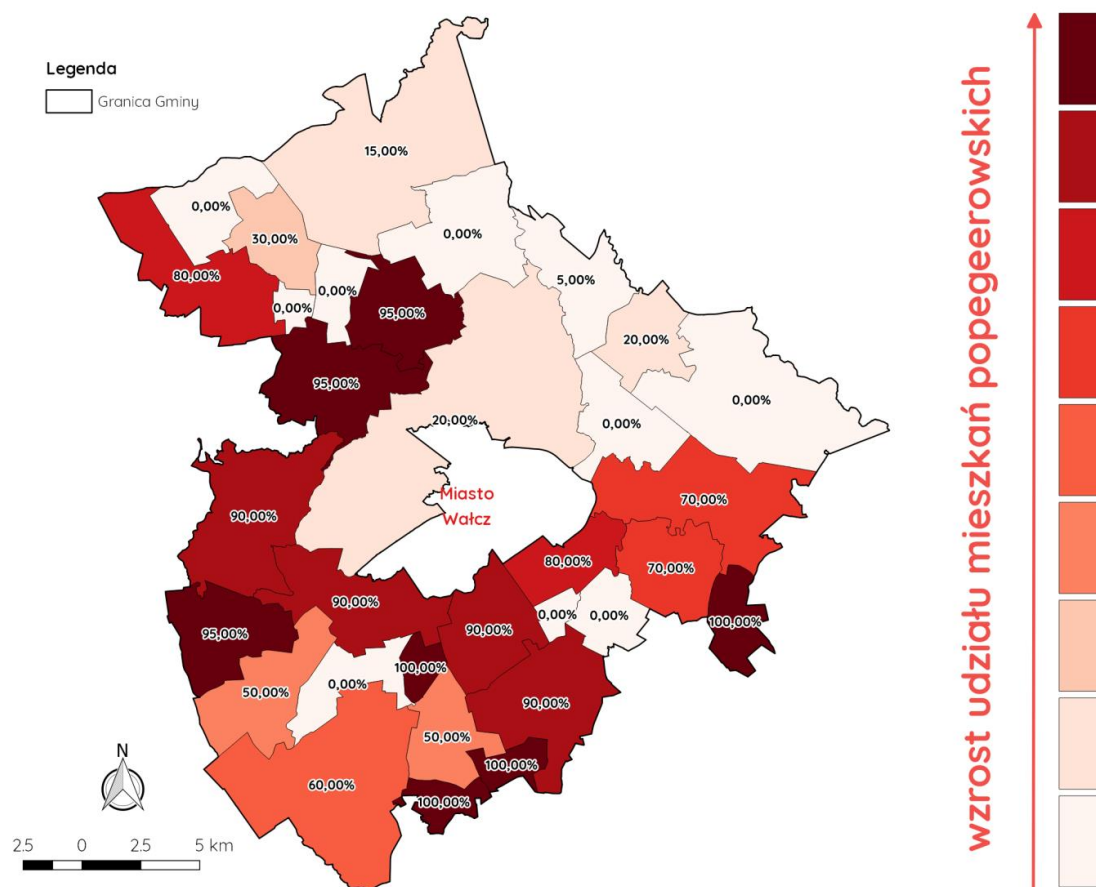
Uzyskano od Urzędu Gminy informację jaki szacunkowy procent mieszkań stanowią te, które określić można mianem popegeerowskie. W kolejnej tabeli zawarto niniejszą informację oraz przedstawiono ją w formie graficznej.

Ryc. 27. Szacunkowy udział mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym danej jednostki analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Szacunkowy udział mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym
1	Brzezinki	100,00%
2	Chude	100,00%
3	Chwiram	90,00%
4	Czechyń	0,00%
5	Dębołęka	30,00%
6	Dobino	0,00%
7	Dzikowo	60,00%
8	Golce	0,00%
9	Gostomia	50,00%
10	Górnica-Laski Wałeckie	80,00%
11	Karsibór	95,00%
12	Kłębowiec	20,00%
13	Kłosowo	0,00%

Lp.	Jednostka analityczna	Szacunkowy udział mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym
14	Kolno	0,00%
15	Lubno	95,00%
16	Łąki	100,00%
17	Ługi Wałeckie	0,00%
18	Nakielno	90,00%
19	Ostrowiec	0,00%
20	Popowo	100,00%
21	Prusinowo Wałeckie	50,00%
22	Przybkowo	0,00%
23	Różewo	90,00%
24	Rudki	15,00%
25	Rutwica	95,00%
26	Strączno	90,00%
27	Szwecja	20,00%
28	Świętosław	0,00%
29	Wałcz Drugi	80,00%
30	Wiesiółka	70,00%
31	Witankowo	70,00%
32	Zdbice	5,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 28. Szacunkowy udział mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym danej jednostki analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z zebranymi od Urzędu Gminy możliwe było ustalenie typowo popegeerowskich jednostek analitycznych, tj. Brzezinki, Chude, Chwiram (niewielki udział nowej zabudowy), Górnica/Laski Wałeckie (miejscowość Górnica), Karsibór (niewielki udział nowej zabudowy), Lubno (niewielki udział nowej zabudowy), Łąki, Nakielno (niewielki udział nowej zabudowy), Popowo, Różewo (niewielki udział nowej zabudowy), Rutwica (niewielki udział nowej zabudowy), Strączno (niewielki udział nowej zabudowy), Wałcz Drugi (niewielki udział nowej zabudowy), Wiesiółka (niewielki udział nowej zabudowy) oraz Witankowo (niewielki udział nowej zabudowy).

3.6.2. POTENCJAŁ PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY JEDNOSTEK ANALITYCZNYCH

W rozdziale tym uporządkowano dane dotyczące poszczególnych jednostek analitycznych w Gminie pod względem ich potencjału przestrzenno-funkcjonalnego. Punktem wyjścia było określenie hierarchii miejscowości w Gminie poprzez określenie rodzaju jednostek osadniczych, które były przedmiotem analizy wskaźnikowej. Zgodnie ze zbiorem państwowego rejestru nazw geograficznych w Gminie Wałcz:

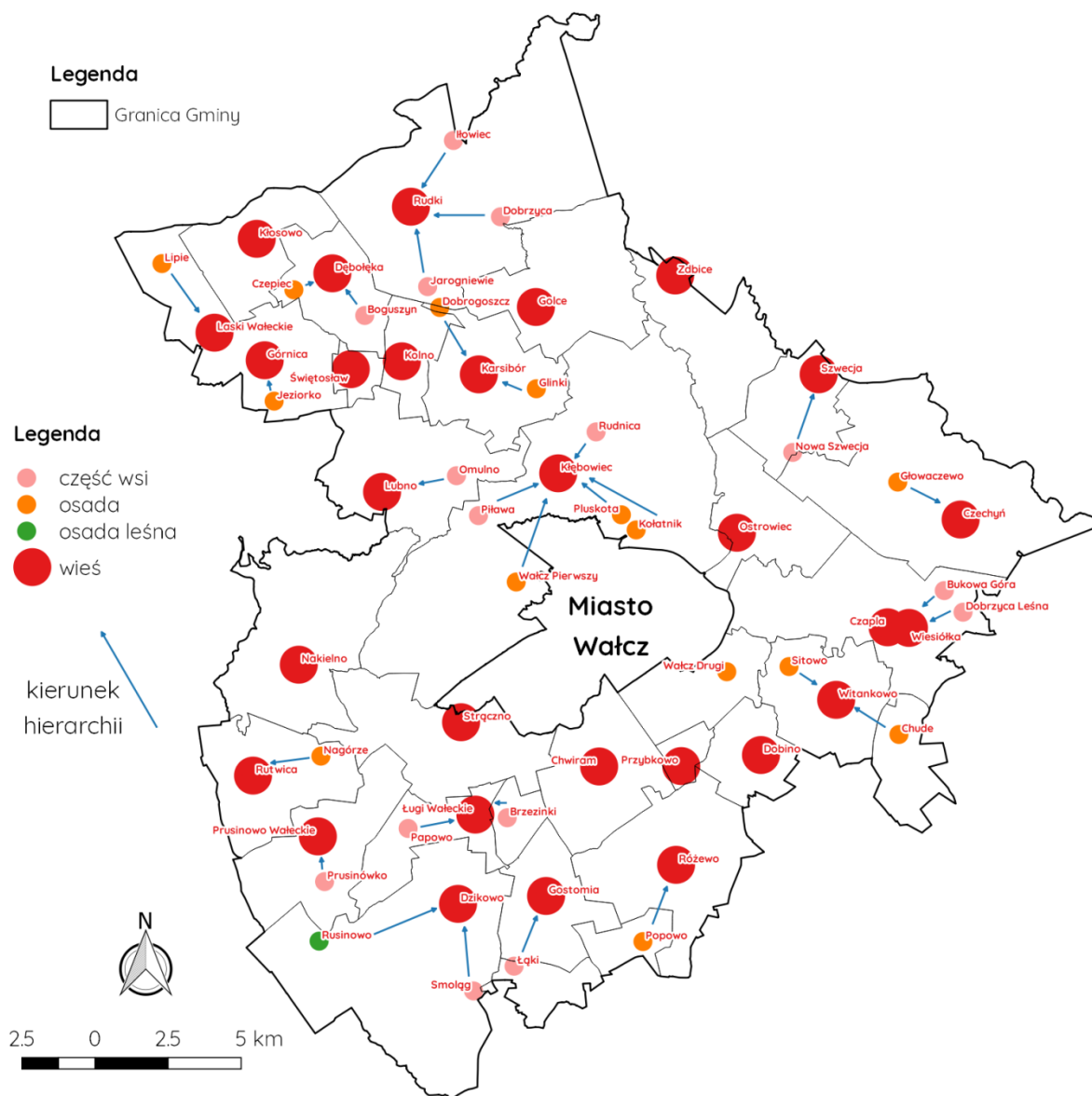
1. 29 miejscowości miało charakter wsi
2. 15 miejscowości miało charakter części wsi,
3. 14 miejscowości miało status osady,
4. 1 miejscowość stanowiła osadę leśną⁵.

Dwadzieścia dziewięć miejscowości w Gminie miało status wsi, tj. społeczności lokalnej, której funkcje produkcyjną uzupełnia funkcja rodziny i czyni to w sposób jednolity z zachowaniem kontroli społecznej. Podrzędne⁶ wobec nich były „części wsi”, „osady” oraz „osady leśne”. W zasadzie w każdej jednostce analitycznej znajdowała się wieś mająca ów kapitał społeczny, ale wyjątek stanowiły jednostki analityczne „Brzezinki” – posiadające status sołectwa, natomiast będące częścią wsi Ługi Wałeckie, „Łąki” – posiadające status sołectwa, ale będące częścią wsi Gostomia, „Popowo” – posiadające status sołectwa i będące jednocześnie osadą Różewa oraz „Chude” będące osobnym sołectwem i osadą Witankowa jednocześnie.

Schemat hierarchii poszczególnych miejscowości w Gminie zaprezentowano na kolejnej rycinie.

⁵ Dane zaczerpnięto ze zbioru danych państwowego rejestru nazw geograficznych

⁶ dokładna nazwa relacji to „obiekt nadrzędny”

Ryc. 29. Schemat hierarchii poszczególnych miejscowości w Gminie Wałcz

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym etapem oceny potencjału było określenie stopnia organizacji kapitału społecznego mierzonego występowaniem w danej jednostce analitycznej organizacji pozarządowych działających w interesie publicznym. W Gminie działało 18 takich instytucji – 15 stowarzyszeń (w tym jedno stowarzyszenie kultury fizycznej) i 3 spółdzielnie – w następujących miejscowościach: Kłębowiec, Dobino, Wałcz Drugi, Szewcja, Ostrowiec, Kołatnik, Chwiram, Rudki, Golce, Nowa Szewcja, Dębołęka oraz Witankowo.

Zebrane dane pozwoliły określić potencjał przestrzenno-funkcyjny, zgodnie z zasadą, że za jednostki:

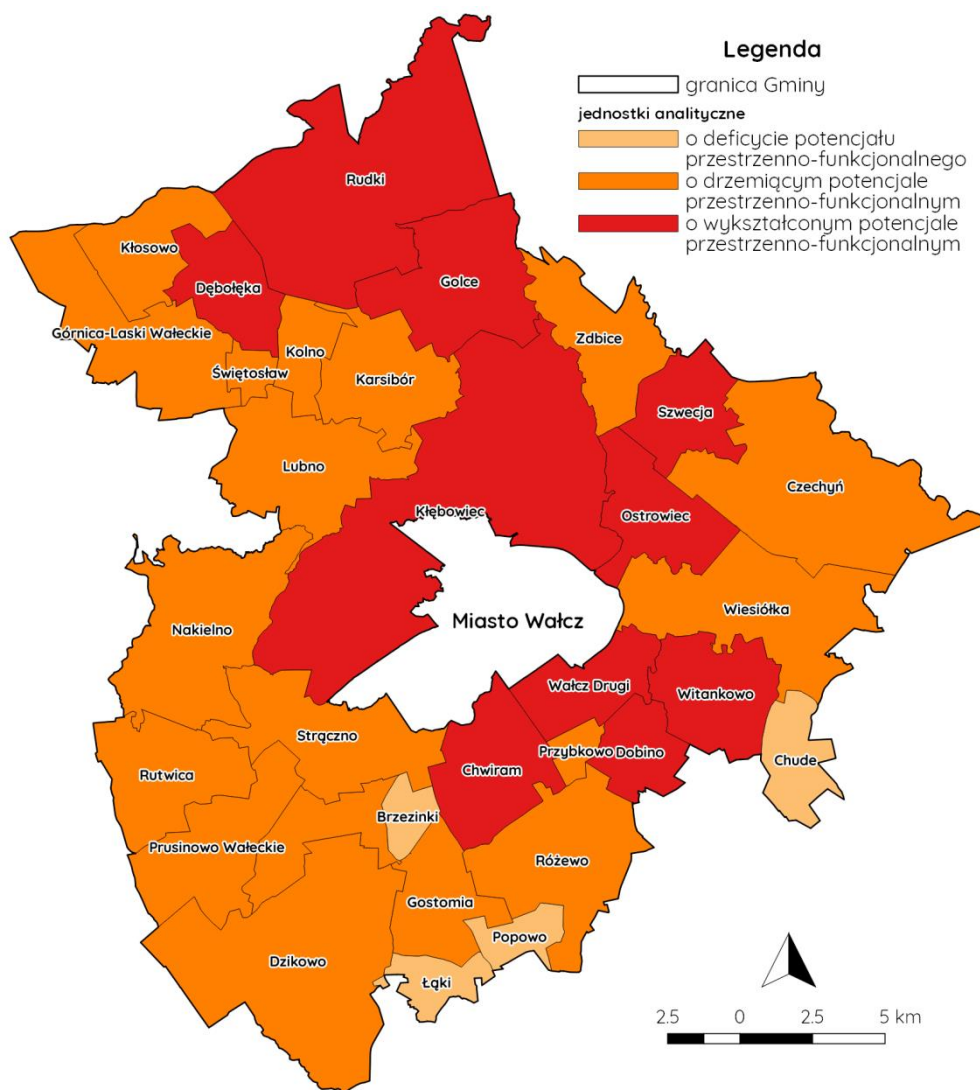
1. o wykształconym potencjale przestrzenno-funkcyjnym uznano te, w których istnieje jednostka osadnicza mająca określony kapitał społeczny wyrażony obecnością organizacji pozarządowych,
2. o drzemającym potencjale przestrzenno-funkcyjnym uznano te, w których istnieje jednostka osadnicza o kapitale społecznym umożliwiającym podjęcie działań na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców, ale

nieinstytucjonalizowanym w chwili obecnej – brak obecności organizacji pozarządowych,

3. o deficycie potencjału przestrzenno-funkcjonalnego uznano te, w których brak jest jednostki osadniczej o wymienionym wcześniej kapitale społecznym oraz brak aktywności społecznej zamieszkujących ją mieszkańców.

Niniejszy podział służy określeniu potencjału przestrzennego-funkcjonalnego w poszczególnych przestrzeniach w Gminie Wałcz celem takiego zaplanowania działań o charakterze naprawczym (rewitalizacyjnym) w aspekcie materialnym i społecznym, by zamierzone efekty rewitalizacji w jak największym stopniu uzasadniały ich słuszność i wymiarze przestrzennym obejmowały możliwie jak największą liczbę interesariuszy rewitalizacji. W procesie rewitalizacji nie powinno się wykluczać bowiem nikogo, ale należy również uświadomić sobie, że niektóre przestrzenie w Gminie charakteryzuje większy, a niektóre mniejszy potencjał – czy to wyrażony charakterystyką samej jednostki osadniczej w Gminie czy też aktywnością zamieszkujących tę jednostkę osób.

Na kolejnej rycinie przedstawiono potencjał przestrzenno-funkcjonalny jednostek analitycznych w Gminie.

Ryc. 30. Potencjał przestrzenno-funkcjonalny jednostek analitycznych – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne

IV. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ

W wyniku przeprowadzonej analizy wskaźnikowej zbadano poziom rozwoju Gminy Wałcz. Każda jednostka analityczna została zbadana w sferze społecznej, gospodarczej i technicznej. Dodatkowo dokonano oceny jakościowej sfer: środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.

Analiza wskaźnikowa pozwala stwierdzić, które jednostki analityczne są w stanie kryzysowym. Do konkretnych sfer przypisano dane zjawiska.

SFERA SPOŁECZNA

W diagnozie w ramach sfery społecznej przeanalizowano w poszczególnych podrozdziałach zmiany demograficzne, problemy rynku pracy, poziom kształcenia oraz sytuację ekonomiczną mieszkańców Gminy Wałcz. Na podstawie wymienionych zjawisk społecznych określono 10 wskaźników służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Wałcz, tj.:

- *Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej,*
- *Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej,*
- *Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.,*
- *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.*

SFERA GOSPODARCZA

W ramach oceny sfery gospodarczej w Gminie Wałcz zestawiono wskaźniki gospodarcze prezentowane przez GUS za lata 2012 – 2015 porównując je do powiatu wałeckiego, województwa zachodniopomorskiego oraz Polski ogółem. Następnie wskazano potencjał i klimat gospodarczy Gminy w ujęciu wewnątrzgminnym (tj. w podziale na poszczególne jednostki analityczne), a następnie wskazano na zagrożenia i dokonano oceny sfery gospodarczej poprzez wskaźnik:

- *Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.*

SFERA TECHNICZNA

W zakresie sfery technicznej wskazano miejsca degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych (lokale komunalne i socjalne) oraz zabytków, wskazano na ograniczenia uniemożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych poprzez:

- Liczby zamieszkałych budynków bez wodociągu,
- Liczby nieruchomości obsługiwanych przez szamba w podziale na poszczególne jednostki analityczne.

Jako aspekt występowania negatywnego zjawiska ze sfery technicznej w Gminie Wałcz wskazano:

- *Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.*

W tabeli przedstawiono podsumowanie analizy wskaźnikowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Wałcz. Kolorem pomarańczowym oznaczono wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla wszystkich wydzielonych jednostek analitycznych, co wskazuje na występowanie stanu kryzysowego.

Tabela 22. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz – sfera społeczna

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA SPOŁECZNA										LICZBA PRZEKROCZEŃ ZE SFERY SPOŁECZNEJ
		Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej	Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogólnej liczbie ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogólnej liczbie ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	
1	Brzezinki	-4,40	8,99	3,57	0,00	0,00	368,42	9 289,47	2,63	1,32	652,32	7
2	Chude	-7,25	4,59	0,00	5,59	55,87	55,87	1 157,54	0,56	0,00	0,00	2
3	Chwiram	-2,16	4,68	1,32	12,99	0,00	29,87	3 251,30	0,13	1,04	1 008,44	4
4	Czechyń	10,00	1,30	0,00	16,53	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1
5	Dębołęka	0,48	4,21	0,00	2,39	0,00	38,28	1 966,51	0,24	0,96	0,00	0
6	Dobino	3,41	3,77	0,00	13,19	0,00	37,36	923,08	0,22	1,10	0,00	1
7	Dzikowo	-7,25	7,36	4,65	16,17	0,00	221,02	10 808,63	3,50	1,35	0,00	8
8	Golce	-2,62	3,66	0,00	13,47	0,00	16,84	1 319,87	0,00	0,34	25,35	2
9	Gostomia	-2,66	4,22	0,00	24,88	0,00	24,88	1 375,62	0,25	0,00	0,00	2
10	Górnica-Laski Wałeckie	-9,66	9,43	0,00	5,78	0,00	170,52	8 674,57	1,73	0,58	474,49	5
11	Karsibór	-2,54	7,29	1,16	11,33	11,33	99,66	3 458,66	1,59	1,59	75,41	6
12	Kłębowiec	-0,56	4,28	0,00	14,54	0,00	35,79	5 709,06	1,12	1,01	1 181,49	3
13	Kłosowo	-6,67	7,14	5,56	7,94	0,00	55,56	611,11	0,79	2,38	11 427,87	5
14	Kolno	-1,49	7,23	0,00	7,58	0,00	45,45	1 196,97	0,76	0,00	4 238,21	2
15	Lubno	-0,47	6,68	0,00	9,54	0,00	54,05	4 452,46	0,79	1,43	1 431,95	3
16	Łąki	-4,03	0,00	0,00	0,00	0,00	142,86	14 411,76	6,72	1,68	0,00	5
17	Ługi Wałeckie	-5,08	4,29	0,00	0,00	0,00	125,00	8 125,00	4,46	0,00	2 704,07	5
18	Nakielno	-0,31	8,76	0,00	30,67	30,67	49,08	5 650,61	1,23	1,84	101,75	6
19	Ostrowiec	5,83	2,82	0,00	12,84	18,35	12,84	3 266,06	0,37	0,37	0,00	2
20	Popowo	-13,49	9,21	0,00	0,00	0,00	100,92	5 779,82	0,00	4,59	11 023,25	6
21	Prusinowo Wałeckie	-1,41	7,69	0,00	0,00	0,00	57,14	11 314,29	3,33	0,00	983,23	3

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA SPOŁECZNA										LICZBA PRZEKROCZEŃ ZE SFERY SPOŁECZNEJ
		Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej	Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) osób, którym przyznano zasilek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	
22	Przybkowo	21,90	1,28	9,09	7,81	0,00	31,25	1 679,69	0,00	3,13	0,00	2
23	Różewo	-2,14	5,63	2,97	11,53	34,60	99,19	7 893,89	2,08	1,73	243,98	8
24	Rudki	-1,69	4,82	0,00	5,75	0,00	55,56	7 911,88	1,15	3,07	2 182,47	5
25	Rutwica	-2,07	6,54	0,00	21,16	52,91	50,26	5 395,50	1,32	2,65	4 068,24	8
26	Strączno	-2,73	6,21	0,00	20,05	26,74	38,77	2 807,49	1,07	1,07	1 258,65	5
27	Szwecja	-2,21	0,00	4,35	6,76	11,27	33,82	5 963,92	1,13	1,35	1 434,95	6
28	Świętosław	-2,63	2,13	0,00	0,00	0,00	40,54	202,70	0,00	0,00	0,00	1
29	Wałcz Drugi	9,63	2,16	0,00	0,00	0,00	29,29	2 543,10	0,42	0,84	0,00	0
30	Wiesiółka	-2,88	5,37	0,00	14,84	29,67	41,54	1 928,78	1,48	0,59	41,52	5
31	Witankowo	-1,81	4,93	0,00	12,27	0,00	55,21	627,81	0,61	0,41	0,00	2
32	Zdbice	-2,44	3,16	0,00	25,00	0,00	18,75	3 775,00	0,63	0,00	0,00	2
WARTOŚĆ REFERENCYJNA		-1,56	4,97	1,21	11,91	10,46	62,21	4 552,92	1,14	1,19	960,25	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 23. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz – sfera gospodarcza i techniczna

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA GOSPODARCZA	SFERA TECHNICZNA	CZY NA OBSZRCIE JEDNOSTKI ANALITYCZNEJ WYSTĘPUJE PRZKROCZENIE JEDNEGO ZE WSKAŹNIKÓW ZE SFERY GOSPODARCZEJ LUB TECHNICZNEJ?
		Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	
1	Brzezinki	12,50	10,34	NIE
2	Chude	16,20	6,06	NIE
3	Chwiram	16,36	15,56	TAK
4	Czechyń	16,53	0,00	NIE
5	Dębołęka	19,62	18,46	TAK
6	Dobino	15,16	4,08	NIE
7	Dzikowo	15,36	25,53	TAK
8	Golce	15,49	14,29	TAK
9	Gostomia	25,37	6,76	TAK
10	Górnica-Laski Wałeckie	19,08	30,00	TAK
11	Karsibór	21,40	6,90	TAK
12	Kłębowiec	16,89	17,95	TAK
13	Kłosowo	21,43	31,58	TAK
14	Kolno	15,91	33,33	TAK
15	Lubno	20,99	21,55	TAK
16	Łąki	12,61	0,00	NIE
17	Ługi Wałeckie	24,11	20,00	TAK
18	Nakielno	21,17	31,48	TAK
19	Ostrowiec	19,27	6,60	TAK
20	Popowo	14,68	4,35	NIE
21	Prusinowo Wałeckie	12,86	17,65	TAK
22	Przybkowo	14,84	6,67	NIE

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA GOSPODARCZA	SFERA TECHNICZNA	CZY NA OBSZRZE JEDNOSTKI ANALITYCZNEJ WYSTĘPUJE PRZKROCZENIE JEDNEGO ZE WSKAŹNIKÓW ZE SFERY GOSPODARCZEJ LUB TECHNICZNEJ?
		Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	
23	Różewo	20,42	1,67	TAK
24	Rudki	19,16	21,11	TAK
25	Rutwica	19,58	9,33	TAK
26	Strączno	19,65	13,19	TAK
27	Szwecja	18,15	17,96	TAK
28	Świętostaw	17,57	20,00	TAK
29	Wałcz Drugi	17,57	0,00	NIE
30	Wiesiółka	17,80	8,70	NIE
31	Witankowo	17,79	7,14	NIE
32	Zdbice	28,13	20,00	TAK
WARTOŚĆ REFERENCYJNA		18,67	14,00	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

V. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Gmina Wałcz jest gminą wiejską i jako jedna z zachodniopomorskich gmin charakteryzuje się specyficznymi dla siebie problemami, które zostały omówione. Ponadto wewnętrzne zróżnicowanie jakościowe i ilościowe występujących problemów w poszczególnych obszarach Gminy umożliwi wyznaczenie obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. Jednocześnie ustawa o rewitalizacji, wyraźnie wskazuje, że wydzielony obszar rewitalizacji nie może zajmować ponad 20% powierzchni całkowitej gminy oraz nie może koncentrować ponad 30% mieszkańców. W związku z tym zaszła konieczność stwierdzenia, które obszary wymagają najpilniejszej interwencji.

W celu opracowania charakterystyki wszystkich wyznaczonych jednostek analitycznych położonych na terenie Gminy Wałcz zebrano dane dotyczące w szczególności sytuacji społecznej mieszkańców opisywanego obszaru. Analizie poddano kwestie związane ze zmianami demograficznymi, rynkiem pracy, poziomem kształcenia oraz sytuacją ekonomiczną.

Należy przypomnieć, że stan kryzysowy może zostać stwierdzony w przypadku koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

W Gminie Wałcz ocenie wskaźnikowej mającej na celu określenie współwystępowania co najmniej jednego negatywnego zjawiska wymienionych wyżej sfer poddano sfery: gospodarczą i techniczną.

Zebrane dane są rzetelne i porównywalne, ponieważ zostały pozyskane z instytucji bezpośrednio zajmujących się poszczególnymi kwestiami, jednocześnie uwzględniają wewnętrzne uwarunkowania oraz możliwości pozyskania danych.

Procedura wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Wałcz została przeprowadzona w następujący sposób:

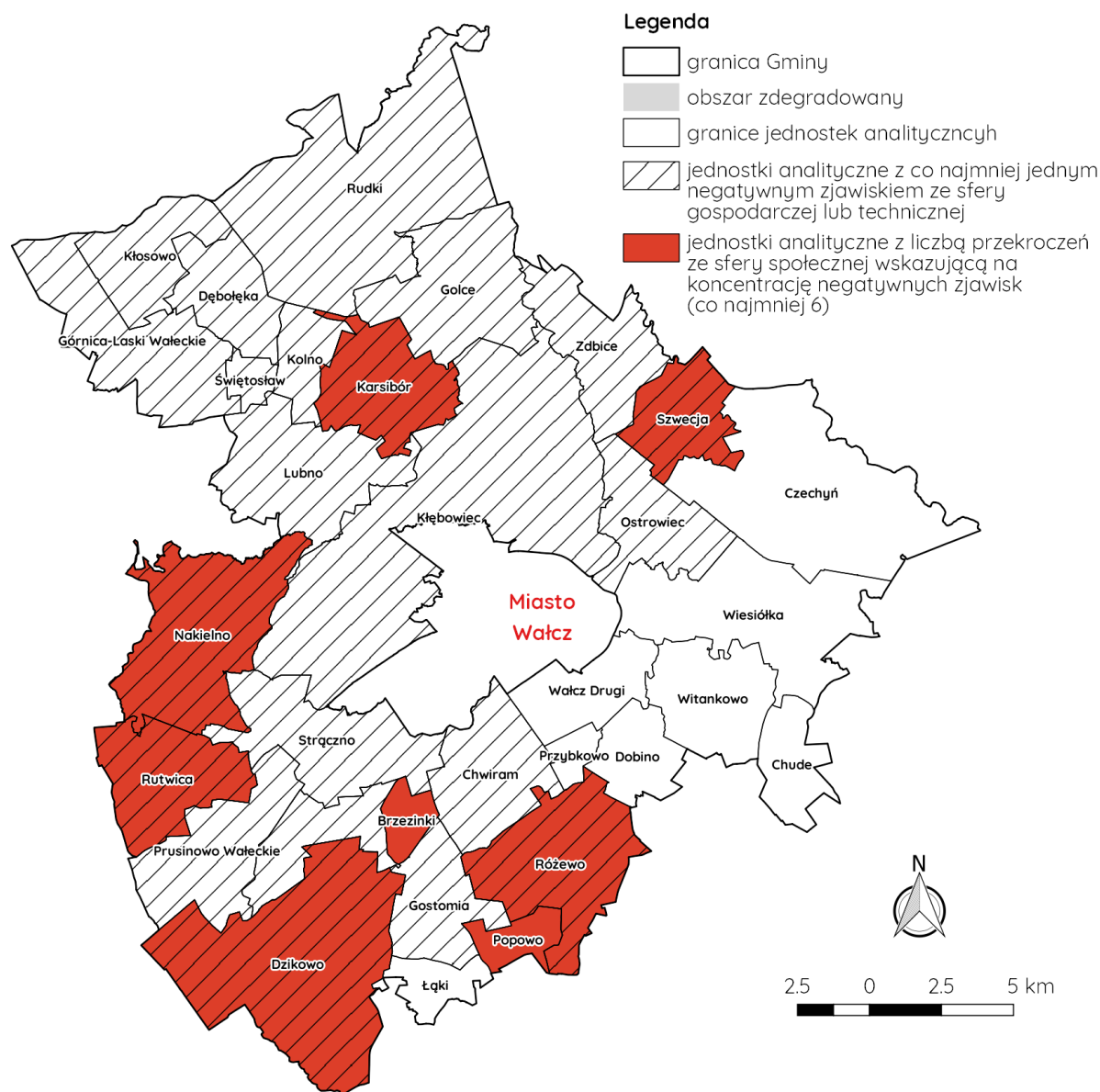
- 1) Dokonano analizy wskaźnikowej wszystkich badanych jednostek analitycznych, uwzględniając zweryfikowane, mierzalne i porównywalne dane dotyczące sfery społecznej, mając na uwadze, że jest ona podstawą do wskazania stanu kryzysowego. Spośród 10 wskaźników opisujących tę sferę uznano, że przekroczenia

- w co najmniej 6 z 10 wskaźników wskazują na koncentrację negatywnych zjawisk w sferze społecznej,
- 2) Dokonano analizy wskaźnikowej w sferze gospodarczej i technicznej. Stwierdzono, w których jednostkach analitycznych współwystępuje co najmniej jedno negatywne zjawisko (Tabela 24).
 - 3) Za obszar zdegradowany uznano obszar jednostek analitycznych, dla których stwierdzone zostało występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, przy jednoczesnym współwystępowaniu negatywnych zjawisk ze sfery gospodarczej lub technicznej, tj.:
 - Dzikowo,
 - Karsibór,
 - Nakielno,
 - Różewo,
 - Rutwica oraz
 - Szwecja.

Obszar zdegradowany nie posiada ze sobą wspólnych granic, wobec czego obszar zdegradowany podzielono na sześć podobszarów zdegradowanych:

- podobszar zdegradowany Dzikowo,
- podobszar zdegradowany Karsibór,
- podobszar zdegradowany Nakielno,
- podobszar zdegradowany Różewo,
- podobszar zdegradowany Rutwica,
- podobszar zdegradowany Szwecja.

Na kolejnej rycinie zaprezentowano wyniki oceny wskaźnikowej.

Ryc. 31. Graficzne podsumowanie oceny wskaźnikowej w Gminie Wałcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 24. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy Wałcz – liczba negatywnych wskaźników społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba przekroczeń ze sfery społecznej	Współwystępowanie co najmniej jednego negatywnego zjawiska ze sfery gospodarczej lub technicznej	Czy daną jednostkę analityczną można uznać za obszar zdegradowany?
1	Brzezinki	7	NIE	NIE
2	Chude	2	NIE	NIE
3	Chwiram	4	TAK	NIE
4	Czechyń	1	NIE	NIE
5	Dębołęka	0	TAK	NIE
6	Dobino	1	NIE	NIE

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba przekroczeń ze sfery społecznej	Współwystępowanie co najmniej jednego negatywnego zjawiska ze sfery gospodarczej lub technicznej	Czy daną jednostkę analityczną można uznać za obszar zdegradowany?
7	Dzikowo	8	TAK	TAK
8	Golce	2	TAK	NIE
9	Gostomia	2	TAK	NIE
10	Górnica-Laski Wałeckie	5	TAK	NIE
11	Karsibór	6	TAK	TAK
12	Kłębowiec	3	TAK	NIE
13	Kłoso	5	TAK	NIE
14	Kolno	2	TAK	NIE
15	Lubno	3	TAK	NIE
16	Łąki	5	NIE	NIE
17	Ługi Wałeckie	5	TAK	NIE
18	Nakielno	6	TAK	TAK
19	Ostrowiec	2	TAK	NIE
20	Popowo	6	NIE	NIE
21	Prusinowo Wałeckie	3	TAK	NIE
22	Przybkowo	2	NIE	NIE
23	Różewo	8	TAK	TAK
24	Rudki	5	TAK	NIE
25	Rutwica	8	TAK	TAK
26	Strączno	5	TAK	NIE
27	Szwecja	6	TAK	TAK
28	Świętosław	1	TAK	NIE
29	Wałcz Drugi	0	NIE	NIE
30	Wiesiółka	5	NIE	NIE
31	Witankowo	2	NIE	NIE
32	Zdbice	2	TAK	NIE

Źródło: opracowanie własne

Procedura wyznaczenia obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz została przeprowadzona w następujący sposób:

- 1) Stwierdzono, że wyznaczone podobszary zdegradowane w Gminie Wałcz obejmują tereny wymagające najpilniejszej interwencji, a więc mogą zostać uznane za obszar rewitalizacji.
- 2) Ponieważ podobszary zdegradowane nie posiadają ze sobą wspólnych granic, zdecydowano, że obszar rewitalizacji w Gminie Wałcz również zostanie podzielony na podobszary zgodnie z zasadą, że podobszar zdegradowany staje się podobszarem rewitalizacji.
- 3) Kierując się zasadą, że obszar rewitalizacji nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni Gminy Wałcz i dotyczyć nie więcej niż 30% ludności i jednocześnie mając na uwadze, że negatywne zjawiska o charakterze społecznym, gospodarczym i technicznym poddane analizie wskaźnikowej są bezpośrednio związane z ludnością zamieszkującą dany obszar stwierdzono, że podobszary rewitalizacji wymagają korekty granic, tak aby jednocześnie obejmować swym zasięgiem wszystkich

mieszkańców podobszarów zdegradowanych i jednocześnie spełniać warunek, że obszar rewitalizacji nie może łącznie obejmować więcej niż 20% powierzchni Gminy.

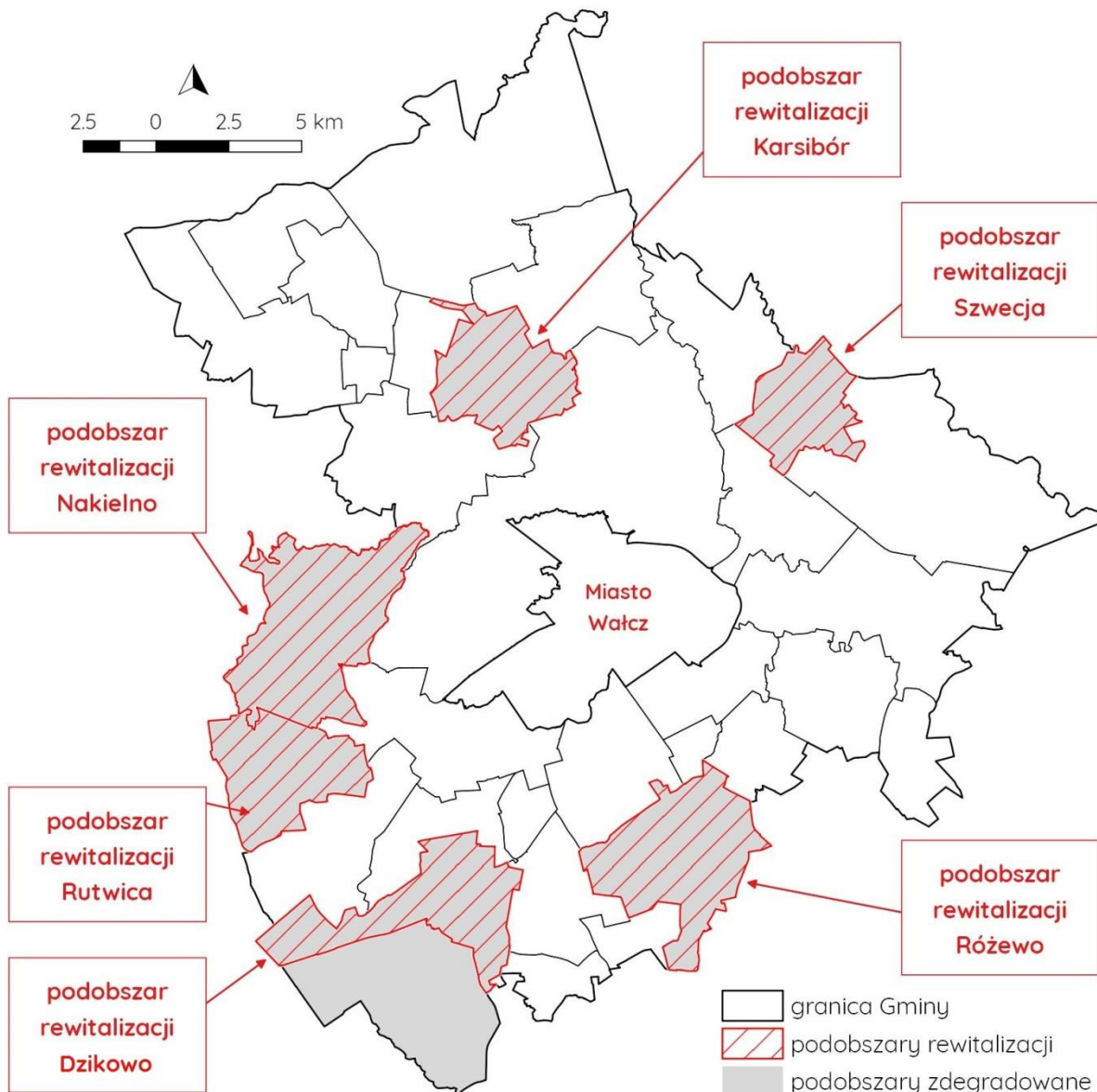
- 4) Wyznaczono obszar rewitalizacji składający się z następujących podobszarów:
- podobszar rewitalizacji Dzikowo,
 - podobszar rewitalizacji Karsibór,
 - podobszar rewitalizacji Nakielno,
 - podobszar rewitalizacji Różewo,
 - podobszar rewitalizacji Rutwica,
 - podobszar rewitalizacji Szwecja.
- 5) Przy wyznaczeniu obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę wynik badania ankietowego na potrzeby pogłębionej diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017-2025.

Tak wyznaczony obszar rewitalizacji

składający się z podobszarów, spełnia ustawowe kryteria, tj.

- **obejmuje mniej niż 20% powierzchni Gminy Wałcz, a dokładnie 19,3% powierzchni miasta (11 111 ha),**
- **dotyczy mniej niż 30% mieszkańców Gminy Wałcz, a dokładnie 29,88% mieszkańców (3 712 osoby).**

Podobszary zdegradowane oraz podobszary rewitalizacji w Gminie Wałcz zostały przedstawione na kolejnej rycinie.

Ryc. 32. Podobszary zdegradowane i podobszary rewitalizacji w Gminie Wałcz

Źródło: opracowanie własne

VI. POGŁĘBIONA DIAGNOZA PODOBSZARÓW REWITALIZACJI

Celem niniejszego podrozdziału jest dotarcie do możliwie pierwotnych źródeł problemów i zjawisk kryzysowych zdiagnozowanych na terenie podobszarów rewitalizacji, tak aby móc reagować na przyczyny, a nie tylko na objawy kryzysu. Problemy występujące w podobszarach rewitalizacji powinny zostać zmniejszone, a negatywne procesy – zahamowane. Istnieje zatem potrzeba identyfikacji wewnętrznych potencjałów podobszarów rewitalizacji, które stanowiąc będą podstawę do opracowania konkretnych działań rewitalizacyjnych. Przedstawiono również skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych z uwzględnieniem analizy jakościowej. Na potrzeby pogłębionej diagnozy przeprowadzono bowiem badanie ankietowe służące próbie znalezienia przyczyn występowania stanu kryzysowego w podobszarach rewitalizacji u samego źródła.

PODOBSZAR REWITALIZACJI DZIKOWO

Obejmuje swym zasięgiem wszystkich mieszkańców Dzikowo, Smołąg oraz Rusinowo, tj. 371 osób (2,99% ogółu mieszkańców Gminy Wałcz). Podobszar ten zajmuje 1 884 ha w południowej części Gminy. Przez miejscowość Dzikowo przebiega droga wojewódzka nr 174. Udział zabudowy popegeerowskiej w ogólnym zasobie mieszkaniowym to około 60%. Na obszarze tym występuje jeden lokal mieszkalny w złym stanie technicznym, a połowę z 18 obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków charakteryzuje „zły/dostateczny” stan techniczny. Dodatkowo 8 budynków mieszkalnych z tego podobszaru rewitalizacji nie jest wyposażonych w wodociąg, a 22 nieruchomości korzysta ze zbiorników bezodpływowych⁷.

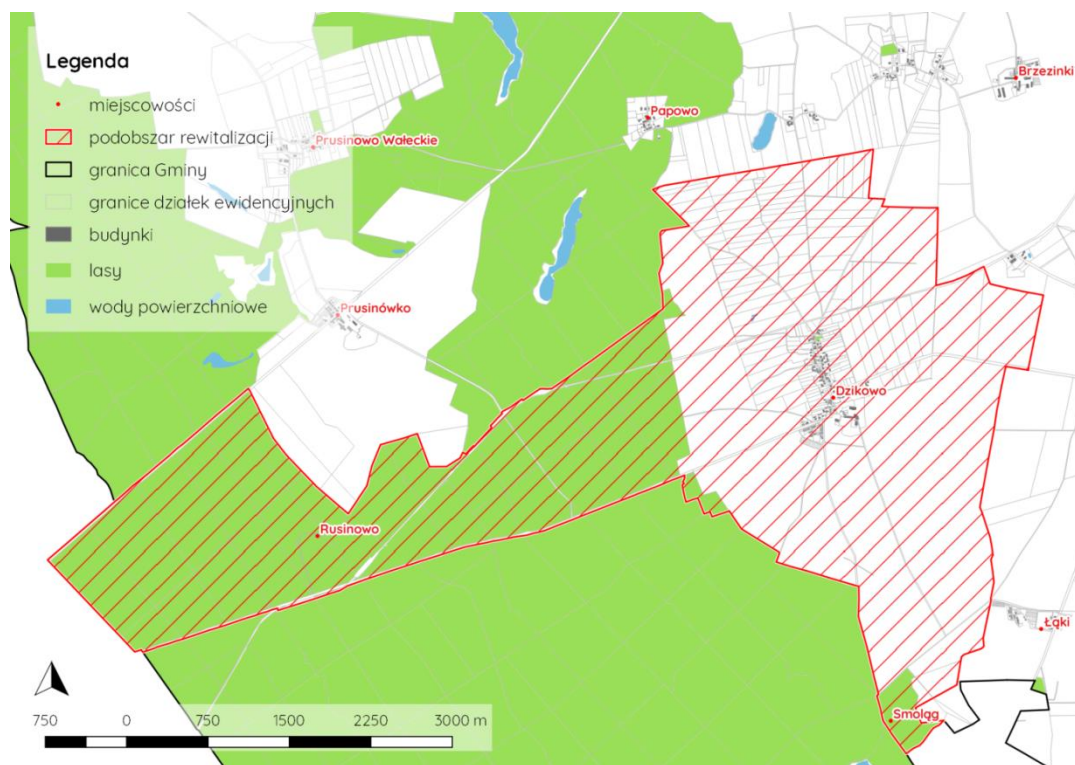
Podstawą wyznaczenia tego podobszaru rewitalizacji było przekroczenie 8 z 10 wskaźników opisujących sferę społeczną w Gminie Wałcz oraz współwystępowanie negatywnego zjawiska w sferze technicznej. Podczas badania ankietowego na potrzeby pogłębionej diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wskazano niewystarczające uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym za najważniejszy problem społeczny występujący na tym obszarze. Za powód występowania wskazanego problemu uznano brak podmiotów gospodarczych. Zaproponowano dwa rozwiązania wskazujące na możliwość ograniczenia występowania problemów społecznych na opisywanym podobszarze rewitalizacji:

- niższe podatki,
- niższe koszty prowadzenia działalności.

Na obszarze tym wskazano również współwystępowanie innego problemu tj. braku dbania o porządek, który można byłoby wyeliminować poprzez edukację.

Kolejną przedstawia podobszar rewitalizacji Dzikowo.

⁷ Dane od Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 33. Podobszar rewitalizacji Dzikowo

Źródło: opracowanie własne

Smółg jest częścią wsi Dzikowo – obecnie nieistniejącą, oddaloną od niej ok. 4 km na południe i ok. 15 km od Wałcza. Skomunikowana drogą lokalną z drogą wojewódzką nr 178. Najbliższa okolica tego miejsca jest lekko pofałdowana, na północny-wschód o charakterze rolniczym, na południowy-zachód porośnięta lasem sosnowym. Historyczna kompozycja funkcjonalno-przestrzenna to śródleśna osada jednodworcza (dwubudynkowa) powstała na początku XX wieku. Współcześnie nie zachowała się zabudowa, ale w terenie czytelny jest ślad siedliska z układem dróg (traktów) leśnych.

Rusinowo to osada leśna położona na południowy-wschód od miejscowości Dzikowo. Skomunikowana jest drogą lokalną z drogą wojewódzką nr 179. Od południa rozciągają się podmokłe łąki, a teren jest lekko pofałdowany, porośnięty lasem sosnowym i brzoźowo-bukowym. Współcześnie, dawny układ zabudowy jest zachowany, ale nie powstały nowe zagrody. Obecnie Rusinowo określane jest jako leśniczówka i na koniec roku 2016 osada zamieszkała była przez 6 osób.

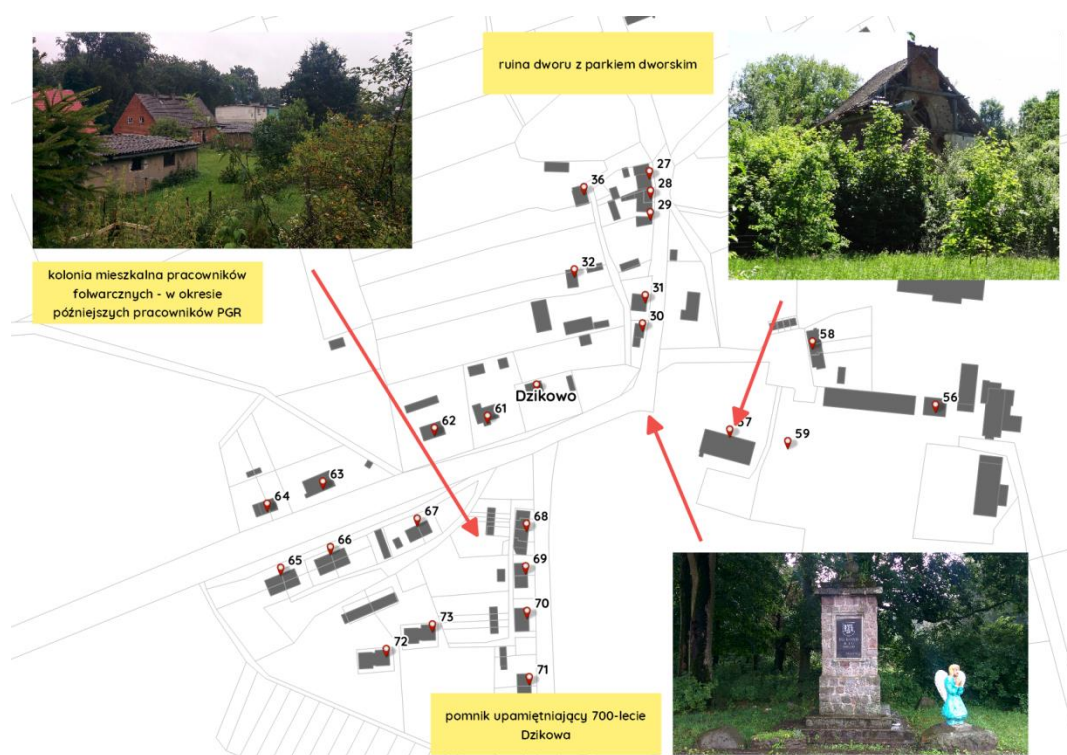
Dzikowo to wieś sołecka. Skomunikowana jest drogą lokalną z drogą wojewódzką nr 178 i drogą krajową nr 22 Wałcz-Czapla. Na koniec roku 2016 miejscowość zamieszkiwało 365 osób. Teren wokół wsi jest pofałdowany o charakterze rolniczym, od zachodu porośnięty lasem sosnowym. Pierwotny układ ruralistyczny miał formę owalnicową. Proces powstania i rozbudowy zespołu folwarcznego doprowadził do zatarcia cech pierwotnych i do rozwoju liniowego wsi w kierunku północnym, a później też północno-wschodnim. W XIX w. zabudowę wsi zdominował rozległy wielobudynkowy zespół folwarczny z parkiem, zajmujący południowo-wschodnią część Dzikowa (obszar na wschód od kościoła⁸). Na zespół pałacowo-parkowo-folwarczny składa się dwór o częściowo zniszczonej pierwotnej formie architektonicznej (zawalona środkowa część, zniszczony dach). Zbudowany został w stylu neoklasycystycznym na przełomie XVIII i XIX w.,

⁸ XIX-wieczny kościół niezachowany. Obecnie na tym miejscu jest nowy kościół, wybudowany w 1992 r.

a przebudowano go w 1865 roku. Park ma zachowany układ kompozycyjny. W starodrzewie liściastym znajdują się dwa pomnikowe dęby w sąsiedztwie dworu. Czytelny jest układ alejek i ścieżek parkowych, zachowane są kopce (altany widokowe) – obecnie zieleń jest zaniedbana i zdziczała. W północno-zachodnim krańcu parku zachowany jest pomnik upamiętniający poległych w I wojnie światowej żołnierzy niemieckich – usytuowany jest ekspozycyjnie od drogi głównej. Obecnie nie pełni swej pierwotnej funkcji – zawiera tablicę z upamiętnieniem 700-lecia Dzikowa. Kolonia mieszkalna pracowników folwarcznych to zespół domów mieszkalnych (dawnych trojaków, czworaków i dwojaków), rozlokowanych w rzędach, prostopadłych do siebie: domy nr 65, 66, 67 w południowej pierzei drogi do Rusinowa (na tzw. skarpie), dom nr 63 po północnej stronie drogi, domy nr 68 i 69 w zachodniej pierzei drogi polnej. Założone są na planach prostokątów, murowane z cegły, o parterowych bryłach o częściowo zdewaloryzowanych fasadach. Po II wojnie światowej folwark dzikowski przejęty został przez PGR, a później przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa. W wymienionej zabudowie koncentrowała się ludność zatrudniona w PGR.

Świetlica wiejska – wcześniej Klub Rolnika funkcjonuje w dawnym budynku mieszkalnym (datowanym na XIX/XX w.), o skromnej bryle i sześciosiowej elewacji frontowej; obiekt po odnowieniu, bez cech stylowych. Po 1945 r. zapewne w tym budynku mieściła się szkoła podstawowa. Na obszarze działa koło gospodyń wiejskich, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci oraz Klub Sportowy Dzikowo. Organizowane są festyny, zabawy dla dzieci oraz ogniska. Miejscem integracji mieszkańców jest także wspomniana świetlica wiejska, której stan techniczny został oceniony jako zły. Wskazano również zdaniem mieszkańców, dwa najważniejsze działania rewitalizacyjne, które w pierwszej kolejności powinny być realizowane na tym obszarze:

- modernizacja świetlicy i placu zabaw oraz
- zagospodarowanie wolnych terenów należących do Gminy.

Ryc. 34. Teren zespołu pałacowo-parkowo-folwarczno, a późniejszym okresie PGR

Źródło: opracowanie własne

PODOBSZAR REWITALIZACJI KARSIBÓR

Obejmuje swym zasięgiem obszar miejscowości Karsibór, Dobrogoszcz oraz Glinki, tj. 883 mieszkańców Gminy Wałcz (7,11% ogółu mieszkańców). Podobszar ten znajduje się na północ od miasta Wałcz i przez obszar (niedaleko miejscowości Glinki) przebiega droga wojewódzka nr 163. Powierzchnia obszaru to 1 573 ha. Ten podobszar rewitalizacji to typowy obszar popegeerowski z niewielkim udziałem innej zabudowy. Na podobszarze tym znajduje się 5 lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym, dodatkowo 5 zamieszkałych budynków nie jest wyposażonych w wodociąg, a 17 nieruchomości obsługiwanych jest przez szamba⁹.

Obszar uznany został za podobszar rewitalizacji ze względu na przekroczenia 6 z 10 wskaźników opisujących sferę społeczną oraz współwystępowanie negatywnego zjawiska ze sfery gospodarczej. Badanie ankietowe prowadzone na potrzeby pogłębionej wykazało dwa najważniejsze problemy społeczne tego obszaru:

- niewystarczające uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym oraz
- brak integracji mieszkańców.

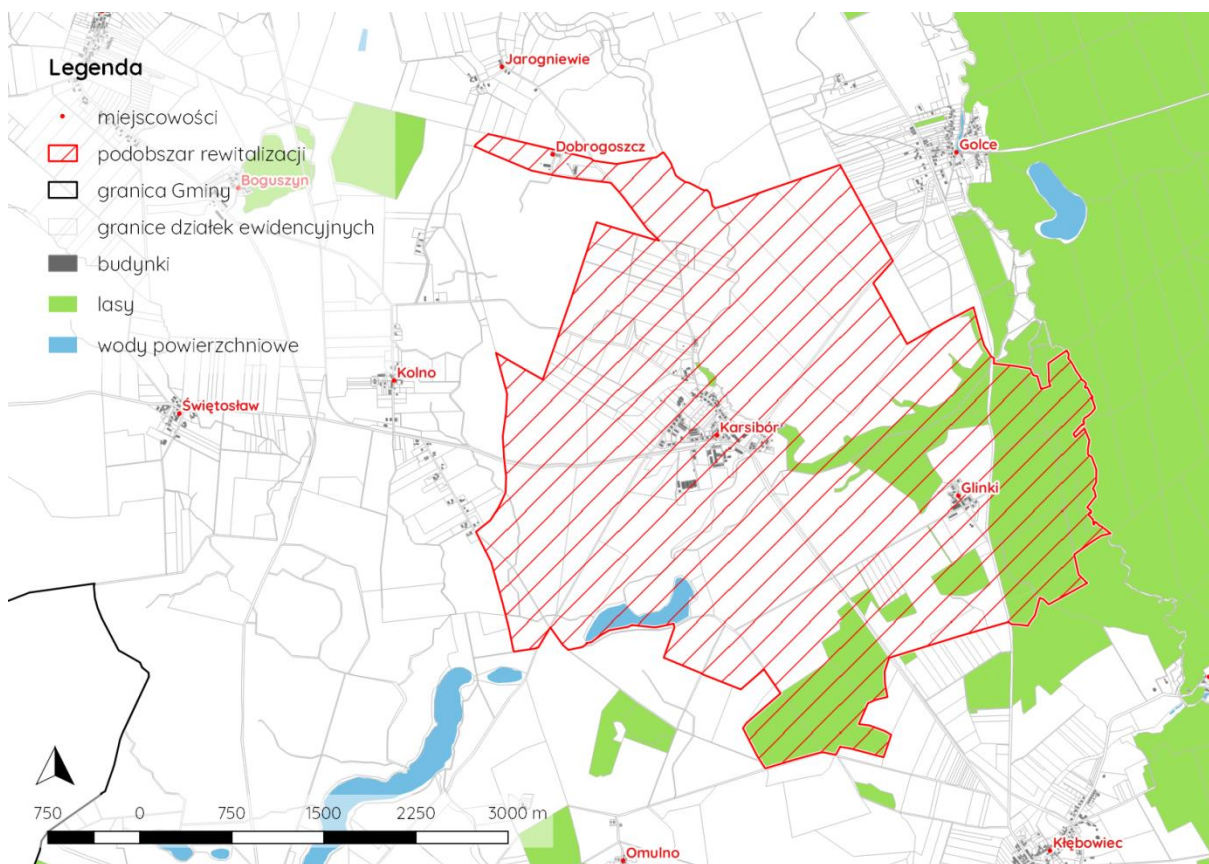
Za główny powód występowania tych problemów wskazano bierność mieszkańców (lenistwo oraz fakt, że ktoś inny może za nich coś zrobić). Według badania ankietowego informowanie oraz zachęta do współpracy poprzez edukację i spotkania może być jednym z form walki z „marazmem” wśród mieszkańców.

Z inicjatyw społecznych, które może zaobserwować na obszarze tego podobszaru jest koło gospodyń wiejskich „Karsiboranki” oraz Ludowy klub Sportowy „LZS Karsibór”. Życie społeczne uzupełniają organizowane na obszarze sołectwa festyny i zabawy (np. z okazji Dnia Dziecka). Przestrzeń publiczna tego podobszaru rewitalizacji ogranicza się do parku oraz placu zabaw w Karsiborze, ale jego stan techniczny oceniany jest jako zły. Plac zabaw natomiast wyposażony jest niewystarczającą ilością sprzętów. Za najważniejsze działania rewitalizacyjne, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane na tym obszarze to:

- rozbudowa placu zabaw (zakup sprzętów oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej tj. budowa wiaty wraz z miejscem na ognisko),
- zrewitalizowanie parku przy pałacu w Karsiborze (dróżka, ławki, pielęgnacja skweru),
- zajęcia dodatkowe dla osób starszych w okresie jesienno-zimowym.

Na kolejnej rycinie przedstawiono podobszar rewitalizacji Karsibór.

⁹ Dane od Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 35. Podobszar rewitalizacji Karsibórz

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 36. Park pałacowy – aleja kasztanowa

Źródło: Studium ochrony wartości kulturowych gminy Wałcz

Dobrogoszcz to niewielka osada położona ok. 3 km na północny-wschód od Karsiboru. Stan ludności na koniec roku 2016 to 25 osób. Miejscowość komunikowana jest lokalnymi drogami z drogą wojewódzką nr 163. Najbliższa okolica pofałdowana ma charakter rolniczy, a od północy i schodu rozciąga się szerokie pasmo podmokłych łąk z płynącym w kierunku wschodnim do rzeki Dobrzycy strumieniem. Historyczny układ przestrzenny (zespół folwarczny) jest częściowo zatarty wskutek wyburzenia większości pofolwarcznych budynków gospodarczych. Zabudowa folwarku uległa pewnym przekształceniom i dewaloryzacji, zachowany i użytkowany jest jeden kamienny budynek gospodarczy – chlewnia, a zamieszkały jest dom robotników folwarcznych – typu czworak – parterowy z wysokim dachem. Budynki są zmodernizowane i przebudowane do współczesnych potrzeb. Po 1945 r. folwark należał do PGR.

Glinki to niewielka osada, oddalona ok. 3 km na południowy-wschód od Karsiboru tuż przy drodze wojewódzkiej nr 163 Wałcz-Czaplinek. Osadę zamieszkuje 72 osoby (stan na koniec roku 2016). Najbliższa okolica jest pofałdowana, od schodu porośnięta lasem sosnowy, od zachodu o charakterze rolniczym. Od północno-zachodniej strony znajduje się Rezerwat Przyrody Glinki. Historycznie, początkowo folwark należał do majątku Karsibór. W 1967 r. powstało w tym miejscu Państwowe Wieloobiektywne Gospodarstwo Rolne, w skład którego weszły 4 zakłady rolne i cegielnia. XIX-wieczna kilkubudynkowa cegielnia położona była po zachodniej stronie drogi Wałcz-Golce. Kolonia mieszkalna obejmowała dwa budynki ustawione kalenicowo przy drodze, ale w 1967 r. nastąpiło przekształcenie zabudowań dla celów gospodarstwa rolnego (tuczarnia). Historyczny układ przestrzenny częściowo zatarty wskutek wyburzenia większości budynków i historycznej cegielni. Obecnie osada ma formę zwartej kilkuzagrodowego wybudowania, z popegeerowskimi budynkami gospodarczymi.

Karsibór to wieś sołecka oddalona ok. 11 km na północny zachód od Wałcza. Na południowy zachód od wsi rozciągają się rynnowe jeziora: Kopanik i Bobrowo. W 1967 powstał PGR, w ramach czynu społecznego w 1969 roku zbudowano stadion. Historyczny układ wsi został silnie przekształcony na skutek rozbudowy zabudowy gospodarczej i mieszkalnej związanej głównie z funkcjonowaniem PGR. Zabudowa ta została rozlokowana przy kilku drogach, po zachodniej i południowo-zachodniej stronie wsi. Z historycznego zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznej, dwór został przekształcony na budynek mieszkalny, a w parku zachowało się wiele starych drzew. W części południowej park nabiera charakteru leśnego i graniczy z polami uprawnymi. Historyczna szkoła także jest obecnie budynkiem mieszkalnym. Na koniec roku 2016 miejscowość zamieszkiwało 786 osób.

PODOB SZAR REWITALIZACJI NAKIELNO

Podobszar rewitalizacji Nakielno obejmuje mieszkańców miejscowości Nakielno tj. 326 mieszkańców Gminy Wałcz (2,62%). Podobszar ten znajduje się w zachodniej części Gminy nad Jeziorem Wielki Bytyń (a dokładnie nad jej częścią zwaną Zatoką Nakielską) na zachód od miasta Wałcz. Sąsiaduje z podobszarem rewitalizacji Rutwica i zajmuje obszar 2 697 ha. Dominuje zabudowa popegeerowska (szacunkowy udział tej zabudowy to 90% ogółu zasobu mieszkaniowego). Na północ i północny zachód od wsi rozciąga się Rezerwat Przyrody Wielki Bytyń. Od wschodu biegnie szlak Wałecka Pętla Kajakowa, stanowiąca połączenie krótkich cieków z rynnowymi jeziorami: Smolno Wielkie, Smolno Małe, Sumite. Teren wokół wsi jest lekko pofałdowany, porośnięty lasem sosnowym, na południe stosunkowo płaski o charakterze rolniczym. Współczesny układ przestrzenny Nakielna ukształtowany w toku historycznego rozwoju jest w pełni zachowany – wieś ma formę

ulicową, dwudrożną. Po 1945 r. przy drodze dojazdowej (po wschodniej stronie) do zespołu folwarcznego powstały jednobudynkowe zagrody dla robotników rolnych PGR-u. Park jest zaniedbany, ale na drzewostan składają się wspaniałe okazy buków czerwono listnych. Dwór wyburzono po 1945 roku, a zabudowa folwarku także uległa poważnej degradacji.

Wieś wyraźnie podzielona jest na część mieszkalną i turystyczną – zlokalizowaną po przeciwległej stronie jeziora. Przestrzeń ta posiada pewne zagospodarowanie turystyczne, ale z pewnością wymaga doinwestowania, by stać się wizytówką Nakielna. Działa Armatorski Klub Żeglarski „AKŻ'90” organizujący np. zawody żeglarskie.

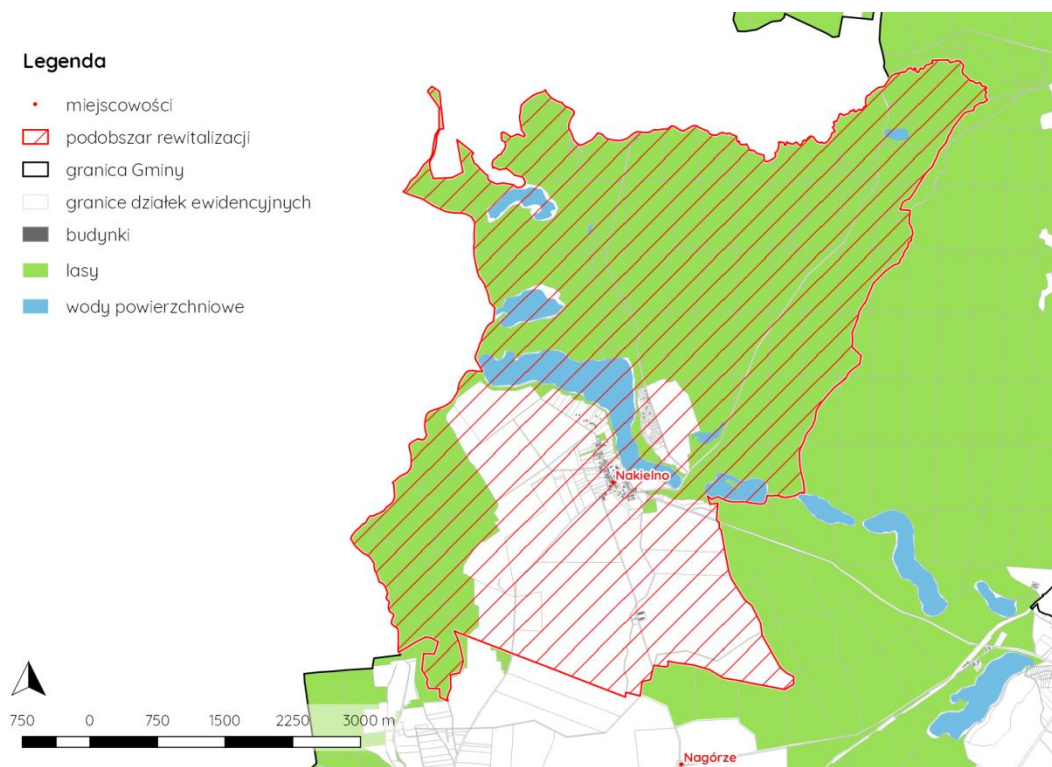
W wsi znajduje się 5 lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym, a 7 z 9 obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków charakteryzuje „zły/dostateczny” stan techniczny. Siedem zamieszkałych budynków pozbawionych jest także wodociągu, a 11 nieruchomości obsługiwanych jest przez szamba¹⁰. Spośród 10 wskaźników opisujących sferę społeczną, w sześciu zaobserwowano przekroczenia wskazujące na koncentrację negatywnych zjawisk z tej sfery. Dodatkowo, zarówno w sferze gospodarczej jak i technicznej zaobserwowano współwystępowanie negatywnego zjawiska. Oba te fakty sprawiły, że uzasadnione jest uznanie tego obszaru za podobszar rewitalizacji.

Badanie ankietowe na potrzeby pogłębionej diagnozy wskazało, że najważniejszym problemem społecznym występującym w miejscowości jest bezrobocie. Wskazano, że problem ten można ograniczyć poprzez tworzenie nowych miejsc pracy oraz podnoszenie wynagrodzenia. Na obszarze tym wymieniono również współwystępowanie innego problemu tj. złego stanu dróg i chodników lub ich całkowity brak. Poprawę stanu dróg i chodników, obok organizowania zajęć dla osób starszych (50 i 60+), uznano za najważniejsze działanie rewitalizacyjne, które powinno być zrealizowane na tym obszarze.

Na podobszarze tym działa Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. Oferta społeczna skierowana do mieszkańców Gminy uzupełniana jest również poprzez organizowanie festynów i spotkań integracyjnych (mecze piłki siatkowej, wspólne ogniska, pikniki rowerowe i inne). Część z nich odbywa się w świetlicy wiejskiej – jej stan techniczny oceniany jest jako dobry, ale jest zbyt mała. Stan otwartych przestrzeni publicznych (parku, plaży, placu zabaw oraz boiska sportowego) oceniany jest jako co najmniej dobry. Za główny atut tego podobszaru rewitalizacji uznaje się położenie geograficzne oraz pozostałości po II Wojnie Światowej.

Lokalizacja podobszaru rewitalizacji Nakielno zaprezentowana jest na kolejnej rycinie.

¹⁰ Dane od Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 37. Podobzdar rewitalizacji Nakielno
 Źródło: opracowanie własne

Ryc. 38. Obecne zagospodarowanie terenu nad przystanią jachtową w Nakielnie
 Źródło: opracowanie własne

PODOBSZAR REWITALIZACJI RÓZEWO

Ten podobszar rewitalizacji obejmuje mieszkańców miejscowości Różewo tj. 867 osób (6,98% ogółu mieszkańców w Gminie Wałcz). Znajduje się na południowy-wschód od miasta Wałcz i zajmuje obszar 2 198 ha. Zabudowa mieszkalna miejscowości wchodzącej w skład tego podobszaru rewitalizacji również w zdecydowanej części stanowią mieszkania popegeerowskie (szacunkowy udział to 90%). Dwa lokale komunalne i socjalne są w złym stanie technicznym, a stan techniczny 3 z 5 obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków oceniany jest na „zły/dostateczny”. 18 budynków mieszkalnych pozbawionych jest wodociągu, a 98 nieruchomości w miejscowości obsługiwanych jest przez zbiorniki bezodpływowe¹¹. Podstawą wyznaczenia tego obszaru za podobszar rewitalizacji były przekroczenia aż 8 z 10 wskaźników opisujących sferę społeczną. Dodatkowo, zaobserwowano współwystępowanie negatywnego zjawiska w sferze gospodarczej.

Najbliższa okolica obszaru jest lekko pofałdowana, bezleśna o charakterze rolniczym. Na infrastrukturę komunalną Różewa składa się szkoła – choć historyczne budynki szkolne nie zachowały się, wybudowana w roku 1949 r. ulokowana jest na miejscu historycznego budynku. Świetlica natomiast obecnie mieści się w budynku dawnego zboru ewangelicko-augsburskiego. Z dawnego zespołu dworsko-parkowo-folwarcznego dwór nie zachował się, a w jego miejscu znajduje się magazyn (wiata z blachy). Park – układ i kompozycja przestrzenna jest współcześnie zatarta, a starodrzew zachował się tylko w zachodniej części parku), wewnątrz parku zajmują nieużytki bądź ogrody, a staw został przekształcony w zbiornik przeciwpożarowy.

Powstały w roku 1949 kombinat PGR „Różewo” legitymował się łączną powierzchnią 1 638 ha, a sam PGR Różewo zajmował się produkcją zwierzęcą i zatrudniał 36 osób. Hodowano krowy (500 sztuk), jałowiznę oraz buhaje rozplodowe. Przez pewien czas bydło z Różewa było również eksportowane na taką skalę, że z tego tytułu PGR otrzymywał dodatkowe premie eksportowe. Typowa pegeerowska zabudowa rozwijała się na wschód od historycznej zabudowy miejscowości – wzdłuż drogi na Skrzatusz i obejmuje wielorodzinne budynki mieszkalne cztero- i więcej rodzinne.

W miejscowości działa Koło Gospodyń Wiejskich, które zapraszane jest na festyny, prezentacje oraz pokazy prezentujące własną twórczość. Liczy ono ok. 30 osób. We wsi działa również Klub Sportowy „Wspólni” organizujący we wsi działalność animacyjną – głównie z zakresu upowszechniania sportu i kultury fizycznej. Dużym nakładem sił udało się już nawet wyremontować budynek przy boisku wiejskim, w którym mieszczą się m.in. szatnie dla zawodników, ale do zagospodarowania została jeszcze przestrzeń za budynkiem, by działania aktywizujące i animacyjne mieszkańców wioski nie miały monotematycznego charakteru. stworzono drużynę seniorów i juniorów.

Podczas konsultacji społecznych zauważano także duży konflikt pomiędzy młodszą, a starszą częścią mieszkańców miejscowości. Mają trudności z wypracowaniem wspólnej koncepcji co do rozwoju Różewa. Osią konfliktu jest spór pomiędzy sołtysem i Kołem Gospodyń Wiejskich (jednak wyraźnie mniej zaangażowanych w konflikt), a Klubem Sportowym „Wspólni”.

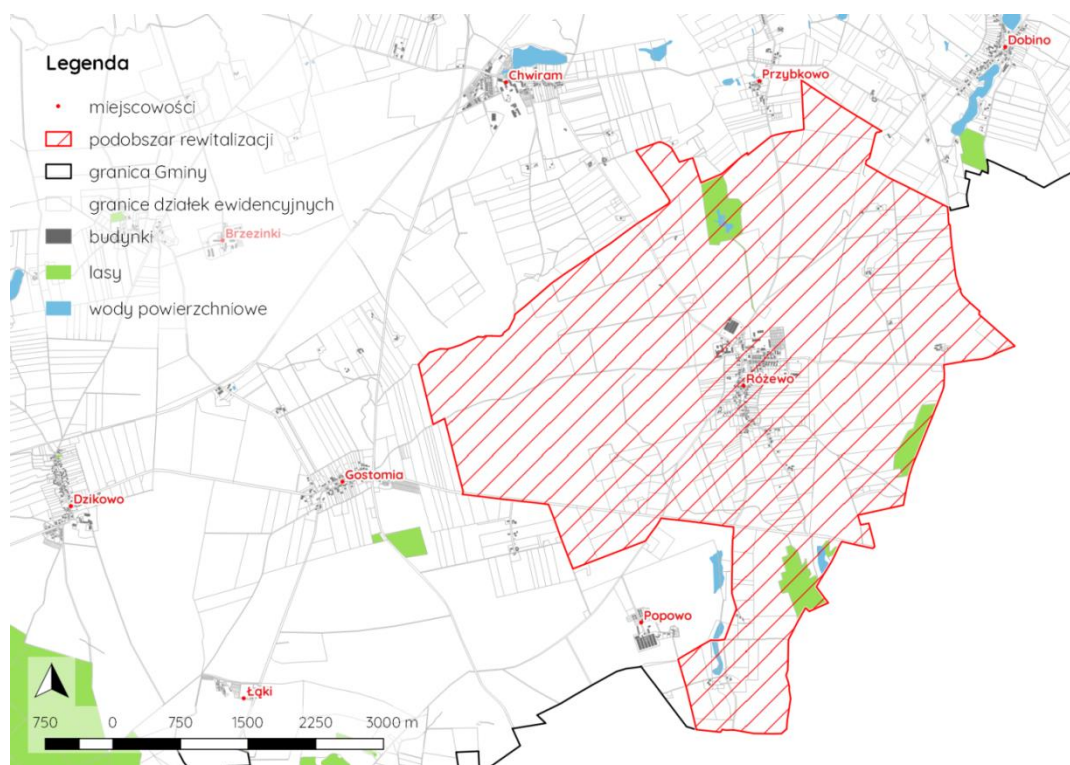
W badaniu ankietowym na potrzeby pogłębionej diagnozy uznano starzejące się społeczeństwo za najważniejszy problem społeczny. Spowodowany jest on niżem demograficznym oraz migracją osób w wieku produkcyjnym do miast. Uznano, że powstanie nowego zakładu pracy mogłoby zahamować tę negatywną tendencję. Wskazano, że brak

¹¹ Dane od Urzędu Gminy Wałcz

świetlicy wiejskiej jest również dużym problemem (nie ma również obiektu, który można by na ten cel adaptować).

Na podobszarze tym działa koło gospodyń wiejskich, a także stowarzyszenie „IGNIS” zajmujące się osobami przewlekle chorymi. Integracja mieszkańców Różewa odbywa się poprzez np. organizowane mecze piłki nożnej czy festyny. Otwarta przestrzeń publiczna to również znajdujący się w miejscowości park. Jego stan oceniany jest jako bardzo zły (jednocześnie zwrócono uwagę na możliwość przywrócenia jego pierwotnych walorów i funkcji). Za główny atut Różewa uznano plac zabaw z wyposażeniem rekreacyjno-turystycznym oraz kościół Św. Wawrzyńca, a wskazując dwa najważniejsze działania rewitalizacyjne, które powinny być w pierwszej kolejności zrealizowane na tym podobszarze rewitalizacji wymieniono park oraz kościół Św. Wawrzyńca (wieża i dach).

Podobszar rewitalizacji Różewo został zaprezentowany na kolejnej rycinie.

Ryc. 39. Podobszar rewitalizacji Różewo

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 40. Niezagospodarowany teren obok boiska wiejskiego. W tle – wyremontowany budynek Klubu Sportowego „Wspólni” oraz zabudowania popegeerowskie

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 41. Obecny stan zagospodarowania boiska w Różewie

Źródło: opracowanie własne

PODOBSZAR REWITALIZACJI RUTWICA

Podobszar rewitalizacji Rutwica obejmuje mieszkańców miejscowości Rutwica oraz Nagórze tj. 378 mieszkańców (3,04% ogółu mieszkańców Gminy). Znajduje się w zachodniej części Gminy Wałcz na południowy-zachód od miasta Wałcz i sąsiaduje od północy z podobszarem rewitalizacji Nakielno. Zajmuje obszar 1 621 ha. Zasób mieszkaniowy tego

obszaru tworzą prawie wyłącznie zabudowania popegeerowskie (szacunkowy udział to 95%). Wszystkie lokale komunalne i socjalne charakteryzuje zły stan techniczny, a stan 5 z 6 obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków określono jako „zły/dostateczny”. Dwa zamieszkałe budynki pozbawione są wodociągu, a sześć nieruchomości obsługiwanych jest przez zbiorniki bezodpływowe¹². Obszar ten uznano za podobszar rewitalizacji ze względu na przekroczenia 8 z 10 wskaźników opisujących sferę społeczną, a dodatkowo zaobserwowano współwystępowanie negatywnego zjawiska ze sfery gospodarczej.

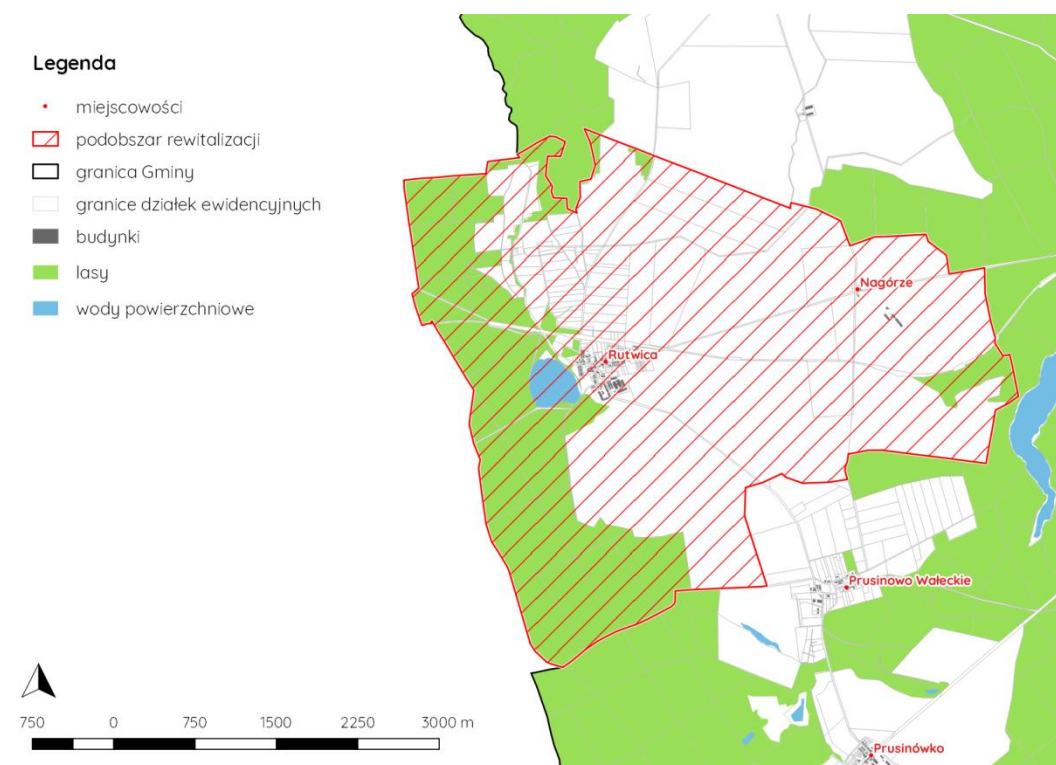
Badanie ankietowe przeprowadzone na potrzeby pogłębionej diagnozy wykazało, że niedostateczny poziom wykształcenia mieszkańców jest najważniejszym problemem społecznym na tym obszarze, z którym można by walczyć poprzez uświadamianie młodych ludzi, że dobre wykształcenie jest źródłem sukcesu. Wskazano, że system stypendialny mógłby dodatkowo wpłynąć pozytywnie na zdiagnozowany problem. Za główny powód występowania opisywanego problemu wskazano bowiem niski dochód w rodzinach uniemożliwiający zdobycie wykształcenia, ale obok tego zauważono również, że brak motywacji do ponoszenia swoich kwalifikacji zawodowych ma charakter dziedziczny. Odnotowuje się również współwystępowanie innego problemu na tym podobszarze rewitalizacji tj. brak zaradności gospodarczej spowodowany pokoleniowym przyzwyczajeniem do „państwa opiekuńczego” (w szczególności wśród dawnych pracowników PGR).

Na tym podobszarze rewitalizacji działa koło gospodyń wiejskich oraz Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, organizowane są również imprezy o charakterze integracyjnym (np. środowiskowy Dzień Dziecka, mikołajki czy festyn parafialno-wiejski). W Rutwicy istnieje boisko wiejskie – poza nim brak jest na tym podobszarze rewitalizacji otwartych przestrzeni publicznych. Wytyczono je w północno-wschodniej części wsi, po południowej stronie linii kolejowej. Świątlica, która funkcjonuje w miejscowości sołeckiej jest w dobrym stanie technicznym, ale zdecydowanie jest zbyt mała w stosunku do potrzeb. Teren wokół niej nie jest dodatkowo zagospodarowany. Za główną atrakcję tego obszaru uznano pobliską „Magiczną Górkę” – miejsce „anomalii grawitacji” oraz zabytkowy kościół w Rutwicy. Za najważniejsze działania rewitalizacyjne, które powinny zostać zrealizowane na tym obszarze uznano:

- powiększenie świątlicy wiejskiej,
- wygospodarowanie miejsca na plac zabaw dla dzieci.

Poniżej zaprezentowano podobszar rewitalizacji Rutwica.

¹² Dane od Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 42. Podobszar rewitalizacji Rutwica

Źródło: opracowanie własne

Nagórze, wchodzące w skład sołectwa Rutwica, to niewielka osada oddalona ok. 3 km na wschód od Rutwicy. Osada skomunikowana jest drogami lokalnymi z drogą krajową nr 22 Wałcz-Człopa. Najbliższa okolica jest pofałdowana, z licznymi rynnowymi jeziorami, od wschodu i północnego wschodu pokryta lasem sosnowym. Współcześnie, historyczna kompozycja zabudowy jest zatarta. Wyburzono większość budynków gospodarczych dawnego folwarku. Dwór nie istnieje, a park dworski jest silnie przekształcony. Obecnie pozostała jedna dwubudynkowa zagroda przy drodze na Rutwicę (czworak). Na koniec roku zamieszkiwało tę osadę zaledwie 18 osób.

Rutwica to wieś sołeczka, której liczba mieszkańców na koniec roku 2016 wynosiła 360 osób. Wieś skomunikowana jest drogami lokalnymi z drogą krajową nr 22 Wałcz-Człopa. Zachodnią granicę wsi wyznacza brzeg polodowcowego jeziora Rutwica, a najbliższa okolica jest pofałdowana, od wschodu o charakterze rolniczym, od zachodu i północnego-zachodu porośnięta lasem sosnowym. Miejscowość ma formę wielodrożnicy. Biegające do linii kolejowej jedno- i dwubudynkowe zagrody oraz zlokalizowane na południu wsi zabudowania gospodarcze są pozostałością po istniejącym tu po 1945 r. PGR-ze.

Ryc. 43. Świetlica wiejska w Rutwicy
Źródło: opracowanie własne

Ryc. 44. Stan zagospodarowania przestrzeni wokół świetlicy wiejskiej w Rutwicy
Źródło: opracowanie własne

PODOBSZAR REWITALIZACJI SZWECJA

Podobszar rewitalizacji Szwecja obejmuje mieszkańców sołectwa Szwecja, tj. miejscowości Szwecja i Nowa Szwecja – łącznie 887 osób (7,14% ogółu mieszkańców w Gminie). Podobszar ten znajduje się na północno-wschodniej części Gminy Wałcz (na północny-wschód od miasta Wałcz) i łącznie zajmuje 1 138 ha. Przez obie miejscowości przebiega droga krajowa nr 22. Szacunkowo, około 20% mieszkań tworzących zasób

mieszkaniowy tego podobszaru rewitalizacji to mieszkania popegeerowskie. Ocena wskaźnikowa sfery społecznej wykazała przekroczenia w 6 z 10 wskaźników. Dodatkowo, odnotowano współwystępowanie negatywnego zjawiska ze sfery technicznej. Fakty te miały znaczący wpływ na uznanie tego obszaru za podobszar rewitalizacji.

W badaniu ankietowym na potrzeby pogłębionej diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wskazano niewystarczające uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym za najważniejszy problem sfery społecznej występujący na tym obszarze, a wśród powodów takiego stanu rzeczy wskazano:

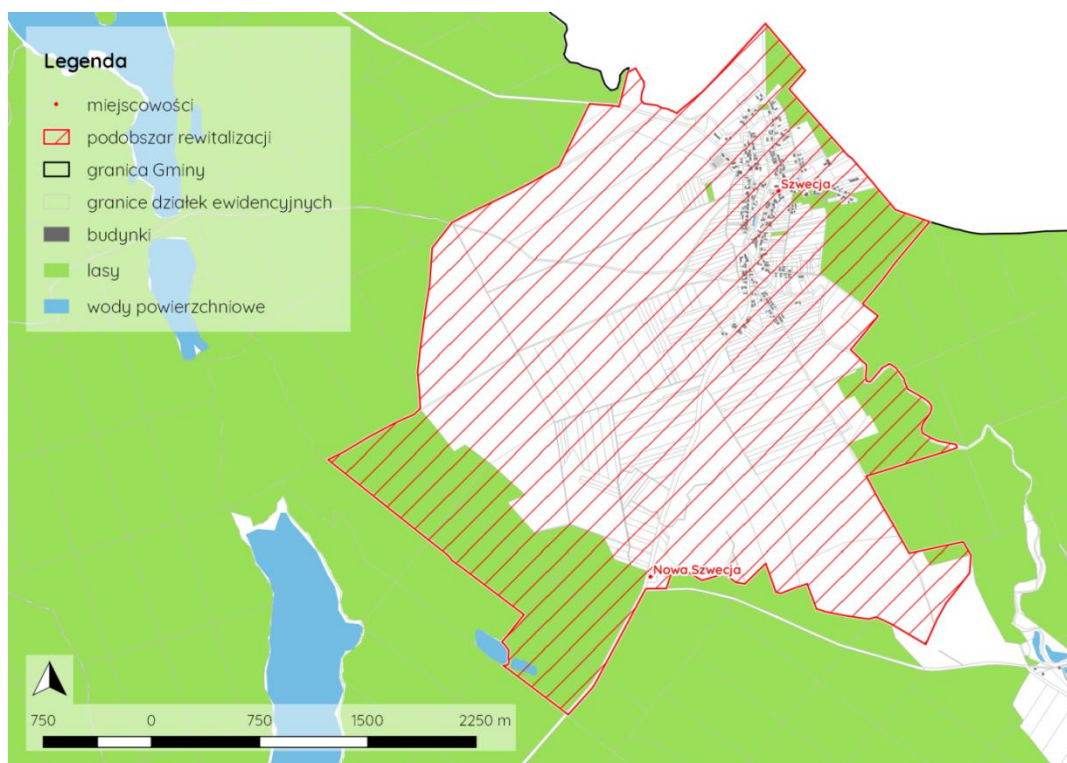
- małą frekwencję na imprezach organizowanych dla mieszkańców
- brak zainteresowania i aktywności mieszkańców.

Odnotowano również, że bezpośrednie dotarcie z informacją o organizowanych inicjatywach o charakterze społecznym mogłoby korzystnie wpłynąć na obecnie zdiagnozowany problem. Oprócz niskiej aktywności mieszkańców, wymieniono również ich małą aktywność zawodową (części), a wśród powodów występowania wskazanego problemu wymieniono lenistwo oraz zbyt duże uzależnienie od pomocy społecznej.

W Szwecji działa stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi „Przystań Szwecja”, którego misją jest m.in. aktywizowanie ludności wiejskiej, stymulowanie lokalnych inicjatyw czy wspieranie inicjatyw społecznych mających na celu przeciwdziałania wykluczenia społecznego. W Szwecji funkcjonuje również Ochotnicza Straż Pożarna oraz klub sportowy „Grom Szwecja”. Aktywizowanie mieszkańców tego podobszaru rewitalizacji odbywa się poprzez festyny, rajdy rowerowe, pikniki ekologiczne, a także organizowanie imprez okolicznościowych (np. Dzień Kobiet). Lokalna społeczność w tym zakresie wykazuje dużą inicjatywę, o czym świadczyła chociażby popularność realizowanego na obszarze wioski programu „Aktywny Senior” Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020. Stan świetlicy wiejskiej jest w dobrym stanie, funkcjonuje również boisko wraz infrastrukturą, której stan również oceniany jest pozytywnie. Za główną atrakcję tego podobszaru rewitalizacji uznaje się spływy kajakowe rzeką Piława. Najważniejsze działania rewitalizacyjne, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane to:

- zagospodarowanie przestrzeni publicznej,
- zajęcia dodatkowe dla mieszkańców (szczególnie w okresie jesienno-zimowym typu nauka języka czy zajęcia plastyczne).

Na kolejnej rycinie przedstawiono podobszar rewitalizacji Szwecja.

Ryc. 45. Podobszar rewitalizacji Szwecja

Źródło: opracowanie własne

Nowa Szwecja jest częścią wsi Szwecja oddaloną od niej o około 1,5 km. Na wschód od Nowej Szwejki biegnie prawy dopływ Gwdy – Piława. Teren wokół jest lekko pofałdowany, na północ o charakterze rolniczym, od południa porośnięty lasem sosnowym i sosnowo brzoźowym. Na koniec roku 2016 miejscowość zamieszkiwało 19 osób. Nowa Szwecja jest trzyzagrodowym wybudowaniem o dość luźnym układzie przestrzennym. Zatarciu uległa zabudowa dawnego folwarku. Na miejscu dawnych siedlisk – folwarku i leśniczówki wybudowane są współczesne domy jednorodzinne, które nie nawiązują do form historycznych.

Szwecja to wieś sołectwa położona przy drodze krajowej nr 22 Wałcz-Jastrowie. Na koniec roku 2016 zamieszkiwało ją 868 osób. Biegący na wschód od Szwejki zespół doliny rzeki Rurzyca to połączony krótkimi odcinkami rzek ciąg jezior rynnowych: Krąpsko Małe, Krąpsko Długie, Trzebieszki, Krąpsko Łękawe, Krąpsko – Radlino i Dębno. Najbliższa okolica jest lekko pofałdowana, na południowy zachód o charakterze rolniczym, dalej teren wokół wsi porośnięty lasem sosnowym i sosnowo brzoźowym. Na przełomie wieków miejscowość liczyła prawie 1300 osób. Wykształcony w okresie historycznym wielodrożny układ przestrzenny jest współcześnie zachowany. Wieś tylko nieznacznie rozwinęła się w kierunkach południowym oraz wschodnim. Historyczna szkoła obecnie jest siedzibą Niepublicznej Szkoły Podstawowej z Oddziałami Przedszkolnymi im. 4 Dywizji Piechoty w Szwejki. Wspomniano o niej we wcześniejszych rozdziałach. Budynek nie jest przekształcony. Przy szkole znajduje się boisko. Zdecydowanie Dolina rzeki Piławy stanowi największy atut wioski – meandrujący nurt rzeki, mosty, zadrzewienie, ukształtowanie terenu (w tym ogrody na skarpach) oraz szlak kajakowy. Wioska zresztą stara się wykorzystać owe atuty – posiada certyfikat „Zachodniopomorskiej Wsi Turystycznej”.

Ryc. 46. Tereny wokół rzeki Pilawy, będące wizytówką Szwecji, nie zawsze reprezentują wysoki poziom estetyki

Źródło: opracowanie własne

VII. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZONEJ REWITALIZACJI

Wizja stanu obszaru rewitalizacji odpowiada na pytania dotyczące stanu docelowego, do którego dąży się w wyniku działań rewitalizacyjnych:

- Co chcemy osiągnąć do 2025 r.?
- Do jakiego stanu rozwoju obszary rewitalizacji dążymy?

Wdrożone działania (tzw. projekty miękkie) wpłyną przede wszystkim na ograniczenie lub eliminację problemów społecznych tj. depopulacji, długotrwałego bezrobocia, braku samowystarczalności ekonomicznej mieszkańców, niskiego poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz ograniczeń osób niepełnosprawnych. Dodatkowo, obszary rewitalizacji zostaną również wsparte w aspekcie materialnym, by móc w pełni wykorzystać potencjał społeczny drzemiący w mieszkańcach obszaru rewitalizacji (tzw. projekty twarde). Należy bowiem pamiętać, iż odpowiednia infrastruktura techniczna jest elementem niezbędnym uruchomienia pożądanych zmian w sferze społecznej. Zmianom ulegnie zatem również przestrzeń, której odpowiednie zagospodarowanie i powstanie nowych powiązań przestrzenno-funkcjonalnych doprowadzi do ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji Gminy Wałcz.

Wykorzystując potencjał przestrzenno-funkcjonalny oraz środowiskowy Gminy Wałcz, przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji przyczyni się uzyskania nowej jakości przestrzeni w Gminie – zarówno w aspekcie materialnym jak i społecznym.

W procesie rewitalizacji wezmą czynny udział wszyscy interesariusze rewitalizacji – zarówno mieszkańcy, stowarzyszenia jak i władze Gminy, by w pierwszej kolejności wypracować wspólnie skuteczny model wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, a następnie opracować koncepcję zrównoważonego rozwoju obszarów zdegradowanych wykorzystując potencjał drzemiący w kapitale ludzkim. Etapy poszczególnego włączenia zostały opisane w podrozdziale 9.2. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI.

Obszary rewitalizacji staną się jednak nie tylko miejscem, na którym stan kryzysowy spowodowany kumulacją negatywnych zjawisk zostanie zatrzymany, ale dodatkowo podobszary rewitalizacji staną się ośrodkami stymulującymi lokalny rozwój wpływając pozytywnie także na pozostały obszar Gminy.

VIII. CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCE ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU ZDIAGNOZOWANYCH NEGATYWNYCH ZJAWISK

Działania rewitalizacyjne Gminy Walcz będą prowadzone w oparciu o wyznaczone cele rewitalizacji dopasowane do lokalnych uwarunkowań i potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wszystkie cele wynikają z przeprowadzonej diagnozy i są ukierunkowane na eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk. Cele rewitalizacji są również zgodne lub nie kolidują z założeniami gminnych dokumentów strategicznych i planistycznych, a także są pochodną zarysowanych wizji zmian w Gminie.

Nadrzędnym celem rewitalizacji założonym do osiągnięcia w niniejszym programie do końca 2025 r. jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji, w którym zbadano wysoką kumulację negatywnych zjawisk społecznych, a także współwystępujących z nimi negatywnych zjawisk ze sfery technicznej i gospodarczej przy wykorzystaniu potencjału środowiskowego i przestrzenno-funkcjonalnego. Na podstawie zbadanych problemów określono 3 cele strategiczne i odpowiadające im kierunki działań, których osiągnięcie będzie służyć efektywnej realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 25. Cele oraz kierunki rewitalizacji

Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji	Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych	Cel 3: Pobudzenie koniunktury gospodarczej obszaru rewitalizacji
Kierunki działań		
1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	2.1. Uporządkowanie przestrzeni popegeerowskich obszaru rewitalizacji	3.1. Poprawa istniejącej infrastruktury technicznej
1.2. Rozwój usług społecznych na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji	2.2. Przygotowanie przestrzeni do integracji mieszkańców	3.2. Wykorzystanie potencjału środowiskowego i przestrzenno-funkcjonalnego obszaru rewitalizacji
1.3. Walka z ubóstwem mieszkańców obszaru rewitalizacji	2.3. Poprawa bezpieczeństwa obszaru rewitalizacji	
	2.4. Poprawa efektywności energetycznej budynków	

Źródło: opracowanie własne

IX. PRZEDSIĘWZIĘCIA I PROJEKTY REWITALIZACYJNE

Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne są pochodną wyznaczonych celów rewitalizacji i kierunków działań rewitalizacyjnych. Program rewitalizacji powinien zawierać listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tzn. takich, bez których realizacja założonych celów nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z sytuacji kryzysowej.

W niniejszym rozdziale przedstawiono opis głównych projektów rewitalizacyjnych oraz charakterystykę pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

9.1. GŁÓWNE PROJEKTY REWITALIZACYJNE

Lista projektów głównych ukierunkowanych na osiągnięcie celów rewitalizacji prezentuje się następująco:

1. Zagospodarowanie terenów popegeerowskich w Różewie.
2. Zagospodarowanie terenów popegeerowskich w Karsiborze.
3. Budowa świetlicy w Nakielnie.
4. Remont świetlicy w Rutwicy.
5. Remont świetlicy w Różewie.
6. Zagospodarowanie atrakcyjnej turystycznie przestrzeni w Nakielnie.
7. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej obszaru rewitalizacji.
8. Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej – utworzenie spółdzielni socjalnej.
9. Utworzenie „Kulturalnej Stodoły” w Szwecji.
10. Adaptacja budynku popegeerowskiego w Szwecji na cel gospodarczy.

Poniżej został przedstawiony szczegółowy opis zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych w postaci kart projektowych. Zawarto w nich informację dotyczące powiązań z celami i kierunkami działań, zakres realizowanych zadań, a także prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia. Wskazano również lokalizację danego projektu, okres realizacji, szacunkową wartość i potencjalne źródła finansowania.

PROJEKT NR 1	
Liczba porządkowa	1
Nazwa projektu	Zagospodarowanie terenów popegeerowskich w Różewie
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Wałcz
Opis problemu	W miejscowości brakuje wsparcia w zakresie uporządkowania przestrzeni popegeerowskiej na cel aktywizacji społecznej – rekreacyjnej i integracyjnej. Mieszkańcy starali się o granty sołeckie na ten cel i mają pełną wizję sposobu jej uporządkowania, ale zakres przewidzianych prac celem kompleksowego ich przystosowania do pełnienia wymienionym funkcji znacznie przekracza możliwości budżetowe sołectwa. Mieszkańcy w toku przeprowadzanych konsultacji społecznych zgłaszali konieczność zmiany przestrzeni miejscowości, tak aby służyła ona wszystkim mieszkańcom.
Cel(-e) projektu	Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji 1.2. Rozwój usług społecznych na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji

PROJEKT NR 1	
	<p>Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych</p> <p>2.1. Uporządkowanie przestrzeni popegeerowskich obszaru rewitalizacji</p> <p>2.2. Przygotowanie przestrzeni do integracji mieszkańców</p> <p>2.3. Poprawa bezpieczeństwa obszaru rewitalizacji</p>
Zakres realizowanych zadań	<p>Celem projektu jest uporządkowanie terenu popegeerowskiego poprzez stworzenie boiska do siatkówki przy obecnym boisku do piłki nożnej – poprzedzać to zadanie będą nowe nasadzenia w obrębie tego obszaru oraz jego utwardzenie. Przewiduje się także budowę prostej sceny. Na terenie parku zostanie utworzona ścieżka do nordic-walking, a aby przygotować wskazany obszar na cel integracji społecznej zamontowane zostaną ławki przygotowane zostaną miejsca na ognisko. Służący obecnie jako zbiornik przeciwpożarowy staw zostanie wyczyszczony, przez co podniesie się jego estetyka. Teren ten stanie się czynnym miejscem integracji mieszkańców poprzez prowadzenie zajęć dla osób zrzeszonych w Klubie Integracji Społecznej. Wszelkie prace zostaną wykonane w taki sposób, aby umożliwić korzystanie z zrewitalizowanych obiektów przez osoby niepełnosprawne, a dodatkowo zamontowane zostanie niezbędne oświetlenie służące poprawie bezpieczeństwa osób korzystających z obszaru.</p>
Miejsce realizacji	Różewo (działki ewidencyjne 2/2, 420, 2/24, 3/4, 3/55)
Okres realizacji	2018-2019
Szacowana wartość	Całość projektu: 300 000,00 zł
Wskaźniki realizacji	<p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obszaru – 700 osób,</p> <p>Liczba wydarzeń o charakterze integracyjnym (rocznie) – 2 szt.</p> <p>Wskaźniki produktu:</p> <p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej – 1 szt.</p> <p>Liczba energooszczędnych lamp zamontowanych na obszarze objętym wsparciem – 10 szt.</p> <p>Liczba obiektów spełniających wymogi dostępności dla osób niepełnosprawnych – 1 szt.</p>

PROJEKT NR 2	
Liczba porządkowa	2
Nazwa projektu	Zagospodarowanie terenów popegeerowskich w Karsiborze
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Wałcz
Opis problemu	Miejscowość Karsibór jest przykładem, w którym bogate dziedzictwo historyczne zostało skutecznie przykryte niszczącą obecnością PGR-ów. Zabytkowy budynek dworki jak i park przez lata ulegały stopniowej degradacji. Sam park utracił swoje pierwotne założenie jako miejsce odpoczynku, integracji oraz rekreacji stając się zapuszczonym, zapomnianym i mało atrakcyjnym obszarem.
Cel(-e) projektu	<p>Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji</p> <p>1.2. Rozwój usług społecznych na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p>Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych</p> <p>2.1. Uporządkowanie przestrzeni popegeerowskich obszaru rewitalizacji</p> <p>2.2. Przygotowanie przestrzeni do integracji mieszkańców</p> <p>2.3. Poprawa bezpieczeństwa obszaru rewitalizacji</p>
Zakres realizowanych zadań	Nadrzędnym celem tego projektu jest przywrócenie pierwotnych funkcji zabytkowego parku dworskiego, które na nowo stanie się wizytówką miejscowości. W ramach tego przedsięwzięcia przewiduje się nowe nasadzenia, aby odtworzyć dawne założenia parku, a także utwardzenie ścieżek, z których korzystać będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji – zastosowane zostaną również wszelkie elementy służące przystosowaniu tego obszaru do potrzeb osób niepełnosprawnych, a zamontowane energooszczędne oświetlenie zwiększy poziom bezpieczeństwa miejscowości. Przy ścieżkach ustawione zostaną ławki służące jako miejsce odpoczynku. W ramach projektu przewiduje się również realizację na wymienionym obszarze wydarzeń o charakterze integracyjnym w ramach KIS. Projekt zakłada również przeprowadzenie niezbędnych prac na boisku sportowym – przede wszystkim jego uporządkowanie, by powstała przestrzeń również posłużyła jako miejsce organizacji wydarzeń inicjowanych przez KIS.
Miejsce realizacji	Karsibór (działki ewidencyjne nr 8/2 oraz 6/79)
Okres realizacji	2018-2020
Szacowana wartość	Całość projektu: 300 000,00 zł
Wskaźniki realizacji	<p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obszaru – 700 osób,</p> <p>Liczba wydarzeń o charakterze integracyjnym (rocznie) – 2 szt.</p> <p>Wskaźniki produktu:</p> <p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej – 1 szt.</p> <p>Liczba energooszczędnych lamp zamontowanych na obszarze objętym wsparciem – 15 szt.</p> <p>Liczba obiektów spełniających wymogi dostępności dla osób niepełnosprawnych – 1 szt.</p>

PROJEKT NR 3	
Liczba porządkowa	3
Nazwa projektu	Budowa świetlicy w Nakielnie
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Wałcz
Opis problemu	Obecny stan techniczny budynku świetlicy uniemożliwia wykorzystanie go na cele społeczne.
Cel(-e) projektu	<p>Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji</p> <p>1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>1.2. Rozwój usług społecznych na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p>Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych</p> <p>2.2. Przygotowanie przestrzeni do integracji mieszkańców</p> <p>2.4. Poprawa efektywności energetycznej budynków</p>
Zakres realizowanych zadań	Projekt polega na budowie świetlicy wiejskiej zagospodarowanie przestrzeni wokół na cele aktywizacji i animacji społecznej mieszkańców.
Miejsce realizacji	Nakielno (działka ewidencyjna 20/2)
Okres realizacji	2018-2019
Szacowana wartość	Całość projektu: 200 000,00 zł
Wskaźniki realizacji	<p>Wskaźnik rezultatu: Liczba osób korzystających ze świetlicy wiejskiej – 300 osób, Liczba wydarzeń o charakterze integracyjnym (rocznie) – 5 szt.</p> <p>Wskaźniki produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej – 1 szt.</p>

PROJEKT NR 4	
Liczba porządkowa	4
Nazwa projektu	Remont świetlicy w Rutwicy
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Wałcz
Opis problemu	Obecnie wykorzystywana na cele społeczne świetlica mieści się w budynku po byłej hydroforni i jest w stanie zapewnić tylko 28 miejsc dla mieszkańców miejscowości – nie zaspokaja w wystarczający sposób oczekiwań mieszkańców.
Cel(-e) projektu	<p>Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji</p> <p>1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>1.2. Rozwój usług społecznych na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p>Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych</p> <p>2.2. Przygotowanie przestrzeni do integracji mieszkańców</p> <p>2.4. Poprawa efektywności energetycznej budynków</p>
Zakres realizowanych zadań	Realizacja tego projektu ma za zadanie uruchomić aktywność mieszkańców miejscowości. W przeszłości funkcjonowało we wsi Koło Gospodyń Wiejskich, ale obecne warunki lokalowe uniemożliwiają reaktywację tej formy aktywności mieszkańców. Projekt ma na celu również umożliwić realizację projektu 7, gdyż miejscowość ta boryka się z wieloma problemami natury społecznej: udziałem bezrobotnych powyżej 12 miesięcy, niskim poziomem bezpieczeństwa wyrażonym liczbą przestępstw ogółem oraz przestępstw przeciwko rodzinie. Mieszkańcy są również w znaczącym stopniu uzależnieni od pomocy społecznej i ich samowystarczalność ekonomiczną należy uznać za istotny problem, uniemożliwiający wyjście obszaru ze stanu kryzysowego.
Miejsce realizacji	Rutwica (działka ewidencyjna nr 129)
Okres realizacji	2018-2019
Szacowana wartość	Całość projektu: 200 000,00 zł
Wskaźniki realizacji	<p>Wskaźnik rezultatu: Liczba osób korzystających ze świetlicy wiejskiej – 300 osób, Liczba wydarzeń o charakterze integracyjnym (rocznie) – 5 szt.</p> <p>Wskaźniki produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej – 1 szt.</p>

PROJEKT NR 5	
Liczba porządkowa	5
Nazwa projektu	Remont świetlicy w Różewie
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Wałcz
Opis problemu	Mieszkańcy miejscowości żyją w konflikcie o to, że obecnie funkcjonująca we wiosce świetlica jest zaniedbana i nie wykorzystuje całkowitego potencjału, który posiada. Jednocześnie wszystkie strony konfliktu chciałyby, aby budynek ten służył wszystkim mieszkańcom i stał się miejscem międzypokoleniowej integracji i rozwoju wsi. Projekt jest również odpowiedzią na szereg problemów społecznych, które dostrzeżono na tym obszarze: od bezrobocia, niski poziom bezpieczeństwa, przez uzależnienie od zasiłków aż po niską samowystarczalność ekonomiczną mieszkańców.
Cel(-e) projektu	Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 1.2. Rozwój usług społecznych na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych 2.2. Przygotowanie przestrzeni do integracji mieszkańców 2.4. Poprawa efektywności energetycznej budynków
Zakres realizowanych zadań	Projekt ten jest odpowiedzią na szereg wspomnianych problemów społecznych i zakłada termomodernizację oraz takie wyposażenie świetlicy, by mogły być w niej projekty wyprowadzające mieszkańców ze stanu kryzysowego (w tym projekty 7 i 8)
Miejsce realizacji	Różewo (działka ewidencyjna nr 3/60)
Okres realizacji	2019-2020
Szacowana wartość	Całość projektu: 200 000,00 zł
Wskaźniki realizacji	Wskaźnik rezultatu: Liczba osób korzystających ze świetlicy wiejskiej – 700 osób, Liczba wydarzeń o charakterze integracyjnym (rocznie) – 5 szt. Wskaźniki produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej – 1 szt.

PROJEKT NR 6	
Liczba porządkowa	6
Nazwa projektu	Zagospodarowanie atrakcyjnej turystycznie przestrzeni w Nakielnie
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Wałcz
Opis problemu	Miejscowość Nakielno charakteryzuje się wybitnymi walorami turystycznymi. Przede wszystkim ze względu na swoje położenie nad Jeziorem Wielki Bytyń. Obszar znajduje się także wśród cennych, chronionych obszarów – opisywanych szerzej w sferze środowiskowej. Obecnie nie jest wykorzystywany potencjał tego miejsca. Zrewitalizowana przestrzeń mogłaby również stać się miejscem, w którym zatrudnienie znajdą długotrwale bezrobotne osoby z obszaru rewitalizacji
Cel(-e) projektu	Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel 3: Pobudzenie koniunktury gospodarczej obszaru rewitalizacji 3.2. Wykorzystanie potencjału środowiskowego i przestrzenno-funkcjonalnego obszaru rewitalizacji
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada zagospodarowanie terenów nadjeziornych poprzez modernizację budynków powojсковych i popegeerowskich celem wydłużenia okresu turystycznego. Obecnie bowiem budynki użytkowane mogą być tylko w okresie letnim, gdyż nie są ogrzewane. Projekt zakłada zainstalowanie centralnego ogrzewania spełniającego standardy niskoemisyjności oraz utworzenie miejsca pracy przy opiece nad obiektem. Przy wyborze osób preferowane będą osoby długotrwale bezrobotne z obszaru rewitalizacji, a sam ośrodek rokrocznie stanie się miejscem, w którym podsumowywana będzie działalność KIS połączona z imprezą integracyjną osób zrzeszonych w Klubie.
Miejsce realizacji	Nakielno (działki ewidencyjne 351, 8187/2)
Okres realizacji	2020-2022
Szacowana wartość	Całość projektu: 500 000,00 zł
Wskaźniki realizacji	Wskaźnik rezultatu: Liczba wydarzeń o charakterze integracyjnym (rocznie) – 1 szt. Liczba nowoutworzonych miejsc pracy – 2 szt. Wskaźniki produktu: Liczba zrewitalizowanych budynków spełniających standardy niskoemisyjności – 1 szt.(?) Liczba osób wyprowadzonych z długotrwałego bezrobocia – 2 szt.

PROJEKT NR 7	
Liczba porządkowa	7
Nazwa projektu	Utworzenie Klubu Integracji Społecznej obszaru rewitalizacji.
Nazwa wnioskodawcy	GOPS w Wałczu, Gmina Wałcz, organizacje pozarządowe
Opis problemu	Analiza społeczna wykazała szereg grup, którym grozi wykluczenie społecznie (niepełnosprawni, długotrwale bezrobotni, niezaradni ekonomicznie, ofiary patologii życia rodzinnego, dzieci nie radzące sobie z obowiązkami szkolnymi), które potrzebują wsparcia instytucji umożliwiającej im przezwyciężenie trudności życiowych. Konsultacje społeczne również wykazały potrzebę takiego wsparcia.
Cel(-e) projektu	Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 1.2. Rozwój usług społecznych na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.3. Walka z ubóstwem mieszkańców obszaru rewitalizacji
Zakres realizowanych zadań	Projekt dotyczy utworzenia Klubu Integracji Społecznej we współpracy Urzędu Gminy Wałcz z organizacjami pozarządowymi. Działalność KIS będzie polegać na: <ul style="list-style-type: none"> - działaniach terapeutycznych, - działaniach edukacyjno-pomocowych, - poradnictwie prawno-administracyjnym, - działaniach zatrudnieniowych, - prowadzeniu kursów i szkoleń umożliwiających nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji, - organizowaniu wydarzeń o charakterze integracyjnym, - przygotowaniu członków KIS do pracy przy realizacji pozostałych projektów rewitalizacyjnych, - przygotowaniu członków KIS do założenia spółdzielni socjalnej. Zajęcia Klubu Integracji Społecznej odbywać się będą w świetlicach obszaru rewitalizacji (także tych zrewitalizowanych, wymienionych jako projekty 3-5), zrewitalizowanych przestrzeniach popegeerowskich (projekt 1 i 2), a także innych miejscach umożliwiających realizację zadań wynikających ze specyfiki działalności Klubu.
Miejsce realizacji	obszar rewitalizacji Gminy Wałcz – zrewitalizowane przestrzenie wymienione w projektach 1 – 6 oraz obiektach użyteczności publicznej obszaru rewitalizacji
Okres realizacji	2017-2023
Szacowana wartość	Całość projektu: 1 000 000,00 zł
Wskaźniki realizacji	Wskaźnik rezultatu: Liczba osób wykluczonych objętych wsparciem w programie – 30 os. Wskaźniki produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 25 os. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 20 os.

PROJEKT NR 8	
Liczba porządkowa	8
Nazwa projektu	Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej – utworzenie spółdzielni socjalnej.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Wałcz
Opis problemu	Analiza wewnątrzgminna wykazała koncentrację problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Po zdobyciu niezbędnych kwalifikacji zdobytych w KIS osoby takie często nadal mają problem z pełnym powrotem do uregulowanego życia społecznego i aktywności na rynku pracy.
Cel(-e) projektu	Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 1.2. Rozwój usług społecznych na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.3. Walka z ubóstwem mieszkańców obszaru rewitalizacji
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada stworzenie co najmniej 5 osobowej grupy osób, która poprzez przemyślany biznes plan bazujący na potencjale osób tworzących ów spółdzielnię utworzy dla siebie nowe miejsca pracy, aby umożliwić sobie pełną integrację społeczną i samodzielność ekonomiczną. Wsparcia w wyborze działalności gospodarczej świadczonej przez spółdzielnie opierać się przy współpracy z KIS, który to określi predyspozycje osób ją tworzących i przygotuje merytorycznie do prowadzenia tego rodzaju działalności. Za obsługę organizacyjną oraz jej utworzenie odpowiadać będzie Gmina Wałcz.
Miejsce realizacji	na obecnym etapie prac jeszcze nie doprecyzowano
Okres realizacji	2020-2023
Szacowana wartość	Całość projektu: 200 000,00 zł
Wskaźniki realizacji	Wskaźnik rezultatu: Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych – 5 szt. Wskaźniki produktu: Liczba spółdzielni socjalnych otrzymujących wsparcie – 1 szt.

PROJEKT NR 9	
Liczba porządkowa	9
Nazwa projektu	Utworzenie „Kulturalnej Stodoły” w Szwejci
Nazwa wnioskodawcy	Gospodarstwo Agroturystyczne „W pięknej dolinie”
Opis problemu	Projekt ma celu wykorzystanie lokalnego potencjału tkwiącego zarówno w mieszkańcach miejscowości Szwejca jak również w samej specyfice miejscowości, która jest atrakcyjna turystycznie i sprzyja różnym formom o charakterze animacyjnym oraz aktywizacyjnym. Projekt został zgłoszony w trakcie konsultacji społecznych z mieszkańcami miejscowości. Stanowić ma również miejsce podejmowania działań społecznych wyprowadzających ze stanu kryzysowego osoby znajdujące się w trudnej sytuacji i stać się miejscem integracji.
Cel(-e) projektu	Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych 2.2. Przygotowanie przestrzeni do integracji mieszkańców Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji 1.2. Rozwój usług społecznych na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada zaadaptowanie budynku na cele kulturalne, społeczne mające na celu aktywizację lokalnej społeczności w Szwejci poprzez przekazywanie tradycji regionu oraz stworzenie miejsca, w którym będzie mogła odbywać się realizacja projektów społecznych realizowanych w ramach rewitalizacji. Przewiduje się również wykorzystanie potencjału tkwiącego w samej nazwie miejscowości, by animować i aktywizować uczestników poprzez przybliżanie kultury szwedzkiej.
Miejsce realizacji	Szwejca, ulica Szkolna 34
Okres realizacji	2019 - 2020
Szacowana wartość	Całość projektu: 500 000,00 zł
Wskaźniki realizacji	Wskaźnik rezultatu: Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 1 szt. Wskaźniki produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.

PROJEKT NR 10	
Liczba porządkowa	10
Nazwa projektu	Adaptacja budynku popegeerowskiego w Szwecji na cel gospodarczy
Nazwa wnioskodawcy	PHU „ELEKTROINSTALATOR”, ul. Tartaczna 6
Opis problemu	Projekt jest odpowiedzią na konsultacje społeczne przeprowadzone w rewitalizowanym obszarze i ma na celu pobudzenie koniunktury gospodarczej poprzez stworzenie nowych miejsc pracy
Cel(-e) projektu	<p>Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji</p> <p>1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych</p> <p>2.1. Uporządkowanie przestrzeni popegeerowskich obszaru rewitalizacji</p> <p>Cel 3: Pobudzenie koniunktury gospodarczej obszaru rewitalizacji</p> <p>3.1. Poprawa istniejącej infrastruktury technicznej</p>
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada adaptację popegeerowskiego budynku warsztatowego na cel działalności gospodarczej. Zakłada się termomodernizację budynku oraz przeznaczenie go pod bazę firmy, w której mieścić się będzie biuro firmy. Projekt obejmuje także wykonanie niezbędnych prac takich jak wykonanie placu manewrowego a sam budynek ma służyć jako baza remontowa. Przewiduje się w ramach tego projektu zwiększenie liczby zatrudnionych osób w przedsiębiorstwie.
Miejsce realizacji	Szwecja (działki ewidencyjne nr 232/4 i 224/10)
Okres realizacji	2018 - 2019
Szacowana wartość	Całość projektu: 500 000,00 zł
Wskaźniki realizacji	<p>Wskaźnik rezultatu: Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 1 szt.</p> <p>Wskaźniki produktu: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie – 1 szt.</p>

9.2. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Lista pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawia się następująco:

1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych w zasobie gminnym.
2. Termomodernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych.
3. Budowa budynku socjalnego z pomieszczeniami bibliotecznymi w Karsiborze.
4. Remont chodników i dróg gminnych na obszarze rewitalizacji.
5. Zagospodarowanie przestrzeni rekreacyjnej w Szewcu przy kościele na cele rekreacyjne.

Poniżej została przedstawiona charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w postaci kart przedsięwzięć. Zawarto w nich informacje o projekcie rewitalizacyjnym, charakterystykę przedsięwzięcia oraz oddziaływanie planowanych przedsięwzięć oraz oczekiwane efekty ze względu na realizację celów programu rewitalizacji.

PROJEKT NR 1	
Liczba porządkowa	1
Nazwa projektu	Termomodernizacja budynków mieszkalnych w zasobie gminnym
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Wałcz
Opis problemu	Analiza służąca delimitacji obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Gminie wykazała problemy mieszkańców obszaru z aspektem samowystarczalności ekonomicznej (wielkość zasiłków pomocy rodzinie, liczba korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych) przy jednoczesnej degradacji stanu technicznego budynków mieszkalnych w Gminie.
Cel(-e) projektu	Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji 1.3. Walka z ubóstwem mieszkańców obszaru rewitalizacji Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych 2.1. Uporządkowanie przestrzeni popegeerowskich obszaru rewitalizacji 2.4. Poprawa efektywności energetycznej budynków
Zakres realizowanych zadań	Projekt dotyczy podniesienia efektywności energetycznej budynków będących w zasobie gminnym poprzez termomodernizację części wspólnych budynków (w tym mieszkalnych budynków popegeerowskich). Inwestycje w zakresie termomodernizacji przyczynią się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię, co w znacznym stopniu przełoży się na obniżenie zużycia paliw konwencjonalnych i w konsekwencji spowoduje ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza odpowiedzialnych za powstawanie zjawiska tzw. niskiej emisji oraz emisji gazów cieplarnianych. Jeśli zaistnieje taka potrzeba, możliwa będzie również wymiana stolarki okiennej oraz ocieplenie dachu (w zależności od przeprowadzonego audytu energetycznego) Ograniczenie zużycia paliw spowoduje poprawę sytuacji ekonomiczną mieszkańców obszaru rewitalizacji z uwagi na mniejsze koszty ogrzewania budynków.
Miejsce realizacji	Karsibór, Szewca, Nakielno, Rutwica, Dzikowo, Różewo
Okres realizacji	2018-2019
Szacowana wartość	500 000,00 zł

PROJEKT NR 2	
Liczba porządkowa	2
Nazwa projektu	Termomodernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych
Nazwa wnioskodawcy	Wspólnoty mieszkaniowe z obszaru rewitalizacji
Opis problemu	Analiza służąca delimitacji obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Gminie wykazała problemy mieszkańców obszaru z aspektem samowystarczalności ekonomicznej (wyrażonych m.in. poprzez wielkość zasiłków pomocy rodzinie, liczbę korzystających ze świadczeń pomocy społecznej czy wielkość zaległości) przy jednoczesnej degradacji stanu technicznego budynków mieszkalnych.
Cel(-e) projektu	Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji 1.3. Walka z ubóstwem mieszkańców obszaru rewitalizacji Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych 2.1. Uporządkowanie przestrzeni popegeerowskich obszaru rewitalizacji 2.4. Poprawa efektywności energetycznej budynków
Zakres realizowanych zadań	Projekt dotyczy podniesienia efektywności energetycznej budynków wspólnot mieszkaniowych poprzez termomodernizację części wspólnych tychże budynków. Inwestycje w zakresie termomodernizacji przyczynią się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię, co w znacznym stopniu przełoży się na obniżenie zużycia paliw konwencjonalnych i w konsekwencji spowoduje ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza odpowiedzialnych za powstawanie zjawiska tzw. niskiej emisji oraz emisji gazów cieplarnianych. Jeśli zaistnieje taka potrzeba, możliwa będzie również wymiana stolarki okiennej oraz ocieplenie dachu (w zależności od przeprowadzonego audytu energetycznego). Ograniczenie zużycia paliw spowodują oraz zwiększenie efektywności energetycznej zrewitalizowanych obiektów, a to z kolei przełoży się na poprawę sytuacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji z uwagi na mniejsze koszty ogrzewania budynków.
Miejsce realizacji	Karsibór, Szewcja, Nakielno, Rutwica, Dzikowo, Różewo
Okres realizacji	2018-2019
Szacowana wartość	500 000,00 zł

PROJEKT NR 3	
Liczba porządkowa	3
Nazwa projektu	Budowa budynku socjalnego z pomieszczeniami bibliotecznymi w Karsiborze
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Wałcz
Opis problemu	Realizacja tego zadania wynika z zapisów Strategii Problemów Społecznych Gminy Wałcz na lata 2014 – 2020, przede wszystkim realizacja celu strategicznego 1: Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom i kierunku nr 6: Powiększenie w gminie zasobów mieszkań socjalnych. W diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru realizacji wykazano, że jednym z większych problemów w Gminie Wałcz (a w szczególności w obszarze rewitalizacji) jest problem samowystarczalności ekonomicznej mieszkańców, którego rozwiązania można skutecznie szukać w mieszkalnictwie socjalnym przeznaczonym dla najbardziej wykluczonych ekonomicznie mieszkańców
Cel(-e) projektu	Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji 1.4. Wzrost samowystarczalności ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych 2.2. Przygotowanie przestrzeni do integracji mieszkańców 2.4. Poprawa efektywności energetycznej budynków
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada budowę 8-rodzinnego budynku socjalnego wraz z pomieszczeniami dla gminnej biblioteki. Biblioteka może korzystać z pomieszczeń szkoły podstawowej zlokalizowanej w Karsiborze tylko do końca 2018 roku. Po upływie tej daty miejscowość ta będzie zagrożona utratą miejsca upowszechniania kultury i czytelnictwa, a także wspierania rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Budynek ten pełniłby zatem funkcje kulturotwórcze, a także był odpowiedzią na problemy ekonomiczne, z którymi borykają się mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Wykonany w standardzie niskoemisyjności stanowiłby również skuteczną kontrę na problem niskiej efektywności budynków w Gminie, a także stanowił pozytywny przykład w promowaniu ochrony powietrza.
Miejsce realizacji	Karsibór
Okres realizacji	2018-2019
Szacowana wartość	1 500 000,00 zł

PROJEKT NR 4	
Liczba porządkowa	4
Nazwa projektu	Remont chodników i dróg gminnych na obszarze rewitalizacji
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Wałcz
Opis problemu	Projekt ten jest odpowiedzią na konkluzje wynikające z konsultacji społecznych, w których to mieszkańcy wskazywali na problem niskiej jakości infrastruktury technicznej obszarów zdegradowanych, który skutkuje problemami społecznymi (np. niskim poziomem bezpieczeństwa – zgodnie z teorią rozbitych okien), a także przeświadczeniem, że obszary popegeerowskie po okresie transformacji stały się obszarem zapomnianym, nieatrakcyjnym gospodarczo i niewartym jakiegokolwiek uwagi.
Cel(-e) projektu	Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych 2.3. Poprawa bezpieczeństwa obszaru rewitalizacji Cel 3: Pobudzenie koniunktury gospodarczej obszaru rewitalizacji 3.1. Poprawa istniejącej infrastruktury technicznej
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada remont chodników i dróg gminnych obszarów rewitalizacji i w szczególności nakierowany jest na obszary popegeerowskie tj. miejscowości Karsibór, Nakielno, Rutwica, Dzikowo oraz Różewo. Realizacja tego projektu jest elementem pośrednim kompleksowej rewitalizacji mającej na celu realizację Celu 2 rewitalizacji, tj. uporządkowania przestrzeni popegeerowskich. Nowe drogi oraz chodniki przyczynią się wprost na zwiększenie bezpieczeństwa obszaru rewitalizacji poprzez montaż niezbędnego oświetlenia, a także ograniczą problem wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie niezbędnych rozwiązań i przystosowań dla osób niepełnosprawnych w celu korzystania z oferty społecznej zaproponowanej w projektach głównych – 7 i 8.
Miejsce realizacji	Karsibór, Nakielno, Rutwica, Dzikowo, Szewcja
Okres realizacji	2018-2019
Szacowana wartość	2 000 000,00 zł

PROJEKT NR 5	
Liczba porządkowa	5
Nazwa projektu	Zagospodarowanie przestrzeni rekreacyjnej w Szwejci przy kościele na cele rekreacyjne
Nazwa wnioskodawcy	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Szwejca
Opis problemu	Projekt wynika w konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze rewitalizacji i wynika z chęci podniesienia jakości przestrzeni publicznych w Szwejci, poszerzenia oferty społecznej kierowanej do mieszkańców.
Cel(-e) projektu	Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji 1.2. Rozwój usług społecznych na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych 2.2. Przygotowanie przestrzeni do integracji mieszkańców Cel 3: Pobudzenie koniunktury gospodarczej obszaru rewitalizacji 3.2. Wykorzystanie potencjału środowiskowego i przestrzenno-funkcjonalnego obszaru rewitalizacji
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada niwelację terenu przykościelnego oraz jego utwardzenie. Przestrzeń zostanie wyposażona w niezbędną małą architekturę służącą mieszkańcom rewitalizowanego obszaru: ścieżki, ławki, schody w stronę kościoła, nasadzenia ozdobnych roślin. Projekt zakłada również rozbudowę znajdującego się w tym miejscu kąpieliska. Miejsce to przewidziane jest pełnienia funkcji aktywizujących i animujących mieszkańców. Możliwa będzie w tym miejscu realizacja przedsięwzięć w ramach Projektu 7 i 8. Projekt ten będzie wykorzystywał potencjał środowiskowy obszaru (nad rzeką Piławą) przyczyniając się do wzrostu jego atrakcyjności.
Miejsce realizacji	Szwejca (działka ewidencyjna nr 328)
Okres realizacji	2020 - 2021
Szacowana wartość	100 000,00 zł

X. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

W niniejszym rozdziale przedstawiono mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych. Opisano mechanizmy zapewniania komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami podmiotów i funduszy na obszarze rewitalizacji. Przedstawiono również syntetyczny opis działań zapewniających włączenie mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie miasta w proces rewitalizacji.

10.1. MECHANIZMY ZAPEWNIANIA KOMPLEMENTARNOŚCI

Zachowanie komplementarności projektów rewitalizacyjnych w różnych wymiarach jest koniecznym wymogiem dla wspierania projektów w ramach RPO ZW. Poszczególne wymiary zostały przedstawione w grafice poniżej

Ryc. 47. Wymiary komplementarności projektów rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wytucznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020”

Program Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017-2025 jest komplementarny pod względem przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Szczegółowy opis komplementarności PR dla poszczególnych wymiarów został przedstawiony w następnych podrozdziałach.

10.1.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna została zachowana dzięki skupieniu działań na obszarze rewitalizacji, czyli w miejscu największej koncentracji zbadanych problemów, a także obszaru istotnego dla rozwoju lokalnego Gminy Wałcz. Wskazano 6 obszarów, w których koncentracja problemów jest największa. Zostały one wyznaczone jako 6 podobszarów rewitalizacji. Wszystkie projekty społeczne (tzw. miękkie) są skierowane dla wszystkich mieszkańców poszczególnych podobszarów rewitalizacji, tj. dotyczą 3 712 osób (29,88 % ogółu mieszkańców Gminy), a projekty infrastrukturalne niezbędne realizacji celów społecznych zlokalizowane są w całości w obszarze rewitalizacji, który obejmuje 19,3 % powierzchni Gminy (11 111 ha). Założeniem takiego umiejscowienia projektów i przedsięwzięć głównych jest osiągnięcie jak największej efektywności podjętej interwencji w ramach rewitalizacji i ograniczenie zbadanych na obszarze rewitalizacji różnorodnych problemów.

Macierz komplementarności przestrzennej projektów rewitalizacyjnych przedstawiono w kolejnej tabeli – „iksem” zaznaczono obszar realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Tabela 26. Komplementarność przestrzenna LPR

Numer projektu	Realizacja na podobszarach rewitalizacji					
	podobszar rewitalizacji Różewo	podobszar rewitalizacji Karsibór	podobszar rewitalizacji Nakielno	podobszar rewitalizacji Rutwica	podobszar rewitalizacji Nakielno	podobszar rewitalizacji Szwecja
PROJEKTY GŁÓWNE						
1	X					
2		X				
3			X			
4				X		
5	X					
6					X	
7	X	X	X	X	X	X
8	X	X	X	X	X	X
9						X
10						X
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE						
1	X	X	X	X	X	X
2	X	X	X	X	X	X
3		X				
4	X	X	X	X	X	
5						X

Źródło: opracowanie własne

Powyższa tabela wskazuje na lokalizację i realizację danych projektów i przedsięwzięć na wybranych podobszarach rewitalizacji. Jak widać projekty główne o charakterze społecznym są skierowane do wszystkich mieszkańców podobszarów rewitalizacji, natomiast projekty infrastrukturalne (tzw. twarde) dotyczą określonych przestrzeni poszczególnych podobszarów rewitalizacji, by zapewnić jak najlepsze efekty realizowanych przedsięwzięć o charakterze społecznym.

Aby zachować jak największą komplementarność LPR nie przewiduje się realizacji projektów/przedsięwzięć poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji.

Opracowując niniejszy dokument dużą uwagę skupiono także na jego efektywność, by opracowany plan interwencji nie był działaniem punktowym, a obejmował cały dotknięty kryzysem obszar. Służą temu projekty 7 i 8 zakładające czynny udział wszystkich mieszkańców rewitalizacji. Projekty 1 – 6 natomiast zapewniają skuteczną realizację wymienionych projektów. Projekty mają dodatkowo charakter prospołeczny – zwiększający uczestnictwo mieszkańców w życiu społecznym, eliminowanie ograniczeń i barier przestrzenno-funkcjonalnych, a więc nie tylko nie będą prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak np. wykluczenie, a wręcz przeciwnie – relacje społeczne ulegną znacznej poprawie.

10.1.3. Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych również została zachowana. Program Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017-2025 obejmuje wszystkie sfery rewitalizacji, które zostały poddane analizie i w których zbadano konkretne problemy. Kluczową sferą w ramach interwencji jest sfera społeczna i to na eliminację problemów z tej sfery jest ukierunkowana interwencja w ramach rewitalizacji w Gminie Wałcz. W wyniku analizy problemów w sytuacji społecznej został wyznaczony cel szczegółowy 1.

W sferze społecznej interwencja jest skierowana na eliminację wykazanych na obszarze rewitalizacji negatywnych zjawisk tj.:

1. długotrwałe bezrobocie,
2. niski poziom bezpieczeństwa,
3. niska samowystarczalność ekonomiczna,
4. wykluczenie społeczne (np. osób niepełnosprawnych),
5. problemy osób najmłodszych.

Celem zaplanowanych projektów miękkich jest eliminacja zdiagnozowanych negatywnych zjawisk, która ma doprowadzić do wyjścia z sytuacji kryzysowej sołectw podobszarów rewitalizacji.

Cel drugi i trzeci, który dotyczy przemian w aspekcie materialnym jest ściśle skorelowany z celem pierwszym ponieważ tworzy infrastrukturę i przestrzeń niezbędną do realizacji działań aktywizujących bądź poprawiającą sytuację materialną społeczności obszaru rewitalizacji.

W kontekście procesu rewitalizacji w aspekcie komplementarności problemowej jest zachowano więc konieczność realizacji projektów/przedsięwzięć wzajemnie się dopełniających sprawiając, że LPR będzie oddziaływał na obszar objęty interwencją we wszystkich niezbędnych aspektach:

- społecznym,
- gospodarczym,
- przestrzenno-funkcjonalnym,
- technicznym,
- środowiskowym

i nie będzie powodował fragmentacji działań (np. tylko rewitalizacja techniczna).

Skuteczność problemowa została zachowana również poprzez zgodność LPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy, w których to w mniejszym bądź większym stopniu wyartykułowano konieczność podjęcia niezbędnych działań mających na celu eliminację negatywnych zjawisk z różnych sfer w Gminie, w tym np. potrzebę opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Zgodność ta została opisana w rozdziale II.

W kolejnej tabeli ukazano bezpośrednie powiązania projektów głównych i uzupełniających z opisanymi celami i kierunkami rewitalizacji.

Tabela 27. Komplementarność problemowa LPR

NR PROJEKTU	CELE REWITALIZACJI								
	Cel 1: Ożywienie społeczne podobszarów rewitalizacji			Cel 2: Zmiany obszaru rewitalizacji w aspekcie materialnym służące realizacji celów społecznych				Cel 3: Pobudzenie koniunktury gospodarczej obszaru rewitalizacji	
	KIERUNKI DZIAŁAŃ								
	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	3.1.	3.2.
PROJEKTY GŁÓWNE									
1		X		X	X	X			
2		X		X	X	X			
3	X	X			X		X		
4	X	X			X		X		
5	X	X			X		X		
6	X								X
7	X	X	X						
8	X	X	X						
9		X			X				
10	X			X				X	
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE									
1			X	X			X		
2			X	X			X		
3			X		X		X		
4	X					X		X	
5		X			X				X

Źródło: opracowanie własne

Główne projekty rewitalizacyjne są również powiązane pomiędzy sobą. Chodzi tutaj przede wszystkim o projekty, które mogą otrzymać dofinansowanie z funduszu EFRR i EFS. Są to projekty zintegrowane i zachodzi między nimi korelacja. Są one wspólnie ukierunkowane na osiągnięcie efektu w postaci ograniczenia problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcyjnych, a także wykorzystują lokalny potencjał (środowiskowy i przestrzenno-funkcyjny). Opis powiązań został zawarty w opisie każdego z projektów głównych i uzupełniających.

10.1.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna polega na wypracowaniu odpowiedniego systemu zarządzania i oceny programu rewitalizacji. W ramach realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017 - 2025 utworzono system, który zapewnia aktywny udział wszystkich interesariuszy. Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację programu rewitalizacji będzie Gmina Wałcz, która wspólnie z pozostałymi interesariuszami rewitalizacji będzie prowadziła proces rewitalizacji na danym

obszarze. System zarządzania został opisany szczegółowo w rozdziale XI Opis struktury zarządzania realizacją programu rewitalizacji.

10.1.4. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania została zachowana we wszystkich przedsięwzięciach, co oznacza, że w kontekście polityki spójności 2014-2020 projekty opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR i EFS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Projekty zakładają różne źródła finansowania, w tym: środki własne podmiotów realizujących dane zadania. Wszystkie źródła finansowania wzajemnie się uzupełniają celem uzyskania korzystnych efektów rewitalizacji. Projekty rewitalizacyjne mogą zostać dofinansowane z różnych źródeł, także krajowych, które wskazano w projektach. Dokładne wskazanie źródeł finansowania i szacunkowa wielkość została przedstawiona w rozdziale X Finansowanie programu rewitalizacji i harmonogram realizacji działań.

10.1.5. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa została zachowana dzięki integracji działań o charakterze rewitalizacyjnym zrealizowanych bądź w trakcie realizacji na terenie Gminy Wałcz. Dane działania są komplementarne z zaplanowanymi projektami i przedsięwzięciami ujętymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017 - 2025. Program jest także kontynuacją i uzupełnieniem wcześniejszych projektów o charakterze rewitalizacyjnym i nie powiela zrealizowanych wcześniej przedsięwzięć. Poniższa tabela przedstawia zrealizowane projekty o charakterze rewitalizacyjnym na terenie gminy Wałcz.

Tabela 28. Wykaz projektów zrealizowanych i w trakcie realizacji dofinansowanych z funduszy unijnych

Tytuł projektu	Źródło dofinansowania
ZREALIZOWANE	
Poprawa infrastruktury sportowej oraz rekreacyjnej na terenie gminy Wałcz poprzez remonty boisk sportowych i placów zabaw	PROW Odnowa i rozwój wsi
Remont boisk sportowych w miejscowości Nakielno i Rudki w Gminie Wałcz	PROW Odnowa i rozwój wsi
Remont boiska sportowego w miejscowości Szwecja	PROW Odnowa i rozwój wsi
Ratujesz bo umiesz - kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy	PO Kapitał ludzki
Organizacja Gminnego Święta Plonów we wsi Szwecja	PROW Małe projekty
Organizacja Ogólnopolskiego Pleneru Artystycznego we wsi Szwecja	PROW Małe projekty
Utwardzenie placu rekreacyjnego w miejscowości Różewo	PROW Małe projekty
W TRAKCIE REALIZACJI	
Wsparcie uczniów i nauczycieli Gimnazjum im. ks. Jana Twardowskiego w Chwiramie w ramach Kontraktu Samorządowego "Metalowa dźwignia regionu - rozwój gospodarczy powiatu wałeckiego"	RPO WZ 2014 - 2020
"Wsparcie uczniów i nauczycieli SP w Strącznie w ramach Kontraktu Samorządowego "Metalowa dźwignia regionu - rozwój gospodarczy powiatu wałeckiego"	RPO WZ 2014 - 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wałczu

10.2. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017-2025 został opracowany dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Prowadzenie rewitalizacji jest jednym z zadań własnych gminy, dlatego realizując je Gmina Wałcz przystąpiła do opracowania LPR. Pierwszym krokiem było zdiagnozowanie negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy, predysponujących dane obszary do działań rewitalizacyjnych.

W celu włączenia interesariuszy rewitalizacji przeprowadzono warsztaty i konsultacje społeczne na różnych etapach tworzenia programu rewitalizacji.

W ramach opracowywania diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz w dniu 30.03.2017 r. odbyło się spotkanie publiczne oraz warsztaty rewitalizacyjne. Spotkanie miało miejsce w Sali Sesyjnej Urzędu Gminy Wałcz. Zadaniem przybyłych na spotkanie była m.in. próba określenia najbardziej zdegradowanych terenów Gminy, które można poddać rewitalizacji. Zebrane dane wykorzystano do pogłębionej diagnozy obszarów zdegradowanych.

Podczas części warsztatowej zebrane osoby pracowały w grupach. Ich zadaniem było wskazanie obszarów, gdzie kumulują się negatywne zjawiska sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Oprócz wskazania konkretnych problemów i możliwości ich rozwiązania, należało zaznaczyć obszary na poglądowej mapie. Wyniki przeprowadzonych analiz pozwoliły wstępnie określić jakie obszary wymagają najpilniejszej interwencji wg mieszkańców Gminy – najczęściej wskazywali objęte wsparciem rewitalizacyjnym obszary. Dodatkowo przeprowadzona została wśród uczestników warsztatów „Ankieta na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wałcz”. Kwestionariusz ten był dodatkowo dostępny od 15 marca 2017 r. do maja 2017:

- w Urzędzie Gminy
- na stronie internetowej Gminy i BIP,
- w pokojach pracowników mających największy kontakt z mieszkańcami

Łącznie zebrano 16 ankiet. Potwierdziły one niestety brak zainteresowania mieszkańców sprawami całej Gminy oraz brak współpracy.

W późniejszym etapie prac nad „Diagnozą...” softysom została przekazana także „Ankieta na potrzeby pogłębionej diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017 – 2025”, w której to poproszono ich, jako lokalnych liderów, o:

1. wskazanie najważniejszych problemów społecznych występujących na terenie sołectwa,
2. określenie powodu występowania niniejszego problemu oraz sposób ich ograniczenia
3. charakterystykę mieszkańców sołectwa (czym się zajmują, czy wykazują aktywność społeczną – poprzez np. organizacje pozarządowe, organizowanie imprez o charakterze integracyjnym),
4. czy w sołectwie występuje otwarta przestrzeń publiczna, z której korzystają mieszkańcy i jaki jest jej stan,
5. czy w sołectwie jest świetlica wiejska oraz jaki jest jej stan techniczny,
6. wskazanie głównej atrakcji sołectwa,
7. infrastrukturę towarzyszącą (np. obiekt handlowo-usługowy),

8. wskazanie dwóch najważniejszych działań rewitalizacyjnych, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane na terenie sołectwa.

Zebrane dane również użyto w pogłębionej diagnozie obszarów zdegradowanych i rewitalizacji.

Po opracowaniu projektu diagnozy przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące projektu „Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz”. Konsultacje odbyły się w dniach od 9 do 25 czerwca 2017 r. i przeprowadzono je w następujących formach:

- Spotkanie otwarte z interesariuszami rewitalizacji, na którym zostały omówione propozycje wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz, a także była możliwość wyrażenia uwag, opinii i propozycji. Spotkanie odbyło się w dniu 20 czerwca 2017 r. o godz. 13:00 w Sali Sesyjnej w Urzędzie Gminy Wałcz,
- Zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w dniach od 9 do 25 czerwca 2017 r. Uwagi można było składać w Urzędzie Gminy Wałcz, ul. Dąbrowskiego 8, 78-600 Wałcz, natomiast uwagi w postaci elektronicznej na adres: m.radzik@gminawalcz.

W czasie spotkania uczestniczyło 12 osób. Nie mieli oni zastrzeżeń co do wyznaczonych obszarów, a także już na tym etapie wskazywali propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które powinny zostać podjęte w celu eliminacji negatywnych zjawisk. Ich opinie wykorzystano w części projektowej dokumentu.

Zapraszamy
do udziału w konsultacjach w ramach opracowania
"Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego
oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz"

TERMIN KONSULTACJI
9 - 25 CZERWCA 2017 r.

formy uczestnictwa

Uwagi, wnioski, opinie dostarczone w formie pisemnej bezpośrednio lub drogą korespondencyjną do Urzędu Gminy Wałcz, ul. Dąbrowskiego 8, 78-600 Wałcz albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej na adres: m.radzik@gminawalcz.pl, z dopiskiem "ankieta - rewitalizacja"

W ramach konsultacji społecznych odbędzie się również spotkanie z mieszkańcami Gminy Wałcz

20 czerwca 2017 r.
o godzinie 13:00 w Sali Sesyjnej
w Urzędzie Gminy Wałcz

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz, załącznik graficzny przedstawiający obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji oraz formularz konsultacyjny dostępne będą:
1. w formie elektronicznej na stronie internetowej Urzędu Gminy Wałcz <http://gminawalcz.pl/>
2. w formie papierowej w siedzibie Urzędu Gminy Wałcz
3. podczas spotkania z mieszkańcami (będzie także możliwość składania uwag, jak również przedstawione zostaną szczegóły dotyczące prowadzonych prac)

REWITALIZACJA
NASZA WSPÓLNA SPRAWA
Czym jest rewitalizacja?

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Programu Rewitalizacji. To znaczy, że rewitalizacja jest wspólnym działaniem prowadzonym przez mieszkańców Gminy, władze, przedsiębiorców i innych zaangażowanych w rozwój Gminy.

Na podstawie "Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz" wyznaczono w Gminie obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Wybrany obszar rewitalizacji składa się z 6 podobszarów:
1. Szwecja
2. Karsibór
3. Nakielno
4. Rutwica
5. Dzikowo
6. Różewo

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna, MINISTERSTWO ROZWOJU, Pomorze Zachodnie, Unia Europejska Fundusz Spójności

Ryc. 48. Plakat informacyjny użyty w czasie trwania konsultacji społecznych „Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz”

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym etapem, w którym dano szansę interesariuszom rewitalizacji na czynny udział i wpływ na kształt procesu rewitalizacji były spotkania we wszystkich podobszarach rewitalizacji. Spotkania odbyły się 25 i 26 lipca 2017 r. odpowiednio:

- 25 lipca – w Karsiborze w świetlicy o godz. 14:00, w Nakielnie w świetlicy o godz. 15:30, w Rutwicy w świetlicy o godzinie 17:00 oraz w Dzikowie w świetlicy o godz. 18:00,
- 26 lipca – w Szwecji w remizie OSP o godzinie 14:00 oraz Różewie w świetlicy od o godz. 15:30

Mieszkańcy w trakcie spotkania przedstawili własne pomysły projektów rewitalizacyjnych, które uwzględniono.

U W A G A ! ! !
SPOTKANIA ! ! !
REWITALIZYJNE
SPOTKANIA

25.07.2017 wtorek	
KARSIBÓR	świetlica godz. 14:00
NAKIELNO	świetlica godz. 15:30
RUTWICA	świetlica godz. 17:00
DZIKOWO	świetlica godz. 18:00
26.07.2017 środa	
SZWECJA	remiza OSP godz. 14:00
RÓŻEWO

Gmina Wałcz serdecznie zaprasza
do czynnego udziału w procesie rewitalizacji
obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w Gminie Wałcz
W czasie spotkania przybliżona zostanie problematyka
niezbędnych działań, które zostaną podjęte w celu wyprowadzenia
obszarów uznanych za znajdujące się w stanie kryzysowym oraz
debata na przedsięwzięciach rewitalizacyjnych

Fundusze Europejskie
Pomoc TechnicznaMINISTERSTWO
ROZWOJUPomorze
ZachodnieUnia Europejska
Fundusz Spójności

Ryc. 49. Plakat zapraszający interesariuszy rewitalizacji do czynnego udziału w etapie projektowym opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017 – 2025

Źródło: opracowanie własne

XI. FINANSOWANIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI I HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ

Niniejszy rozdział przedstawia harmonogram i szacunkowe ramy finansowe głównych projektów rewitalizacyjnych wraz ze wskazaniem wielkości potencjalnego dofinansowania z różnych źródeł. Termin realizacji danego projektu został podany w przybliżeniu i wielkość dofinansowania dotyczy całego okresu trwania projektu. Możliwe źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych zostały przedstawione w poniższej tabeli wraz ze wskazaniem szacowanej, maksymalnej wielkości dofinansowania.

Szacowana wartość wszystkich głównych projektów rewitalizacyjnych wynosi 2,9 mln złotych. Na większość projektów zakładana jest możliwość pozyskania dofinansowania na ich realizację ze środków RPO WZ, które przy maksymalnej wielkości dofinansowania w wysokości 85 % może wynieść 2,465 mln złotych. Natomiast środki własne podmiotów realizujących dane projekty czyli, gminy Wałcz i podmiotów prywatnych stanowią ich wkład własny, którego minimalna wartość przy dofinansowaniu z RPO WZ powinna wynieść średnio 15 %. Dla założonych w programie projektów głównych daje to kwotę rzędu 0,435 mln złotych.

Tabela 29. Projekty główne – szacunkowe ramy finansowe

Termin realizacji projektu	Nr Projektu	Podmiot/y realizujący	Szacowana wartość projektu (zł)	Źródło finansowania
2018 - 2019	1	Gmina Wałcz	300 000,00	– RPO WZ (do 85,00 %) – środki własne Gminy Wałcz – PROW 2014 - 2020
2018 - 2020	2	Gmina Wałcz	300 000,00	– RPO WZ (do 85,00 %) – środki własne Gminy Wałcz – PROW 2014 - 2020
2018 - 2019	3	Gmina Wałcz	200 000,00	– RPO WZ (do 85,00 %) – środki własne Gminy Wałcz – PROW 2014 - 2020
2018 - 2019	4	Gmina Wałcz	200 000,00	– RPO WZ (do 85,00 %) – środki własne Gminy Wałcz – PROW 2014 - 2020
2019 - 2020	5	Gmina Wałcz	200 000,00	– RPO WZ (do 85,00 %) – środki własne Gminy Wałcz – PROW 2014 - 2020
2020 - 2022	6	Gmina Wałcz	500 000,00	– RPO WZ (do 85,00 %) – środki własne Gminy Wałcz

Termin realizacji projektu	Nr Projektu	Podmiot/y realizujący	Szacowana wartość projektu (zł)	Źródło finansowania
2017 - 2023	7	GOPS w Wałczu, Gmina Wałcz, organizacje pozarządowe	1 000 000,00	<ul style="list-style-type: none"> - RPO WZ (do 85,00 %) - środki własne Gminy Wałcz - ewentualne środki podmiotów prywatnych (wielkość zależna od wielkości wkładu własnego podmiotów prywatnych, ewentualne partnerstwo-publiczno-prywatne).
2020 - 2023	8	Gmina Wałcz	200 000,00	<ul style="list-style-type: none"> - RPO WZ (do 85,00 %) - środki własne Gminy Wałcz
2019 - 2020	9	Gospodarstwo Agroturystyczne „W pięknej dolinie”	500 000,00	<ul style="list-style-type: none"> - RPO WZ (do 85,00 %) - środki własne
2018 - 2019	10	PHU „ELEKTROINSTALATOR”, ul. Tartaczna 6	500 000,00	<ul style="list-style-type: none"> - RPO WZ (do 85,00 %) - środki własne

Źródło: opracowanie własne

XII. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017-2025 wymaga odpowiedniego systemu wdrażania i zarządzania ze względu na swoją złożoność. Konieczne jest odpowiednie przygotowanie informacyjne i aktywna partycypacja wszystkich interesariuszy rewitalizacji. LPR jest ważnym narzędziem do uzyskania zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy. Jednak, żeby jego realizacja przyniosła oczekiwane efekty, potrzebne jest sukcesywne wdrażanie wyznaczonych przedsięwzięć i stały monitoring ich realizacji. Właściwa realizacja LPR wymaga współpracy wielu instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców Gminy.

Za realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji odpowiedzialny będzie Horyzontalny Zespół Zadaniowy ds. „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017-2025”, który zostanie powołany przez wójta Gminy Wałcz na drodze odpowiedniego zarządzenia.

Zespół będzie odpowiedzialny za:

- koordynację wdrażania LPR,
- aktualizację założeń Programu (zmiany granic obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, weryfikacji efektywności prowadzonych przedsięwzięć),
- aktualizację danych dotyczących sytuacji kryzysowej w Gminie,
- monitoring i ocenę wdrażania założeń LPR za pomocą sprawozdania oraz formularza efektów monitorowania programów rewitalizacji (według wytycznych określonych w dokumencie „Zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014 - 2020”,
- współpracę i zaangażowanie pozostałych interesariuszy, a przede wszystkim mieszkańców w proces rewitalizacji w Gminie Wałcz,
- opracowywanie raportów z realizacji LPR i przedstawienie ich opinii publicznej,
- promocję projektów rewitalizacyjnych (działania marketingowe mające na celu pozyskanie inwestorów, włączenie w proces rewitalizacji społeczności lokalnej).

Zespół będzie funkcjonować w strukturze Urzędu Gminy Wałcz. Za obsługę administracyjną Zespołu będzie odpowiedzialny referat ochrony środowiska, rolnictwa, planowania przestrzennego i gospodarki komunalnej. W skład Zespołu wejdą pracownicy Urzędu Gminy Wałcz z referatu ochrony środowiska, rolnictwa, planowania przestrzennego i gospodarki komunalnej, przedstawiciele władz Gminy Wałcz i GOPS w Wałczu. Zespół będzie realizował zadania związane z wdrażaniem, monitoringiem i oceną Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017-2025 w ramach swoich dotychczasowych obowiązków służbowych, dlatego nie określa się kosztów zarządzania LPR.

Zespół będzie również odpowiedzialny za aktywną partycypację społeczną w sprawach dotyczących aktualizacji programu, czy promowania poszczególnych projektów. Celem dialogu społecznego jest poznanie aktualnych potrzeb lokalnej społeczności, aby możliwie w najbardziej efektywny sposób realizować LPR. Formami dialogu społecznego będą organizowane przez Zespół: spotkania otwarte, debaty z udziałem interesariuszy rewitalizacji, a przede wszystkim mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W trakcie realizacji LPR będzie możliwość zgłaszania uwag co do realizacji założeń programu, a także zgłaszania własnych projektów i pomysłów na rewitalizację. Dokument ma charakter otwarty i interesariusze rewitalizacji będą mogli zgłaszać swoje projekty, czy pomysły dotyczące zmian możliwych do ujęcia w dokumencie bezpośrednio u członków Horyzontalnego Zespołu Zadaniowego ds. „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017-2025”. Uwagi będą mogły być zgłaszane również do:

- pracowników Urzędu Gminy Wałcz bezpośrednio zaangażowanych w proces rewitalizacji,
- pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – zgłaszanie potrzeb i propozycji, w szczególności przez osoby będące podopiecznymi GOPS,
- za pośrednictwem Radnych Gminy, którzy są bezpośrednimi przedstawicielami mieszkańców.

Lokalny Program Rewitalizacji ma charakter otwarty i interesariusze rewitalizacji będą mogli aktywnie uczestniczyć w trakcie wdrażania, monitoringu i oceny procesu rewitalizacji. W każdej chwili będą oni mogli zgłosić swoje uwagi, pomysły, a także projekty, które wpisują się w proces rewitalizacji Gminy Wałcz.

XIII. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY PROGRAMU REWITALIZACJI

Odpowiedni system monitorowania i oceny LPR to niezbędne narzędzie kontroli efektywności realizacji programu. Cele rewitalizacji, stopień ich realizacji oraz skuteczność wdrażanych projektów i przedsięwzięć musi być weryfikowana przez odpowiedni podmiot. Jednostką odpowiedzialną za monitoring i ocenę LPR będzie wspomniany wcześniej Horizontalny Zespół Zadaniowy ds. „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017-2025”

Odpowiedzialny on będzie za systematyczną ocenę stopnia realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wprowadzenie ewentualnych zmian w programie oraz kontrolowanie dyspozycji środków finansowych. Zespół będzie zobowiązany do składania raportów z wdrażania LPR wójtowi Gminy, a także sporządzania prognozy realizacji programu w następnych latach wraz z propozycją ewentualnych zmian do wprowadzenia - raz na 2 lata począwszy od roku 2018. Raport powinien zawierać karty oceny poszczególnych projektów i opis porównania rzeczywistego procesu wdrażania poszczególnych projektów z założonym dla nich w LPR harmonogramie.

Raport powinien zawierać informacje dotyczące:

- przebiegu procesu wdrażania działań rewitalizacyjnych poprzez poszczególne projekty główne, opisane za pomocą wybranych wskaźników produktu i rezultatu przypisanych do konkretnych projektów ujętych w karcie oceny realizacji danego projektu. Karty zostaną sporządzone przez podmiot/y realizujące dany projekt i przekazane Zespołowi,
- przebieg wdrażania sposób monitorowania i oceny pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie określony za pomocą odpowiednich wartości wskaźników produktu i rezultatu w trakcie składania wniosku o dofinansowanie z danego wybranego źródła. Na etapie tworzenia dokumentu LPR nie wskazano konkretnych wskaźników i ich wartości. Przedsięwzięcia również będą monitorowane za pomocą karty oceny projektu.
- sposób zmierzenia efektów prowadzonych działań rewitalizacyjnych opartych o monitorowanie wybranych wskaźników rozwoju na etapie sporządzenia diagnozy, Wskaźniki monitorowania procesu i planowane wartości do osiągnięcia w 2025 r. zostały przedstawione w dalszej części rozdziału w formie tabelarycznej.

Prognoza realizacji programu będąca integralną częścią raportu powinna natomiast zawierać:

- przewidywane zagrożenia dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- wskazanie potrzebnych zmian lub kontynuacji podstawowych założeń LPR.

Tabela 30. Karta oceny projektu/przedsięwzięcia

Nazwa projektu/przedsięwzięcia			
Podmiot/y realizujące			
Planowany termin realizacji		Rzeczywisty termin realizacji	
Wskaźniki			
Wskaźniki produktu	Wartość założona	Wartość osiągnięta	
Wskaźniki rezultatu	Wartość założona	Wartość osiągnięta	
Opis realizacji projektu i informacje dodatkowe			
Sporządził		Data	
Zatwierdził		Data	

Źródło: opracowanie własne.

Następna tabela przedstawia wskaźniki monitorowania efektów realizacji programu rewitalizacji, które umożliwią ocenę jego skuteczności. Każda jednostka zostanie poddana analizie za pomocą wskaźnika użytego do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wałcz w sferze społecznej, który najlepiej obrazuje proces wyjścia z sytuacji kryzysowej obszaru rewitalizacji. Przedstawiony został stan docelowy danych wskaźników planowy do osiągnięcia w 2025 r., czyli na koniec obowiązywania LPR. Dane niezbędne do obliczenia zmian wartości danych wskaźników będą pozyskane od tych samych instytucji od których były pozyskiwane na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, czyli od:

- Urzędu Gminy Wałcz,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu,
- Komendy Powiatowej w Wałczu,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu,
- Dyrektorów placówek oświatowych z obszaru Gminy Wałcz.

Tabela 31. Wskaźniki monitorowania efektów realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Wałcz na lata 2017-2025

Lp.	podobszar rewitalizacji	wartość bazowa										wartość docelowa w 2025 r.									
		Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej	Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogólnej liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogólnej liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej	Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogólnej liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogólnej liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.
1	Dzikowo	-7,25	7,36	4,65	16,17	0,00	221,02	10 808,63	3,50	1,35	0,00	-1,56 i więcej	4,97 i mniej	1,21 i mniej	11,91 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	62,21 i mniej	4 552,92 i mniej	1,14 i mniej	1,19 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu
2	Karsibór	-2,54	7,29	1,16	11,33	11,33	99,66	3 458,66	1,59	1,59	75,41	-1,56 i więcej	4,97 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	10,46 i mniej	62,21 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	1,14 i mniej	1,19 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu
3	Nakielno	-0,31	8,76	0,00	30,67	30,67	49,08	5 650,61	1,23	1,84	101,75	wzrost lub utrzymanie obecnego poziomu	4,97 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	11,91 i mniej	10,46 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	4 552,92 i mniej	1,14 i mniej	1,19 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu
4	Różewo	-2,14	5,63	2,97	11,53	34,60	99,19	7 893,89	2,08	1,73	243,98	-1,56 i więcej	4,97 i mniej	1,21 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	10,46 i mniej	62,21 i mniej	4 552,92 i mniej	1,14 i mniej	1,19 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu
5	Rutwica	-2,07	6,54	0,00	21,16	52,91	50,26	5 395,50	1,32	2,65	4 068,24	-1,56 i więcej	4,97 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	11,91 i mniej	10,46 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	4 552,92 i mniej	1,14 i mniej	1,19 i mniej	960,25 i mniej
6	Szwecja	-2,21	0,00	4,35	6,76	11,27	33,82	5 963,92	1,13	1,35	1 434,95	-1,56 i więcej	utrzymanie obecnego poziomu	1,21 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	10,46 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	4 552,92 i mniej	spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	1,19 i mniej	960,25 i mniej

Źródło: opracowanie własne

XIV. PODSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

SPIS TABEL

Tabela 1. Podstawowe dane o jednostkach analitycznych w Gminie Wałcz.....	14
Tabela 2. Miejscowości wchodzące w skład poszczególnych jednostek analitycznych	16
Tabela 3. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Wałcz w latach 2004 - 2015	19
Tabela 4. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Gminy Wałcz, powiatu wałeckiego, województwa zachodniopomorskiego i Polski za rok 2015	20
Tabela 5. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej.....	22
Tabela 6. Udział (%) bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2004 – 2015.....	24
Tabela 7. Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej.....	26
Tabela 8. Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w danej jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.	30
Tabela 9. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	33
Tabela 10. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	35
Tabela 11. Udział (%) osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2012 – 2015.....	37
Tabela 12. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	39
Tabela 13. Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	41
Tabela 14. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	43
Tabela 15. Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	47
Tabela 16. Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	48
Tabela 17. Zestawienie dotyczące kondycji gospodarczej Gminy Wałcz na tle powiatu wałeckiego, województwa zachodniopomorskiego i kraju – podstawowe wskaźniki.....	51
Tabela 18. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w latach 2012 – 2016.....	54
Tabela 19. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.	58
Tabela 20. Zestawienie dotyczące sfery technicznej w Gminie Wałcz w podziale na poszczególne jednostki analityczne	62
Tabela 21. Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	66
Tabela 22. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz – sfera społeczna	84
Tabela 23. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz – sfera gospodarcza i techniczna.....	86
Tabela 24. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy Wałcz – liczba negatywnych wskaźników społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno - funkcjonalnych i technicznych	90
Tabela 25. Cele oraz kierunki rewitalizacji	112
Tabela 26. Komplementarność przestrzenna LPR.....	130
Tabela 27. Komplementarność problemowa LPR.....	132
Tabela 28. Wykaz projektów zrealizowanych i w trakcie realizacji dofinansowanych z funduszy unijnych	133
Tabela 29. Projekty główne – szacunkowe ramy finansowe	138
Tabela 30. Karta oceny projektu/przedsięwzięcia	143
Tabela 31. Wskaźniki monitorowania efektów realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Wągrowca na lata 2017-2025.....	144

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Cechy programów rewitalizacji.....	8
Ryc. 2. Lokalizacja poszczególnych jednostek analitycznych w Gminie Wałcz.....	15
Ryc. 3. Miejscowości w Gminie Wałcz na tle wyznaczonych jednostek analitycznych.....	17
Ryc. 4. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Wałcz w 2015 r.	19
Ryc. 5. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej – ujęcie graficzne.....	23
Ryc. 6. Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej	27
Ryc. 7. Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r. – ujęcie graficzne	31
Ryc. 8. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	34
Ryc. 9. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne.....	36
Ryc. 10. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.....	40
Ryc. 11. Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne.....	42
Ryc. 12. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne.....	45
Ryc. 13. Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne	46
Ryc. 14. Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne	49
Ryc. 15. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w jednostkach analitycznych w Gminie Wałcz	52
Ryc. 16. Liczba osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych jednostkach analitycznych na koniec roku 2016.....	53
Ryc. 17. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w latach 2012 – 2016 w poszczególnych jednostkach analitycznych – ujęcie graficzne	55
Ryc. 18. Zestawienie dotyczące rodzajów podmiotów gospodarczych w Gminie Małkinia Górna za rok 2016 według danych GUS	56
Ryc. 19. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.....	59
Ryc. 20. Zestawienie liczby lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznych, budynków bez wodociągu oraz nieruchomości obsługiwanych przez szamba	64
Ryc. 21. Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne	67
Ryc. 22. Lokalizacja Obszarów Specjalnej Ochrony w Gminie Wałcz.....	69
Ryc. 23. Lokalizacja Specjalnych Obszarów Ochrony w Gminie Wałcz.....	71
Ryc. 24. Lokalizacja rezerwatów przyrody w Gminie Wałcz.....	73
Ryc. 25. Lokalizacja obszarów chronionego krajobrazu w Gminie Wałcz	75
Ryc. 26. Lokalizacja pomników przyrody oraz użytków ekologicznych na tle poszczególnych jednostek analitycznych w Gminie Wałcz	76
Ryc. 27. Szacunkowy udział mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym danej jednostki analitycznej w 2016 r.....	77
Ryc. 28. Szacunkowy udział mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym danej jednostki analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne	78
Ryc. 29. Schemat hierarchii poszczególnych miejscowości w Gminie Wałcz	80
Ryc. 30. Potencjał przestrzenno-funkcjonalny jednostek analitycznych – ujęcie graficzne	81
Ryc. 31. Graficzne podsumowanie oceny wskaźnikowej w Gminie Wałcz.....	90
Ryc. 32. Podobszary zdegradowane i podobszary rewitalizacji w Gminie Wałcz.....	93
Ryc. 33. Podobszar rewitalizacji Dzikowo	95
Ryc. 34. Teren zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego, a późniejszym okresie PGR	96
Ryc. 35. Podobszar rewitalizacji Karsibór	98
Ryc. 36. Park pałacowy – aleja kasztanowa	98
Ryc. 37. Podobszar rewitalizacji Nakielno.....	101

Ryc. 38. Obecne zagospodarowanie terenu nad przystanią jachtową w Nakielnie.....	101
Ryc. 39. Podobszar rewitalizacji Różewo	103
Ryc. 40. Niezagospodarowany teren obok boiska wiejskiego. W tle – wyremontowany budynek Klubu Sportowego „Wspólni” oraz zabudowania popegeerowskie.....	104
Ryc. 41. Obecny stan zagospodarowania boiska w Różewie	104
Ryc. 42. Podobszar rewitalizacji Rutwica.....	106
Ryc. 43. Świetlica wiejska w Rutwicy.....	107
Ryc. 44. Stan zagospodarowania przestrzeni wokół świetlicy wiejskiej w Rutwicy	107
Ryc. 45. Podobszar rewitalizacji Szwecja	109
Ryc. 46. Tereny wokół rzeki Piławy, będące wizytówką Szwejci, nie zawsze reprezentują wysoki poziom estetyki	110
Ryc. 47. Wymiary komplementarności projektów rewitalizacyjnych	129
Ryc. 48. Plakat informacyjny użyty w czasie trwania konsultacji społecznych „Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz”.....	136
Ryc. 49. Plakat zapraszający interesariuszy rewitalizacji do czynnego udziału w etapie projektowym opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017 – 2025.....	137

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Udział (%) bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Polsce	24
Wykres 2. Udział (%) osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2012 - 2015	37